

Examensarbeten

Institutionen för skogens ekologi och skötsel

2008:7

Privata skogsägares inställning till frivilliga naturvårdsavsättningar samt kvalitets- och tillväxthöjande skogsskötselåtgärder

Private forest owners' opinions of voluntary retentions and the forestry methods of increasing production and quality

Camilla Göthesson

Examensarbete i skogshushållning, 30 hp, D-nivå

Handledare: Arne Albrektson, SLU & Jonas Eriksson, Norra Skogsägarna ISSN 1654-1898

Examinator: Erik Valinger

Umeå 2008

I denna rapport redovisas ett examensarbete utfört vid Institutionen för skogens ekologi och skötsel, Skogsvetenskapliga fakulteten, SLU. Arbetet har handledts och granskats av handledaren, och godkänts av examinator. För rapportens slutliga innehåll är dock författaren ensam ansvarig.

This report presents an MSc thesis at the Department of Forest Ecology and Management, Faculty of Forest Sciences, SLU. The work has been supervised and reviewed by the supervisor, and been approved by the examiner. However, the author is the sole responsible for the content.

Förord

Detta examensarbete omfattar 30 poäng och är genomfört vid institutionen för skogens ekologi och skötsel vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Umeå. Undersökningen gjordes på uppdrag av Norra Skogsägarna som dessutom finansierade arbetet. Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Jonas Eriksson på Norra Skogsägarna som med bl.a. idéer och råd, varit till stor hjälp under arbetets gång. Stor tacksamhet riktar jag min handledare på SLU, Arne Albrektson, som stöttat och hjälpt mig och som visat undersökningen ett stort intresse. Vid Norra Skogsägarna vill jag dessutom tacka Ewa Lundström för all hjälp med det praktiska kring utskick av enkäter och Nils Broman som deltog i utformningen av examensarbetet. Sist men inte minst vill jag tacka alla skogsägare som tog sig tid att svara på den skriftliga enkäten och den muntliga intervjun.

Lycksele, januari 2008

Camilla Göthesson

Sammanfattning

Norra Skogsägarnas verksamhetsidé utgår från viljan att åstadkomma ett lönsamt familjeskogsbruk. Med detta som bakgrund är det av intresse för skogsägarföreningen att veta hur de privata skogsägarna förhåller sig till frivilliga avsättningar, tillväxthöjande- och kvalitetshöjande åtgärder och om det finns skillnader mellan de skogsägare som valt att certifiera sitt skogsbruk och de som inte gjort det valet. Sådan kunskap är av vikt för att på ett effektivt och anpassat sätt kunna hjälpa skogsägarna till ett lönsamt skogsbruk.

Syftet med examensarbetet var att öka kunskapen om privata skogsägares inställning till tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder och undersöka i vilken utsträckning sådana åtgärder tillämpas. Syftet var vidare att öka kunskapen om privata skogsägares förhållning till frivilliga naturvårdsavsättningar. Delmål för detta syfte var att undersöka om man valt att avsätta områden som överensstämmer med möjliga nyckelbiotoper och uppskatta intäktsbortfallet för skogsägaren pga. de frivilliga naturvårdsavsättningar som görs på fastigheten. Syftet var även att öka kunskapen om privata skogsägares inställning till skogens sociala värden och kulturmiljövärden. De grupper som jämfördes var PEFC-certifierade skogsägare och de som inte är certifierade men som har en grön skogsbruksplan. Dessutom jämfördes kvinnor och män.

Undersökningen omfattar 400 privata skogsägare med fastighetsstorlekar mellan 50 och 150 hektar. Lika många enkäter skickades till PEFC-certifierade skogsägare och till icke certifierade skogsägare. Enkäterna gav en grund för muntlig telefonintervju av 15 certifierade och 15 icke certifierade skogsägare.

De bestånd som avsatts för naturvård i skogsbruksplanen, jämfördes med möjliga nyckelbiotoper. Intäktsbortfallet för skogsägaren pga. de frivilliga naturvårdsavsättningar som gjorts på fastigheten uppskattades med hjälp av beståndsdata från skogsbruksplanerna och Beståndsmetoden. Dessa analyser gjordes på samma urval som i de muntliga telefonintervjuerna.

Enkäterna visade att det var hela 45 % av de icke certifierade skogsägarna som trodde sig vara certifierade och 18 % som inte visste. Det kan vara så att man tror att man har ett certifierat skogsbruk när man skaffat en grön skogsbruksplan.

I den skriftliga enkäten svarade drygt hälften att man frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken. Av de certifierade skogsägarna svarade 58 % att man avsatt mark. Detta resultat skiljer sig mycket från vad som framgick vid den muntliga intervjun, där nästintill alla svarade att man kände till att frivilliga avsättningar föreslås i skogsbruksplanen och att man dessutom valde att följa rekommendationerna. Vid den muntliga intervjun gavs en mer utförlig förklaring av vad frivilliga naturvårdsavsättningar är vilket kan vara en orsak till skillnaden. Det tyder på att det är mycket viktigt att utförligt beskriva vad en frivillig avsättning är, så att skogsägaren förstår vad man frågar om.

När skogsägarna tillfrågades om hur de värderade olika ersättningsformer, om det skulle bli aktuellt med ett formellt skydd på deras mark, visade det sig att de var negativa till avtal och ju längre ett avtal är, desto mer negativ var man. Man var inte heller positiv till att staten köper marken. Den ersättningsform som man ändå var mest positiv till var markbyte.

Ingen av de medverkande svarade att man skulle kunna tänka sig att använda tillväxthöjande åtgärder för att kompensera produktionsförluster vid avsättningar, eller annan naturhänsyn. Det visade sig att en av de vanligaste anledningarna var att man ändå inte tänkt bruka det avsatta området. Avsättningen ansågs därmed inte innebära en tillväxtförlust.

I denna studie var intäktsbortfallet på fastigheterna, till följd av frivilliga avsättningar, i genomsnitt cirka 26 500 kronor per hektar. På fastigheterna var det totala nuvärdet för avsättningarna i genomsnitt drygt 150 000 kronor.

De flesta hade en negativ inställning till contorta och endast 12 % använde trädslaget på sin fastighet. I den muntliga intervjun svarade knappt hälften att de deltagit i någon slags utbildning där man informerade om trädslaget och drygt hälften av skogsägarna att de hade negativa erfarenheter av contorta. Av de som var negativa svarade de allra flesta att det berodde på dess utseende. Knappt var fjärde skogsägare hade deltagit i någon slags utbildning där man informerade om gödsling och de flesta hade ingen erfarenhet alls av gödsling. Detta samtidigt som många av de medverkande svarade att man var negativ till åtgärden. Många är alltså negativa utan att de varken har erfarenhet eller kunskap om gödsling. Drygt var tredje skogsägare svarade att man stamkvistar på sin fastighet och två av tre skogsägare angav att långa omloppstider tillämpades.

De flesta svarade att inkomster från skogen var av stor betydelse för den vardagliga ekonomin. Än fler svarade att de hade en stor betydelse ibland, vid ”större behov”. Endast 14 % tyckte att inkomster från skogen hade liten betydelse i den vardagliga ekonomin och ännu färre (8 %) att inkomster från skogen var av liten betydelse vid större behov. Ingen skillnad fanns mellan de som ansåg att inkomster från skogen var av betydelse för den vardagliga ekonomin och de som ej ansåg att de var av större betydelse, vad gäller inställning till tillväxthöjande åtgärder och i vilken utsträckning de tillämpades. Det fanns heller ingen skillnad mellan de som ansåg målet att "tjäna pengar" var viktigt och de som inte ansåg att det var viktigt, vad gäller inställning till contorta, plantering, markberedning och gödsling.

Bland de mål som föreslogs, värderades att föra skogen vidare till nästa generation och att bygga upp skogens ekonomiska värde högst. Ungefär lika högt värderades att skapa en vacker skog. Ingen rangordning gjordes mellan de olika målen i enkäten utan skogsägarna fick värdera hur viktigt de ansåg att vart och ett av målen för deras skogsbruk var. Det visade sig att skogsägarna ofta inte enbart hade ett enda mål som värderades högst. Många av målen som föreslogs i enkäten värderades högt samtidigt. Man kan alltså inte alltid sätta ett mål mot ett annat, när flera mål är lika viktiga samtidigt.

Majoriteten av de medverkande svarade att de hade en hög vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden, kulturmiljö- och naturvärden. De certifierade skogsägarna ansåg sig inte ha större kunskap inom naturvård än vad de icke certifierade skogsägarna gjorde och inte heller hade de en större vilja att ta hänsyn till naturvärden. Det skulle kunna betyda att det inte är viljan att ta hänsyn till naturvärden som är avgörande, om man certifierar sitt skogsbruk eller inte. De flesta svarade att deras vilja att ingå avtal, om att ta betydligt mer hänsyn till skogens sociala värden, kulturmiljö- och naturvärden än lagens minimikrav, var låg. På frågan om man skulle kunna

tänka sig att certifiera sin fastighet eller fortsätta vara certifierad, om man måste lämna in uppgifter om sina naturvårdsåtgärder och avsättningar till ett offentligt register, svarade var tredje skogsägare ja och lika många att de inte visste. De certifierade skogsägarna var mer positiva än de icke certifierade.

Männen har genomgående uppskattat sin kunskap inom skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, natur- och kulturmiljövård större än vad kvinnorna gjort.

I genomsnitt svarade skogsägarna att man, utan ekonomisk ersättning, kunde tänka sig att frivilligt avsätta nästan 2 % av den produktiva skogsmarken. Med full ekonomisk ersättning kunde man i genomsnitt tänka sig att sätta av nästan 11 % och med dubbel ersättning knappt 24 %.

Av de olika anledningarna till varför man valde att frivilligt avstå från just det valda området, sade 71 % att man blev rekommenderad av planläggaren. 67 % angav att motivet var ett lågt ekonomiskt värde och 65 % att området sattes av p.g.a. att det hade ett högt naturvärde.

Hälften av de tillfrågade skogsägarna svarade att man kände till Kraftsamling skog. Sju av tio skogsägare svarade att man skulle kunna tänka sig att gå på skogsdagar, kurser eller studiecirklar som anordnas inom Kraftsamling skog. Det verkar som att det finns ett stort intresse för att öka kunskapen om hur man kan öka tillväxten.

Summary

The business mission of Norra Skogsägarna is to achieve a profitable forestry for the private forest owners. With this as a background it is of interest for the forest owner association to know how forest owners think about voluntary retentions, the methods of increasing production and quality and if there are differences between those who have chosen to certify their forest and those who haven't. This kind of knowledge is of importance, to in an effectively and adjusted way, help the forest owners achieve a profitable forestry.

The objective of this master thesis is to increase knowledge about private forest owners' opinions of the methods of increasing production and quality and to what extent these methods are used. The purpose was also to increase knowledge about how private forest owners think about voluntary retentions. A part of this objective was to investigate if the voluntary retentions corresponded with possible habitats of rare and endangered species and to estimate the forest owners' losses of income, due to the voluntary retentions that are made at the forest property. The objective was also to increase knowledge about private forest owners' opinions of the social- and cultural concerns. Both already PEFC certified and those who were not were included in the study. All of the included had green plans. Women and men were also compared.

The study included 400 private forest owners with forest properties between 50 and 150 hectares. Half of the sample consisted of already PEFC certified forest owners and the other half by those who were not certified. The questionnaires were basis for the personal telephone interviews of 15 certified and 15 not certified forest owners.

The stands that were voluntarily set-aside in the forestry plan, was compared to possible habitats of rare and endangered species. The forest owners' losses of revenue, due to the voluntary retentions that are made at the forest property, were estimated by forest stand data from the forestry plans and Beståndsmetoden. These studies were made on the same sample as in the personal telephone interviews.

The results show that 45 % of the not certified forest owners thought that they were certified and 18 % that didn't know. It is possible that one thinks that the forest is certified when he/she procures a green forestry plan.

In the questionnaire more than half of the respondents answered that they had chosen to do voluntarily retentions. 58 % of the certified forest owners answered that they had chosen to voluntarily set aside productive forest land. This differs greatly with the result from the telephone interviews, where almost everybody answered that they were aware of that voluntarily retentions are recommended in the green forestry plan and that they choose to follow the recommendations. At the telephone interviews the expression voluntarily retentions was more detailed which can be an explanation to the difference. This indicates that it is very important to thoroughly describe what a voluntary retention is so that the forest owner understands the question.

When the forest owners were asked how they valued different compensations, if a formal forest protection was to be made at their property, it turned out that the forest owners were negative to contracts and more negative to a longer contract. They weren't positive to the land being bought

by the state either. The type of compensation that the forest owners were most positive to was forest land compensation.

None of the respondents were interested in compensating the production loss, due to voluntary retentions or other environment concerns, with methods of increasing production. One of the most common reasons was that they weren't going to use that forest stand anyways. The voluntary retentions were therefore not looked upon as a loss of production.

This study shows that the losses of revenue, due to voluntary retentions were 26 500 SEK/hectare in average at the forest properties and the total losses of revenue were in average about 150 000 SEK.

A majority had a negative attitude towards lodgepole pine and only 12 % was using this specie on their property. At the telephone interviews only half of the forest owners said that they had attended some kind of schooling were they were informed about lodgepole pine and more than half said that they had negative experiences of the specie. Most of those that were negative said that it was due to the way lodgepole pine looks. Barely one of four of the forest owners had attended some kind of schooling were they were informed about forest fertilizing and most had no experience of forest fertilization. Many of the respondents said that they were negative to the method. In other words, a lot of forest owners are negative without having any experience or knowledge about forest fertilization. More than one third of the forest owners said that they were pruning and two out of three said that long rotation periods were used.

Most answered that incomes from the forest were of great importance for the everyday economy. Even more forest owners said that incomes from the forest were of great importance sometimes, when the need was greater. No difference was found between those who said that incomes from the forest were of great importance for the everyday economy and those who didn't, regarding their attitude towards the methods of increasing production and to what extent they were used. No difference was found either between those who said that the goal to "earn money" was of great importance and those who didn't, regarding their attitude towards lodgepole pine, planting, soil scarification and forest fertilization.

Among the different goals that were suggested, the goal to pass the forest along to the next generation and to increase the economic value of the forest, were of greatest importance. Equally as important was to create a beautiful forest. No ranking between the different goals were made in the questionnaire. The forest owners were asked to estimate how important each goal was to them. It showed that the forest owners often didn't just have one goal that was most important. Many of the goals that were suggested in the questionnaire were said to be important, simultaneously. This shows that trying to rank different goals can be wrong, when more than one goal is considered important at the same time.

A majority answered that they had a great desire to consider the social-, cultural- and environmental concerns. The certified forest owners didn't consider themselves to have a greater knowledge of environmental concerns than the ones not certified did and they didn't have a greater desire to consider the environmental concerns, than the not certified forest owners. This suggests that it is not the desire to consider the environmental concerns that determines if one

chooses to certify the forest or not. Most answered that their desire to come to an agreement, about taking much more to consideration to the social-, cultural- and environmental concerns than what the law requires, was low.

On the question, whether the forest owners would consider certifying their forest or continuing being certified if they, in a public register, would have to declare what actions they have taken to mind the environmental concerns and the voluntary retentions, every third answered yes and as many said that they didn't know. The already certified forest owners' were more positive than the not certified.

The men considered themselves to have a greater knowledge in forestry, economics of forestry, environment- and cultural concerns, than the women did.

In average, the forest owners answered that they were willing, without economic compensation, to do voluntary retentions at almost 2 % of the productive forest land. With full economic compensation they were willing to do voluntary retentions at nearly 11 % and if the compensation was double, they would in average be willing to set-aside almost 24 %.

Among the different reasons to why the forest owners chose to do voluntary retentions on the particular area, 71 % answered that it was because they were recommended by the person that generated the green forestry plan. 67 % answered that the motive was that the economic value of the forest was low in that section and 65 % said that the area was set-aside because it contained high environmental values.

Half of the respondents knew of Kraftsamling skog. As many as seven out of ten answered that they were positive to the idea of attending excursions, courses or other arrangements by Kraftsamling skog. There seems to be a great interest in gaining knowledge of the methods of increasing production.

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Summary	6
Innehållsförteckning	9
Inledning	11
Bakgrund	11
Syfte	12
Avgränsning	12
Material och Metoder	13
Skriftlig enkätundersökning	13
Muntliga intervjuer	14
Naturvårdsavsättningarnas överensstämmelse med nyckelbiotoper och beräkning av intäktsbortfall till följd av frivilliga naturvårdsavsättningar	14
Statistisk behandling	15
Resultat	16
Respons	16
Skriftlig enkätundersökning	16
Muntliga intervjuer	16
Skriftlig enkät	16
Skogsägaren och fastigheten	16
Kunskap i skogsbruk	20
Ekonomisk betydelse	22
Målet med skogsbruket	24
Inställning till tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder	30
Naturvårdsavsättningar och ersättning	36
Korstester	44
Skillnad i inställning och betydelse av intäkter från skogen	44
Skillnad i inställning och hur man värderar målet att bevara biologisk mångfald	45
Skillnad i inställning mellan åbor och utbor	47
Frivilliga avsättningar	48
Skillnad i kunskap och inställning till tillväxthöjande åtgärder	49
Kommentarer lämnade av skogsägarna i den skriftliga enkäten	49
Muntlig intervju	50
Självverksamhet	50
Gröna skogsbruksplaner	53
Erfarenheter och kunskaper i produktions- och kvalitetshöjande åtgärder	53
Kraftsamling skog	59
Naturvårdsavsättningarnas överensstämmelse med nyckelbiotoper och beräkning av intäktsbortfall	60
Diskussion	61
Material och Metoder	61
Bortfallsanalys	61
Tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder	62
Certifiering	63

Frivilliga avsättningar	63
Kunskap inom skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, natur- och kulturmiljövård	65
Ekonomisk betydelse och mål med skogsbruket.....	65
Naturvärden	67
Kraftsamling skog	67
Intäktsbortfall p.g.a. frivilliga avsättningar	67
Referenser.....	68
Litteratur.....	68
Internet	68
Bilaga 1. Missivbrev	70
Bilaga 2. Enkät	71
Bilaga 3. Påminnelsebrev	78
Bilaga 4. Frågor vid muntlig intervju.....	80
Bilaga 5. Tabeller	82
Bilaga 6. Kommentarer från skogsägare	91

Inledning

Bakgrund

I den gröna skogsbruksplanen, som bland annat upprättas av Norra Skogsägarna, föreslås fastighetsägaren frivilligt sätta av minst 5 % av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål. Som skogsägare kan man dessutom välja att certifiera sitt skogsbruk. PEFC står för "Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes" och är den certifiering som Norra Skogsägarna använder för sina medlemmar (Anon. 2007a). Målet med PEFC är att åstadkomma ett uthålligt skogsbruk. Man vill uppnå en god balans mellan skogsproduktion, sociala intressen och miljö. Skogsägaren åtar sig vid certifiering att sköta fastigheten i enlighet med PEFC:s skogsstandard och en grön skogsbruksplan måste upprättas inom fem år efter certifiering om brukningsenheten är större än 20 hektar produktiv skogsmark. Minst 5 % av den produktiva skogsmarken skall sättas av för naturvårdsändamål på certifierade fastigheter (Anon 2005a).

Riksdagen har i miljö kvalitetsmålet Levande Skogar målet att 730 000 hektar skogsmark frivilligt skall sättas av för naturvårdsändamål senast år 2010 (Anon 2007b). Detta samtidigt som förbrukningen av skogsråvara vid industri i Sverige har ökat kontinuerligt över en längre tid och börjar ligga på samma nivå som den långsiktigt uthålliga avverkningen. Behovet av virke tros komma att öka ytterligare samtidigt som avverkningspotentialen befaras minska. Vid frivilliga avsättningar av skogsmark till bland annat naturvårdsändamål minskar den areal som man bedriver skogsproduktion på och produktionen på fastigheten sjunker. De produktionsförluster man får till följd av avsättningar till naturvård skulle kunna kompenseras genom att vidta åtgärder för att höja avverkningspotentialen på övriga delar av fastigheten. Exempel på tillväxthöjande åtgärder kan vara markberedning, plantering, contorta och skogsgödsling. På lång sikt finns det möjligheter att öka skogstillväxten i familjeskogsbruket med drygt 20 % (Rosvall et al. 2004). Frågan är dock hur skogsägarna förhåller sig till dessa metoder.

Tillsammans med LRF har skogsägarrörelsen startat det fyraåriga projektet Kraftsamling Skog i syfte att hjälpa privata skogsägare att öka tillväxten och därmed ekonomisk avkastning på sina skogsfastigheter. Man anordnar bland annat kurser, studiecirkel, exkursioner och skogs dagar där man informerar om tillväxthöjande metoder såsom markberedning, plantering, förädlat plantmaterial, gödsling mm. Förhoppningen är att deltagarna i Kraftsamling Skog ska se vilka möjligheter de har att öka avkastningen från skogen genom ökad kunskap om tillväxthöjande metoder (Anon 2007c). Norra Skogsägarnas verksamhetsidé utgår från viljan att åstadkomma ett lönsamt familjeskogsbruk (Jonsson 2007). Med detta som bakgrund är det av intresse för skogsägarföreningen att veta hur de privata skogsägarna förhåller sig till frivilliga avsättningar, tillväxthöjande- och kvalitetshöjande åtgärder och om det finns skillnader mellan de skogsägare som valt att certifiera sitt skogsbruk och de som inte gjort det valet. En jämförelse mellan dessa grupper kan ge svar på frågan om man genom certifiering åstadkommit en större andel frivilliga avsättningar. En jämförelse kan även visa om det finns skillnader mellan grupperna vad gäller inställning och erfarenhet i viktiga produktions- och naturvårdsfrågor. Sådan kunskap är av vikt för att på ett effektivt och anpassat sätt kunna hjälpa skogsägarna att åstadkomma ett lönsamt skogsbruk.

Syfte

Syftet med examensarbetet utarbetades tillsammans med Norra skogsägarna och kan delas upp i följande huvudsakliga delar:

- Öka kunskapen om privata skogsägares inställning till tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder och i vilken utsträckning sådana åtgärder tillämpas.
- Öka kunskapen om privata skogsägares förhållning till frivilliga naturvårdsavsättningar.
 - Har man valt att avsätta områden som överensstämmer med möjliga nyckelbiotoper?
 - Uppskatta hur stort intäktsbortfallet är för skogsägaren p.g.a. de frivilliga naturvårdsavsättningar som görs på fastigheten.
- Öka kunskapen om privata skogsägares inställning till skogens sociala värden och kulturmiljövärden.

De grupper som jämfördes var PEFC- certifierade skogsägare och de som inte var certifierade men som hade en grön skogsbruksplan. Dessutom jämfördes kvinnor och män.

En jämförelse mellan dessa grupper kan ge svar på frågan om man genom certifiering åstadkommit en större andel frivilliga avsättningar. En jämförelse kan även visa om det finns skillnader mellan grupperna vad gäller inställning och erfarenhet i viktiga produktions- och naturvårdsfrågor. Sådan kunskap är av vikt för att på ett effektivt och anpassat sätt kunna hjälpa skogsägarna att åstadkomma ett lönsamt skogsbruk.

Avgränsning

Undersökningen kommer endast att beröra privata skogsägare och de grupper som ingår i studien utgörs av certifierade skogsägare och skogsägare som inte är certifierade men som har grön skogsbruksplan. Urvalet begränsades till skogsägare med fastigheter mellan 50 ha och 150 ha.

Material och Metoder

Studien genomfördes genom en kvantitativ, skriftlig enkätundersökning riktad till medlemmar i Norra Skogsägarna. Genom skriftliga enkätundersökningar kan man för en måttlig arbetsinsats och kostnad, nå många skogsägars inställning och erfarenhet (Ejlertsson 2005).

Den skriftliga enkätundersökningen gav underlag för uppföljande telefonintervjuer av ett urval av skogsägare. Vid telefonintervjuerna ställdes frågor som uppkom efter sammanställning av de besvarade, skriftliga enkäterna och frågor som var av mer kvalitativ karaktär.

För att undersöka om man valt att avsätta områden som överensstämmer med möjliga nyckelbiotoper på fastigheten användes dataprogrammet SkogView, där var och en av fastigheternas frivilliga naturvårdsavsättningar jämfördes med kartlagda nyckelbiotoper.

Vid uppskattning av intäktsbortfall för skogsägaren till följd av de frivilliga naturvårdsavsättningar som görs på fastigheten användes beståndsmetoden (BM). Metoden baseras på en värdering av varje enskilt bestånd. Beräkningarna gjordes i BM- win som är beståndsmetodens persondatorstöd (Anon 2005b).

Skriftlig enkätundersökning

Vid den kvantitativa enkätundersökningen skickades enkäter ut till fyra hundra privata skogsägare. Enkäterna fördelades jämt mellan grupperna certifierade skogsägare och icke certifierade skogsägare med enbart en grön skogsbruksplan. Urvalet begränsades till skogsägare med fastigheter mellan 50 ha och 150 ha. Bedömningen gjordes att skogsägare med arealer inom detta intervall har tillräckligt mycket för att bruka skogen aktivt men inte så mycket att skogsägaren förlorar överblicken över sitt innehav. Dessutom ligger största andelen av Norra Skogsägarnas medlemmars skogsinnehav, inom detta intervall. Urvalet togs ur Norra Skogsägarnas fastighetsregister. Registret sorterades på förnamn varpå tvåhundra skogsägare i varje grupp (certifierade och icke certifierade) valdes ut. Varje person i urvalet tilldelades ett identifikationsnummer för att garanteras konfidentiell svarsbehandling och för att kunna koppla svar till respondenten som därmed inte behövde få flera påminnelser. Identifikationsnummer behövdes även för utlottning av rådgivningscheckar och för att koppla svaren till skogsbruksplanen där det finns uppgifter om naturvårdsavsättningar.

Enkäten bestod av fyra delar och totalt 22 frågor (Bilaga 2). Fråga tio fick dock strykas eftersom den visade sig vara formulerad på ett sådant sätt att den var svår att förstå. Denna fråga ställdes i stället vid den muntliga intervjun. De flesta frågorna besvarades med hjälp av en 6-gradig attitydskala, liknande Likert-skalan. Med denna skala av Likert-typ instämmer respondenterna eller tar avstånd från ett påstående med hjälp av en fem- eller sjugradig skala (Ejlertsson 2005). Tanken med en 6-gradig skala var att det inte skall finnas ett ”mittemellan” och därmed måste respondenten i större utsträckning ta ställning i en fråga.

Innan utskick av enkät granskades den av fem personer i syfte att undersöka om frågorna och språket var lättförståeligt. Mindre ändringar gjordes. Enkäterna med medföljande missivbrev (Bilaga 1) skickades ut i maj 2007. I missivbrevet informerades skogsägarna om syftet med studien, att det var frivilligt att svara och att svaren skulle behandlas konfidentiellt. Vidare

upplystes skogsägare om att fem rådgivningscheckar på LRF Konsult Skogsbyrå eller Jacobsson och Wiklund skulle lottas ut bland dem som besvarat enkäten. De som ej önskade delta i enkäten uppmuntrades att skicka in sin icke ifyllda enkät i det bifogade portofria kuvertet, för att slippa få en påminnelse. Efter en vecka skickades den första påminnelsen ut (Bilaga 3) till de som inte svarat och efter ytterligare en dryg vecka skickades en andra (Bilaga 3) och sista påminnelse ut. För sammanställning och bearbetning av insamlade data användes Microsoft Excel.

Muntliga intervjuer

I den muntliga telefonintervjun ingick 15 certifierade skogsägare och 15 icke certifierade skogsägare där det var proportionellt lika många kvinnor och män i de båda grupperna som i de skriftligen besvarade enkäterna. Enkäterna var märkta med identifikationsnummer och sorterades efter stigande ordning efter inmatning i Excel. Ett slumpantal mellan ett och tio lottades fram för vardera grupp: certifierade kvinnor, certifierade män, icke certifierade kvinnor och icke certifierade män. Ett intervall räknades ut för att få proportionellt lika många kvinnor och män i de båda grupperna som i de besvarade enkäterna. Slumptalet angav vilken respondent urvalet skulle börja med inom varje grupp.

Den muntliga intervjun gjordes via telefon i början av november 2007. Frågorna (Bilaga 4) fick ändras något efter de första intervjuerna då det exempelvis visade sig svårt för skogsägarna att i procent uppskatta hur stor del av arbetet i skogen de själva utförde.

Två av de framlottade skogsägarna hade på grund av hälsoskäl inte möjlighet att medverka i intervjun. I dessa fall försökte jag bland de besvarade enkäterna finna ”liknande” skogsägare vad gällde ålder, kön, certifierad/icke certifierad osv. För sammanställning och bearbetning av insamlade data användes Microsoft Excel.

Naturvårdsavsättningarnas överensstämmelse med nyckelbiotoper och beräkning av intäktsbortfall till följd av frivilliga naturvårdsavsättningar

Vid undersökningen om man valt att avsätta områden som överensstämmer med möjliga nyckelbiotoper på fastigheten var urvalet detsamma som i urvalet för den muntliga intervjun, dvs. 15 certifierade skogsägare och 15 icke certifierade skogsägare där det var proportionellt lika många kvinnor och män i de båda grupperna som i de besvarade enkäterna.

Norra Skogsägarna har de skogsbruksplaner som man upprättat på uppdrag av skogsägaren sparade på en server. I planerna finns de föreslagna områdena för frivillig avsättning registrerade. De 30 skogsbruksplaner som ingick i urvalet söktes fram i programmet pcSKOG och hämtades från servern för visning. I kartdelen jämfördes var och en av fastigheternas målklassningskartor med en Shape-fil innehållandes kartlagda nyckelbiotoper.

Vid uppskattning av intäktsbortfall för skogsägaren till följd av de frivilliga naturvårdsavsättningar som görs på fastigheten användes samma urval som ovan. För beräkning av intäktsbortfallet användes Beståndsmetoden (BM) som är ett system framtaget av Lantmäteriverket och Statens Jordbruksverk. Beståndsmetoden används för värderingar av skogsfastigheter och metoden baseras på en värdering av varje enskilt bestånd. Beräkningarna gjordes i BM- win som är beståndsmetodens persondatorstöd (Anon 2005b).

I skogsbruksplanerna fanns de beståndsdata för de frivilligt avsatta bestånden som behövdes i värderingsprogrammet Beståndsmetoden. Förutom dessa beståndsdata behövdes virkespriser, kvalitetstabell, värderingsförutsättningar, huggningskostnader, terrängtransportkostnader och virkesprisutveckling (Anon 2005b). Norra Skogsägarnas egna priser, kostnader och förutsättningar användes vid beräkningarna. För fastigheter i inlandet (mer än fem mil från kust), användes en glidande diskonteringsprocent på 3,2 % till 4,0 % och för fastigheter vid kust var diskonteringsprocenten 2,8 % till 3,6 %. De värderingsförutsättningar som användes vid beräkningarna var ett medlemstillägg på 50 kr/m³ på gran- och talltimmer, indirekta avverkningskostnader på 12 kr/m³ fub, kulturkostnader på 6000 kr/ha och en självföryngringskostnad på 2300 kr/ha. Vid beräkningarna användes vidare en röjningskostnad på 2500 kr/ha, allmänna omkostnader på 20 kr/ha och år och ett impedimentmarkvärde på 300 kr/ha. Naturprocent, dvs. procent av volym vid föryngringsavverkning som sparas, var 5 %. Virkesprisutvecklingen förutspåddes vara oförändrad. De virkespriser som användes vid beräkningarna var enligt gällande prislister. Uppgifter om kvalitetstabell, huggningskostnader och terrängtransportkostnader har erhållits från Norra Skogsägarna.

Statistisk behandling

I de fall det var skillnader i svar mellan de grupper som jämfördes så gjordes statistiskt test (Chi2-test) för att se med hur stor sannolikhet skillnaden var verklig och inte endast berodde på slumpen. Z-test användes för att signifikanspröva två sampels medelvärdesskillnad. När materialet var mycket litet gjordes inte dessa tester. Ett flertal frågor var konstruerade på ett sådant sätt att respondenterna instämmer eller tar avstånd från ett påstående med hjälp av en sex-gradig attitydskala. Egentligen kan man inte göra medelvärden av klassindelad material men dessa resultat presenteras ändå delvis i form av medelvärden eftersom det kan vara illustrativt och lättåskådligt. Ingen statistisk värdering gjordes mellan certifierade och icke certifierade skogsägare eller kvinnor och män på det data som erhöles från de muntliga intervjuerna. Detta beror på att materialet var så litet. Grupperna presenteras ändå var för sig.

Resultat

Respons

Skriftlig enkätundersökning

Av de fyra hundra enkäterna som skickades ut besvarades 275 enkäter, vilket ger en svarsfrekvens på ca 69 %. Av det totala antalet besvarade enkäter utgjorde certifierade kvinnor 6 % och certifierade män 49 %. 11 % var icke certifierade kvinnor och 34 % var icke certifierade män. Av kvinnorna svarade 63 % och bland männen svarade 76 %.

En större andel (15 % fler) av de certifierade skogsägarna valde att svara på den skriftliga enkäten i jämförelse med de icke certifierade skogsägarna (Tabell 1). 6 % fler av de certifierade kvinnorna och 17 % fler av de certifierade männen besvarade den skriftliga enkäten i jämförelse med de icke certifierade kvinnorna och männen. I de fall enkäter skickades ut till fastigheter ägda tillsammans av en man och kvinna har de besvarats av antingen kvinnan eller mannen. I fortsatt databehandling kommer dessa svar att tillföras grupperna män eller kvinnor, beroende på vem som svarat.

Tabell 1: Svar på den skriftliga enkäten.

Ägare	Certifierade				Icke certifierade			
	Män	Kvinnor	Man och kvinna	Totalt	Män	Kvinnor	Man och kvinna	Totalt
Utskickade enkäter	162	23	15	200	142	48	10	200
Besvarade enkäter	126	15	10 män, 1 kvinna	152	87	28	7 män, 1 kvinna	123
Svarsfrekvens (%)	78	65	73	76	61	58	80	62

Muntliga intervjuer

Av de 30 uppringda skogsägarna för muntlig intervju valde 28 att delta. Två skogsägare kunde av hälsoskäl inte medverka. Ur enkäterna valdes ”liknande” skogsägare vad gällde ålder, kön, certifierad/icke certifierad osv. i de två fall skogsägaren inte kunde delta. Svarsfrekvensen blev därmed 100 %.

Skriftlig enkät

Skogsägaren och fastigheten

Bland de medverkande var totalt 16 % kvinnor och 84 % män. 55 % var certifierade skogsägare och 45 % icke certifierade skogsägare. Bland kvinnorna var 36 % certifierade och bland männen 59 %. Majoriteten av de som deltog var certifierade män (Figur 1).

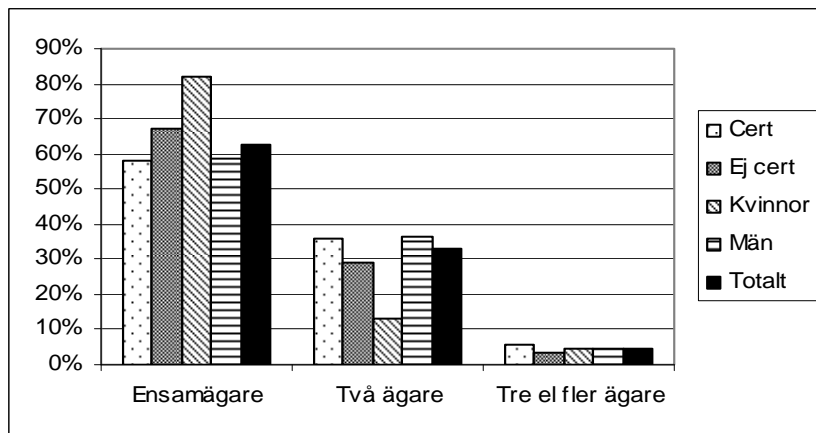
Figur 1. Fråga 1: Jag är man/kvinna (svarsfrekvens 100 %)

Skillnaden mellan gruppernas medelålder är väldigt liten. Bland de medverkande var medelåldern 57,2 år (Tabell 2).

Tabell 2. Fråga 1. Medelålder (svarsfrekvens 91,6 %).

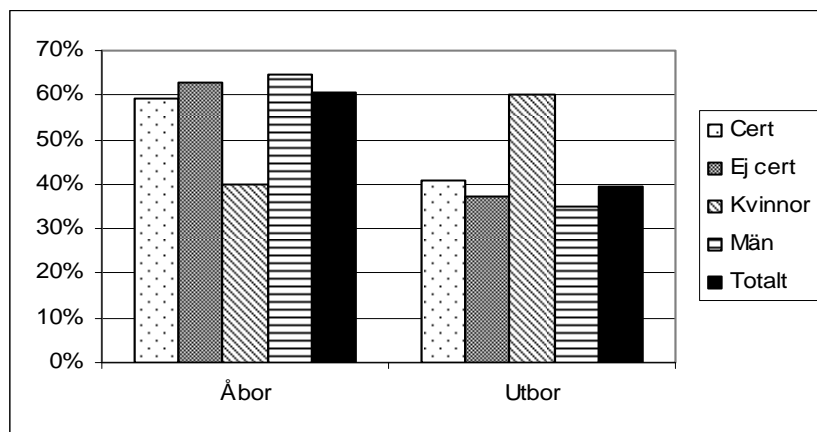
Medelålder	Kvinnor	Män	Samtliga
Certifierade	53,5	57,9	55,7
Icke certifierade	58,5	58,9	58,7
Samtliga	56,0	58,4	

Majoriteten av de medverkande var ensamägare av sina fastigheter. Fler kvinnor än män var ensamägare och 9 % fler icke certifierade skogsägare var ensamägare i jämförelse med de certifierade. Det fanns en signifikant ($p < 0,001$) skillnad mellan könen och även mellan certifierade och icke certifierade skogsägare vad gäller hur de svarat på frågan om hur många ägare de är av fastigheten (Figur 2).

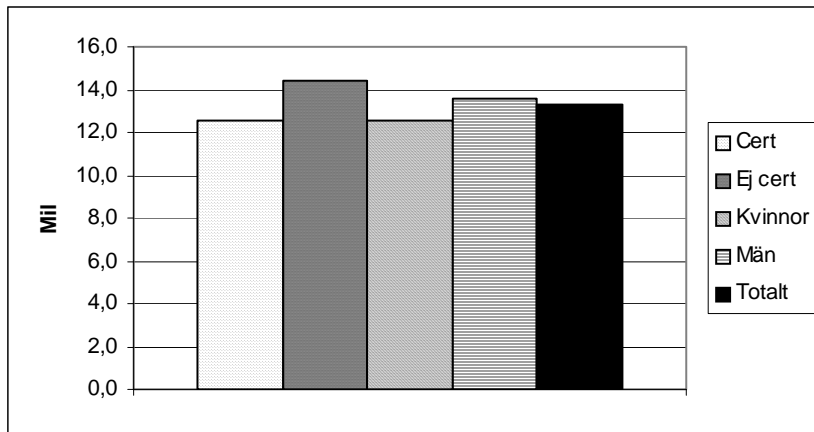
Figur 2. Fråga 2: Jag äger fastigheten ensam/vi är två ägare/vi är tre eller flera ägare (svarsfrekvens 99,6 %)

Majoriteten av de medverkande var åbor. Bland männen så var 25 % fler åbor i jämförelse med kvinnorna. 60 % av kvinnorna bodde ej på fastigheten. Det är en signifikant ($p < 0,01$) skillnad mellan män och kvinnor vad gäller hur de svarat på frågan om de är åbor eller utbor (Figur 3).

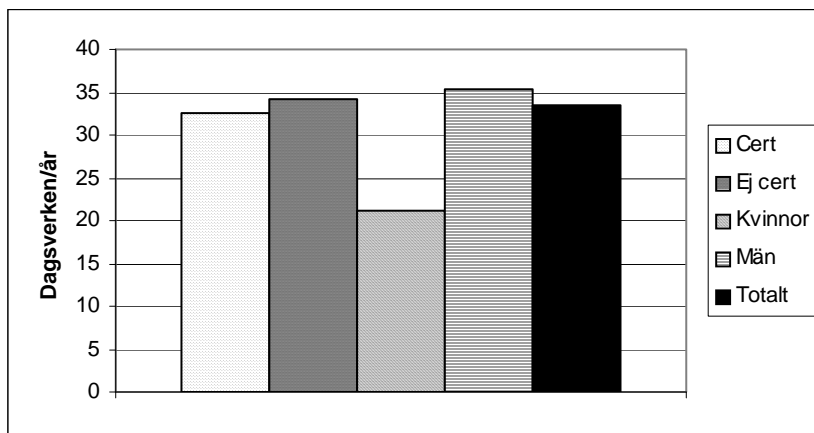
Figur 3. Fråga 3: Jag bor på fastigheten/Nej, jag bor ca X mil ifrån fastigheten (svarsfrekvens 100 %)

Utboskogsägarna hade i medel 13,3 mil till sin skogsfastighet. Medianvärdet var 4 mil. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan de analyserade grupperna (Figur 4).

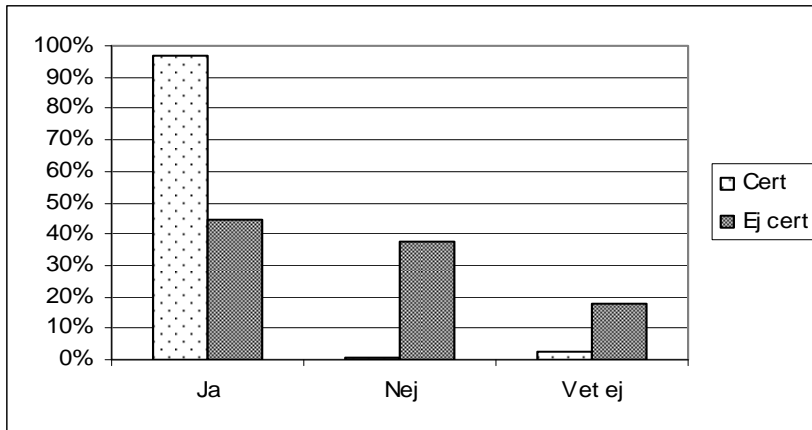
Figur 4. Mil i medeltal till skogsfastigheten bland utboägare (svarsfrekvens 100 %)

I genomsnitt använde skogsägaren 33 dagsverken per år för att utföra skogliga åtgärder på fastigheten. Skillnaden mellan certifierade och icke certifierade skogsägare var mycket liten, likaså skillnaden mellan män och kvinnor (Figur 5).

Figur 5. Fråga 4: Hur många dagsverken/år använder du och din familj, eller de andra ägarnas familjer, för att utföra skogliga åtgärder på fastigheten? (Svarsfrekvens 92,7 %)

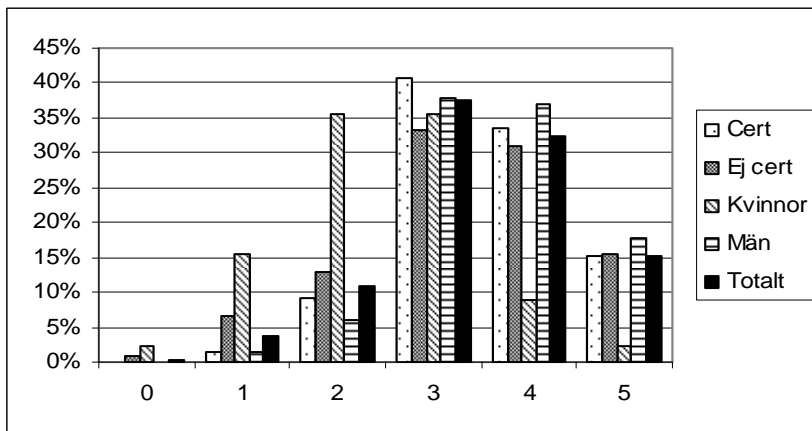
Av de skogsägare som inte var certifierade, ansåg sig 45 % ha ett certifierat skogsbruk och 18 % svarade att de inte visste. Nästintill alla (97 %) av de certifierade skogsägarna svarade att deras fastighet var certifierad (Figur 6).

Figur 6. Fråga 8: Är din fastighet certifierad? (svarsfrekvens 97,5 %)

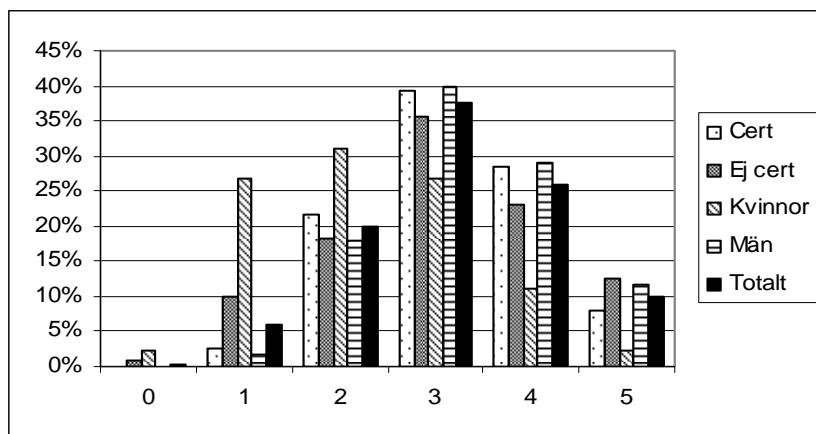
Kunskap i skogsbruk

Av de medverkande värderade 37 % sin kunskap i skogsskötsel som motsvarande 3 (medelgrad) i skalan 0-5. Totalt ansåg sig 84 % ha en kunskap i skogsskötsel på mellan 3 och 5 i skalan. I jämförelse med kvinnor ansåg sig 46 % fler av männen ha en kunskap på mellan 3 och 5 i skalan. Kvinnor ansåg sig ha signifikant ($p < 0,001$) sämre skogsskötselkunskaper än män (Figur 7).

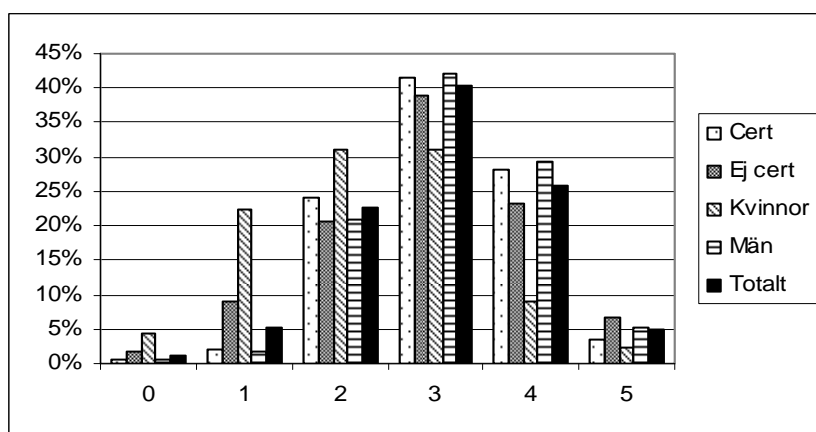
Figur 7. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom skogsskötsel? Skala 0-5, 0= Obefintliga, 5= Mycket goda. (svarsfrekvens 100 %)

Totalt värderade 74 % att man hade en kunskap i skogsskötselns ekonomi på mellan 3 och 5 och 38 % värderade sin kunskap som motsvarande 3 i skalan. I jämförelse med kvinnor ansåg sig 41 % fler av männen ha en kunskap på mellan 3 och 5. Kvinnor ansåg sig ha signifikant ($p < 0,001$) sämre kunskaper inom skogsskötselns ekonomi än män (Figur 8).

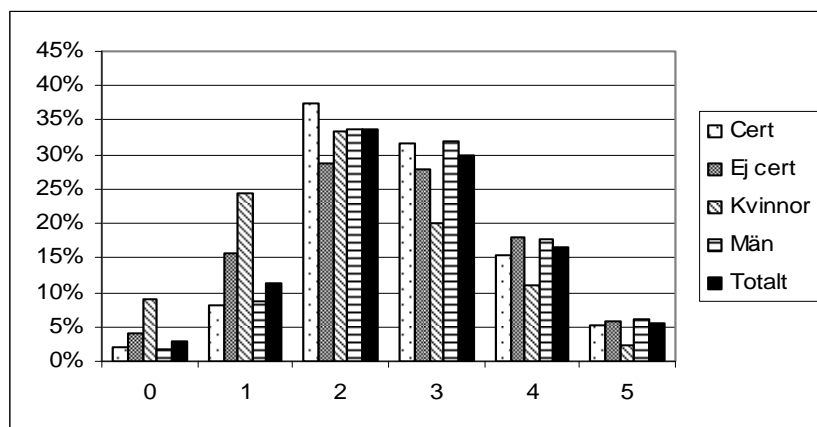
Figur 8. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom skogsskötselns ekonomi? Skala 0-5, 0= Obefintliga, 5= Mycket goda. (svarsfrekvens 97,8 %)

Totalt värderade 71 % att man hade en kunskap i naturvård på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten ligger på 3 i skalan som 40 % av de medverkande valt för att värdera sin kunskap i naturvård. I jämförelse med kvinnor ansåg sig 34 % fler av männen ha en kunskap i naturvård på mellan 3 och 5 i skalan. Kvinnor ansåg sig ha signifikant ($p < 0,001$) sämre kunskaper inom naturvård än män (Figur 9).

Figur 9. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom naturvård. Skala 0-5, 0= Obefintliga, 5= Mycket goda. (svarsfrekvens 98,2 %)

Av de medverkande värderade 32 % sin kunskap i kulturmiljövård som motsvarande 2 i skalan. Totalt värderade 53 % att man hade en kunskap i kulturmiljövård på mellan 3 och 5 i skalan. I jämförelse med kvinnor ansåg sig 23 % fler av männen ha en kunskap på mellan 3 och 5 i skalan. Kvinnor ansåg sig ha signifikant ($p < 0,01$) sämre kunskaper inom kulturmiljövård än män (Figur 10).

Figur 10. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom kulturmiljövård? Skala 0-5, 0= Obefintliga, 5= Mycket goda. (svarsfrekvens 98,5 %)

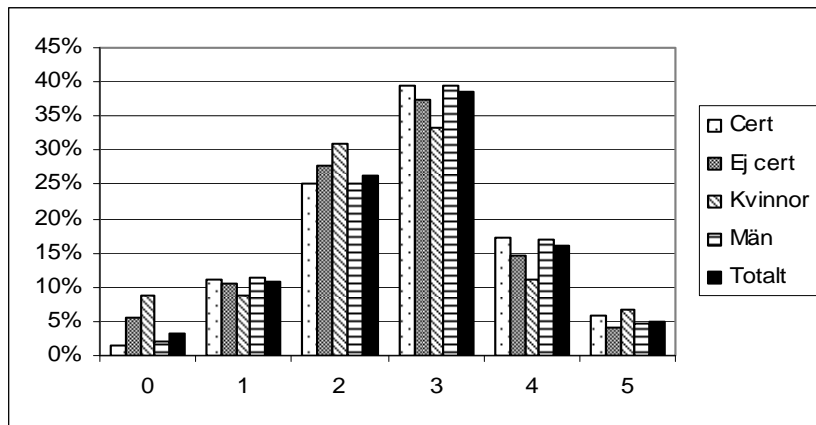
I medel värderade de certifierade skogsägarna sina kunskaper något högre än vad de icke certifierade gjorde inom alla områden. Männen medelvärde var högre än kvinnornas inom samtliga områden (Tabell 3).

Tabell 3. Fråga 5. Medelvärde för de olika grupperna i fråga hur de värderat sina egna kunskaper.

Medelvärde	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
Skogsskötsel	3,5	3,3	2,4	3,6
Skogsskötselns ekonomi	3,2	3,1	2,2	3,3
Naturvård	3,0	2,9	2,2	3,1
Kulturmiljövård	2,7	2,6	2,1	2,7

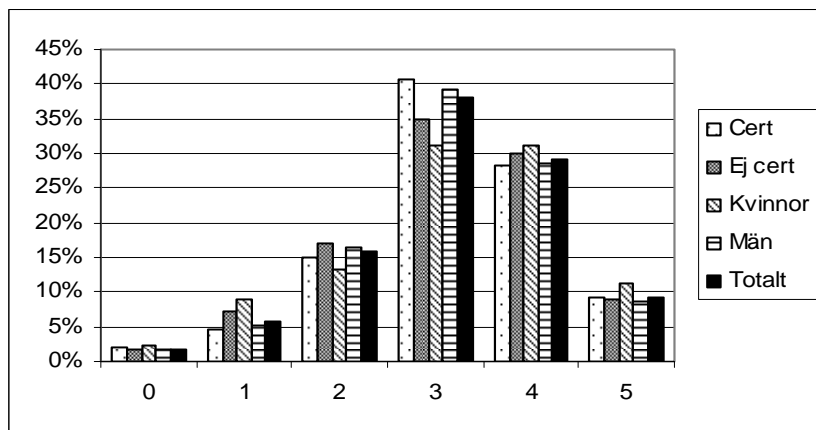
Ekonomisk betydelse

En majoritet (60 %) av de medverkande ansåg att inkomster från skogen, i den vardagliga ekonomin, hade en betydelse på mellan 3 och 5. 39 % ansåg att inkomster från skogen låg på 3 i skalan. 14 % tyckte att inkomster från skogen hade en liten betydelse i den vardagliga ekonomin (mellan 0 och 1). Det var ingen större skillnad mellan grupperna (Figur 11).

Figur 11. Fråga 6: Vilken betydelse anser du att inkomster från skogen på fastigheten har för din vardagliga, årliga ekonomi? Skala 0-5, 0=De har ingen betydelse, 5=De betyder allt (svarsfrekvens 100 %)

En majoritet (77 %) av de medverkande ansåg att inkomster från skogen ”ibland” hade en betydelse vid större ekonomiskt behov på mellan 3 och 5. 38 % ansåg att inkomster från skogen låg på 3 i skalan. 8 % tyckte att inkomster från skogen hade en liten betydelse vid större ekonomiskt behov (mellan 0 och 1). Skillnaden mellan grupperna var mycket liten (Figur 12).

Figur 12. Fråga 7: Kanske avverkar du bara vid större behov. Vilken betydelse har intäkter från skogen för dig ibland? Skala 0-5, 0=De har ingen betydelse, 5=De betyder allt (svarsfrekvens 100 %)

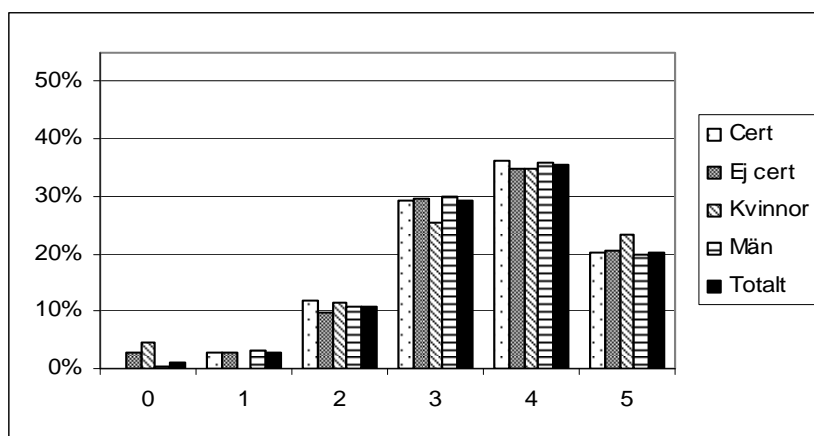
De certifierade värderade i medel betydelse av inkomster från skogen högre än de icke certifierade. Männerna värderade betydelse av inkomster från skogen för vardaglig, årlig ekonomi i medel högre än kvinnorna. Kvinnorna värderade dock betydelse av inkomster från skogen vid större behov, i medel högre än männen. Betydelse av inkomst från skogen vid större behov hade ett högre medelvärde inom alla grupper i jämförelse med medelvärdet för betydelse av inkomst från skogen för vardaglig, årlig ekonomi (Tabell 4).

Tabell 4. Fråga 6 och 7. Medelvärde för de olika grupperna i fråga hur stor betydelse inkomster från skogen har.

Medelvärde	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
Betydelse av inkomst från skogen för vardaglig, årlig ekonomi	2,8	2,6	2,5	2,7
Betydelse av inkomst från skogen vid större behov	3,2	3,1	3,2	3,1

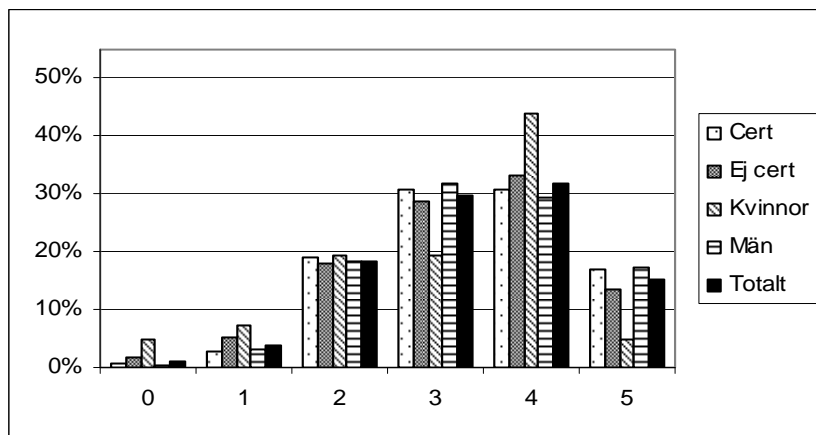
Målet med skogsbruket

Tyngdpunkten ligger på skalvärde 4, som 36 % av de medverkande valt för att värdera målet ”att följa lagen”. Totalt värderade 85 % att målet ”att följa lagen” låg på mellan 3 och 5. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 13).

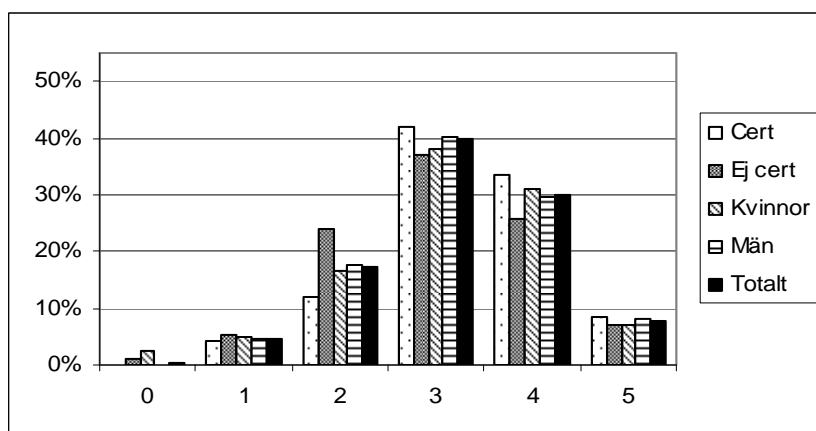
Figur 13. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att följa lagen? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 93,1 %)

Av de deltagande värderade 32 % målet ”att tjäna pengar” som motsvarande 4 i skalan. Totalt värderade 77 % att målet låg på mellan 3 och 5 och 5 % värderade att målet låg på mellan 0 och 1. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 14).

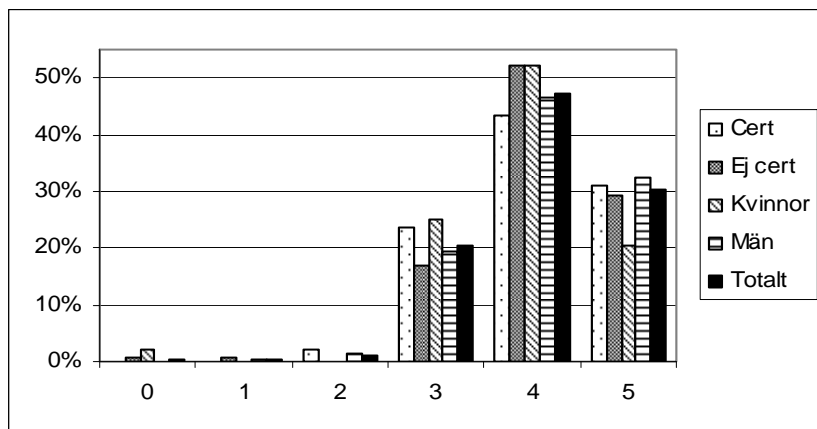
Figur 14. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att tjäna pengar? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 92,7 %)

Av de tillfrågade skogsägarna svarade 40 % att de värderade målet ”att bevara biologisk mångfald” till skalvärdet 3. Totalt värderade 78 % att målet låg mellan 3 och 5. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 15).

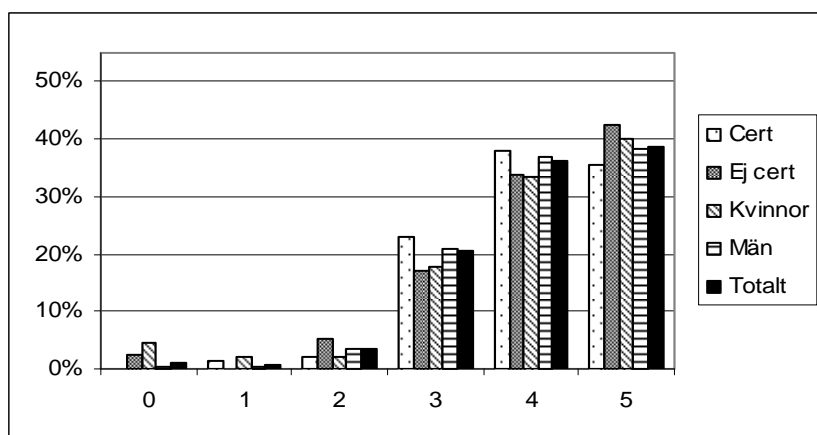
Figur 15. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att bevara biologisk mångfald? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 92,4 %)

Tyngdpunkten ligger på skalvärdet 4 som 47 % av de medverkande valt för att värdera målet ”att bygga upp skogens ekonomiska värde”. Totalt värderade 97 % att målet låg på mellan 3 och 5. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 16).

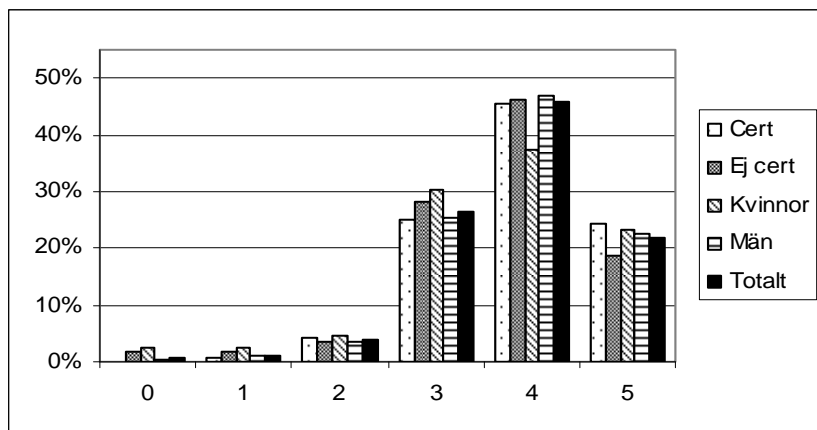
Figur 16. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att bygga upp skogens ekonomiska värde? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 96 %)

För 38 % av de medverkande var det ”mycket viktigt” (skalvärde 5) att ”föra skogen vidare till nästa generation”. Totalt värderade 95 % att målet låg på mellan 3 och 5. Mycket få satte låga värden på denna fråga. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 17).

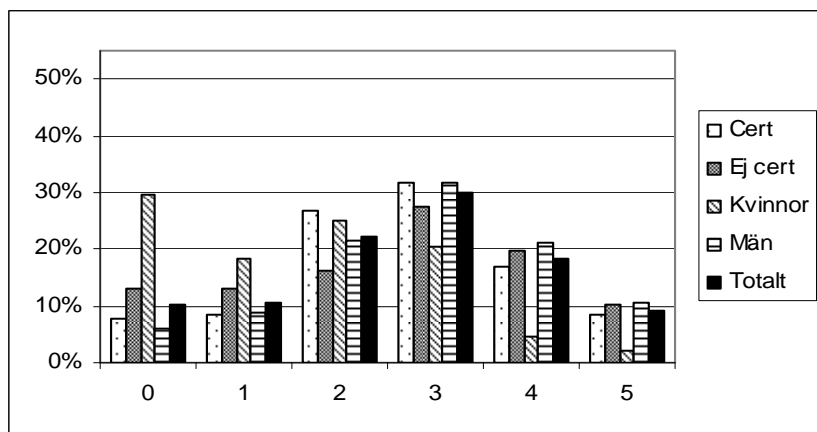
Figur 17. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att föra skogen vidare till nästa generation? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 96,4 %)

Tyngdpunkten ligger på 4 i skalan som 46 % av de medverkande valt för att värdera målet ”att skapa en vacker skog”. Totalt värderade 95 % att målet låg på mellan 3 och 5. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 18).

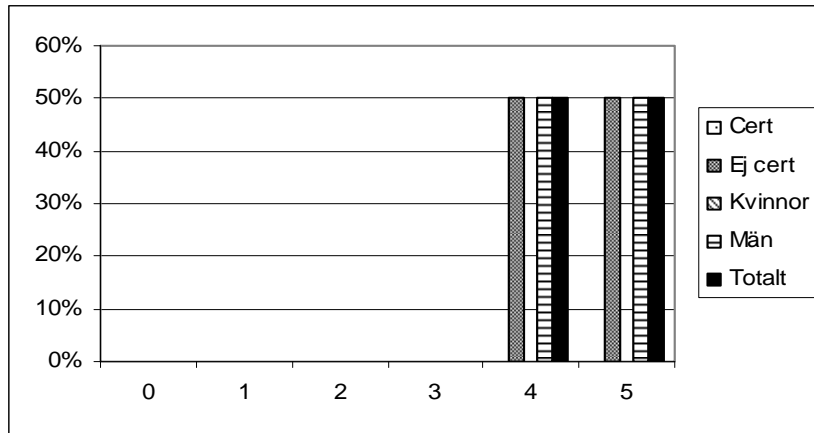
Figur 18. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att skapa en vacker skog? (0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt) (svarsfrekvens 94,5 %)

Tyngdpunkten i skalan ligger på 3 som 30 % av de medverkande valde för att värdera målet ”sysselsättning för mig”. Totalt värderade 57 % att målet låg på mellan 3 och 5. 37 % fler av männen, i jämförelse med kvinnorna, ansåg att målet låg på mellan 3 och 5 i skalan. Skillnaden är signifikant ($p < 0,001$) mellan hur män och kvinnor värderar målet "sysselsättning för mig" (Figur 19).

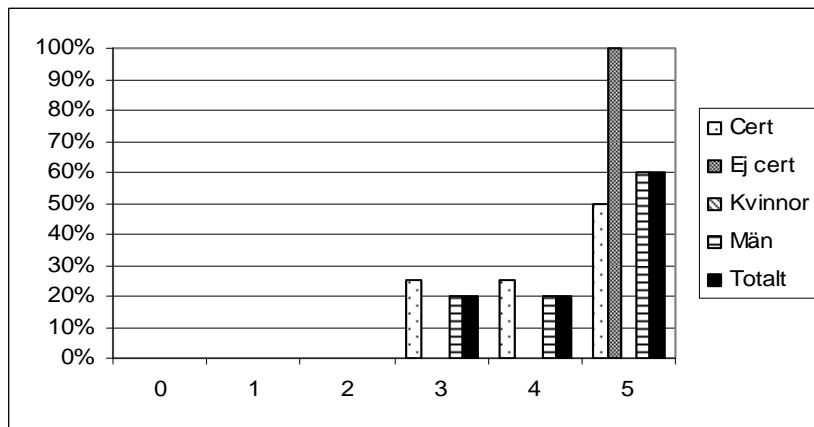
Figur 19. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Sysselsättning? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 93,8 %)

På frågan om målet med skogsbruket fanns möjligheten för skogsägaren att ange om man hade något annat mål, som inte fanns bland förslagen i enkäten. Fyra män angav att jakt var ett mål. Alla dessa svarade att målet jakt låg på mellan 4 och 5 (Figur 20).

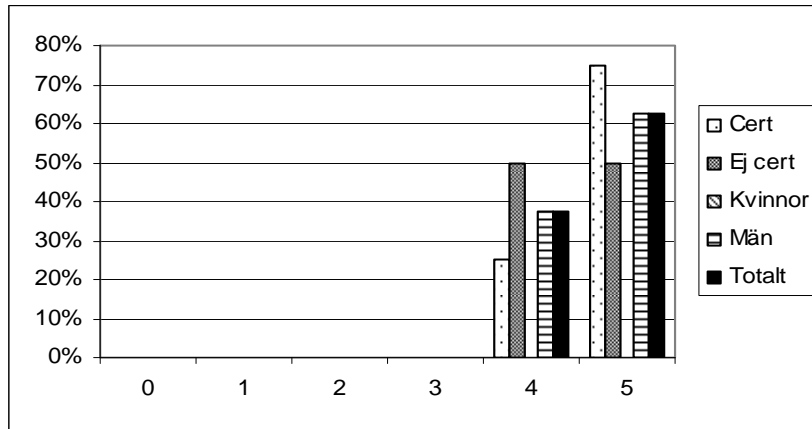
Figur 20. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Annat – jakt? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 1,5 %)

På samma fråga svarade fem män att rekreation var ett mål. Alla dessa angav att målet rekreation låg på mellan 3 och 5 (Figur 21).

Figur 21. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Annat – rekreation? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 1,8 %)

Ytterligare åtta män svarade med exempel som inte kunde hänföras till jakt och rekreation. Alla de som svarade att de hade annat mål angav att det låg på mellan 4 och 5 (Figur 22).

Figur 22. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Annat - Annat som inte går att hänföra till andra grupper av mål. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 2,9 %)

De icke certifierade skogsägarna hade ett något högre medelvärde för målet att bygga upp skogens ekonomiska värde och mycket högre medelvärden för målen rekreation och jakt än de certifierade skogsägarna. Det var dock bara fyra stycken som angivit att de hade jakt som ett mål och fem stycken som sade sig ha rekreation som ett mål. Det var bara män som angav annat mål. Männerna har ett högre medelvärde än kvinnorna i alla mål förutom målet att följa lagen, där båda grupperna hade lika stort medelvärde (Tabell 5).

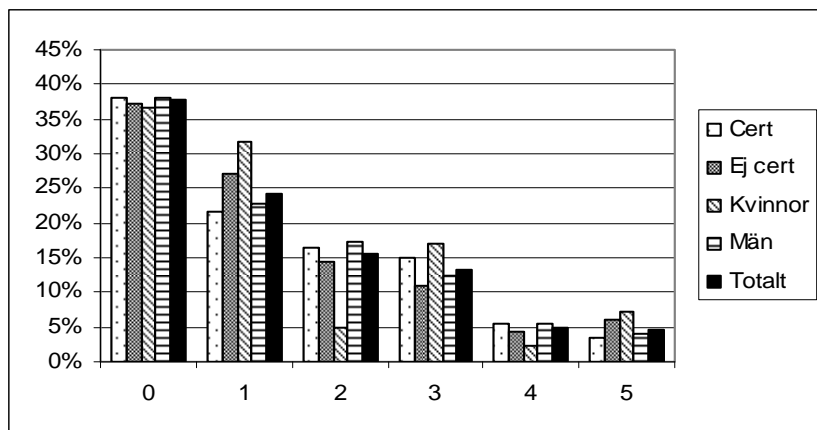
Tabell 5. Fråga 9. Medelvärde för de olika grupperna för hur viktigt de anser varje mål vara. Observera att endast 6,2 % (17 st) angav att de hade ett annat mål. Respondenten ombads att för varje mål ange hur viktigt han/hon ansåg att just det målet var.

Medelvärde	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
Följa lagen	3,6	3,5	3,6	3,6
Tjäna pengar	3,4	3,3	3,0	3,4
Bevara biologisk mångfald	3,3	3,0	3,1	3,2
Bygga upp skogens ekonomiska värde	4,0	4,1	3,9	4,1
Föra skogen vidare till nästa generation	4,0	4,0	3,9	4,1
Skapa en vacker skog	3,9	3,7	3,7	3,9
Sysselsättning för mig	2,7	2,6	1,6	2,9
Annat – jakt *)	0,0	4,5	0,0	4,5
Annat – rekreation *)	4,3	5,0	0,0	4,5
Annat som ej går att hänföra till övriga mål *)	4,8	4,5	0,0	4,6

* Dessa frågor hade mycket få svarande

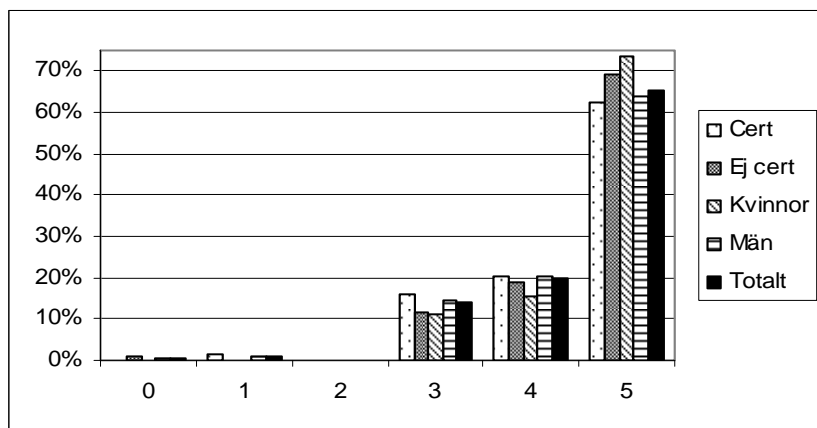
Inställning till tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder

Av de medverkande svarade 77 % att deras inställning till contorta låg på mellan 0 och 2. 38 % svarade att de var helt emot (0 i skalan) contorta (Figur 23).

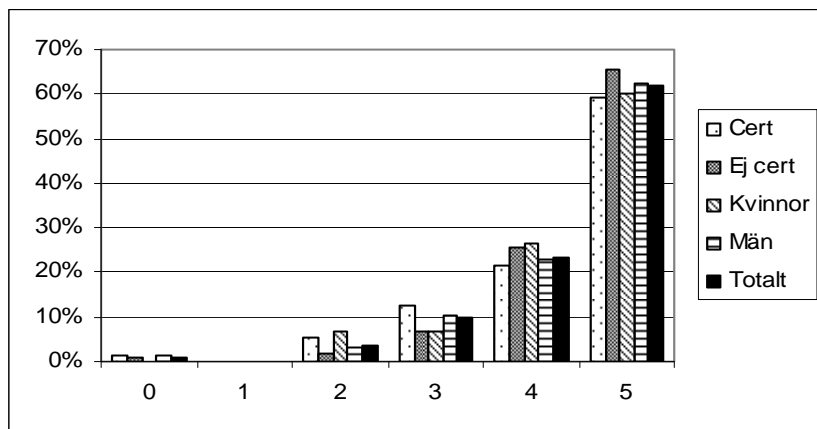
Figur 23. Fråga 11: Ange din egen inställning till contorta. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 96,4 %)

Nästan alla (99 %) svarade att deras inställning till plantering låg på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten (65 %) låg på 5 (Figur 24).

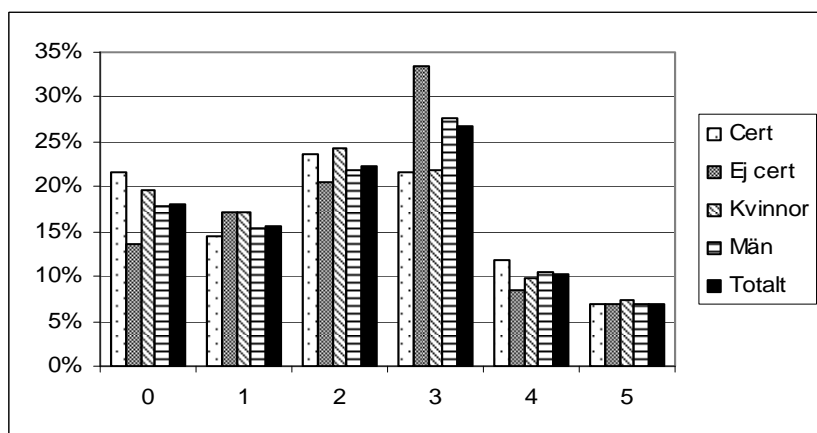
Figur 24. Fråga 11: Ange din egen inställning till plantering. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 100 %)

Av de deltagande svarade 95 % att deras inställning till markberedning låg på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten (62 %) låg på 5 (Figur 25).

Figur 25. Fråga 11: Ange din egen inställning till markberedning. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 99,3 %)

Av de medverkande svarade 56 % att deras inställning till gödsling låg på mellan 0 och 2. Tyngdpunkten (27 %) låg på 3 (Figur 26).

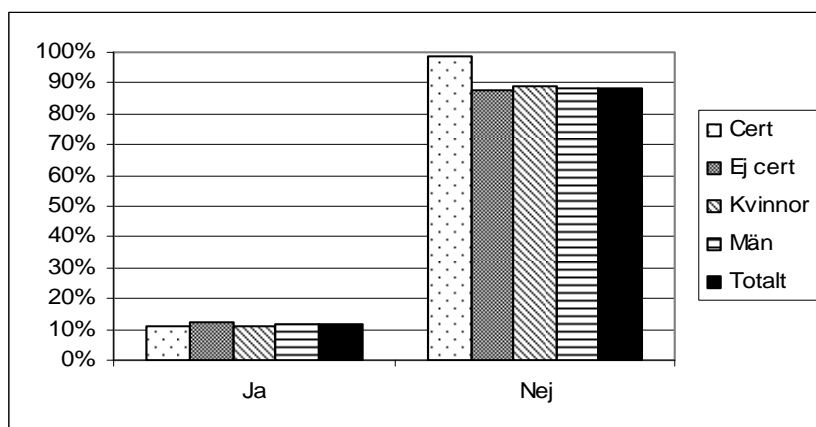
Figur 26. Fråga 11: Ange din egen inställning till gödsling. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 94,9 %)

De icke certifierade skogsägarna har ett högre medelvärde än vad de certifierade skogsägarna har i fråga om deras inställning till tillväxthöjande åtgärder förutom för contorta där medelvärdet var lika i grupperna. Kvinnorna och männen har lika högt medelvärde för inställning till contorta och markberedning. Kvinnorna har en något högre medelvärde för plantering och män har något högre medelvärde för gödsling. Man har en något mer positiv inställning till gödsling än till contorta som kommer lägst bland de nämnda tillväxthöjande åtgärderna. Sett över alla grupper så hade man i medel en mer positiv inställning till plantering i jämförelse med markberedning (Tabell 6).

Tabell 6. Fråga 11. Medelvärden för de olika grupperna vad gäller deras inställning till tillväxthöjande åtgärder.

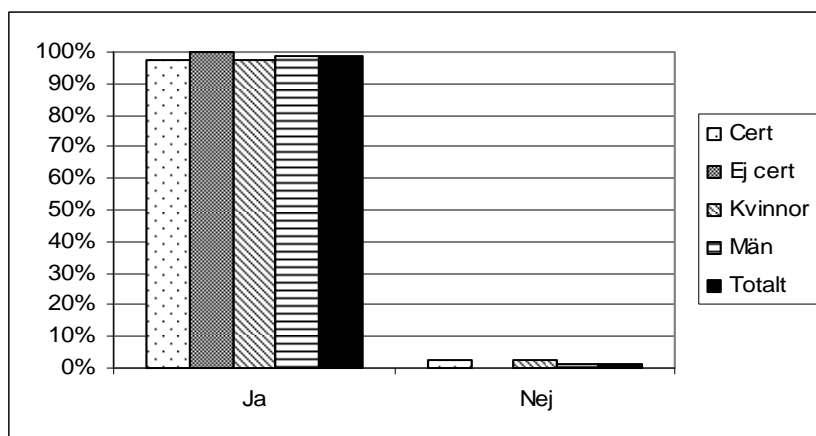
Medelvärden	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
Contorta	1,4	1,4	1,4	1,4
Plantering	4,4	4,5	4,6	4,5
Markberedning	4,3	4,5	4,4	4,4
Gödning	2,1	2,3	2,1	2,2

Av de medverkande svarade 88 % att contorta inte tillämpades på deras skogsfastighet (Figur 27).

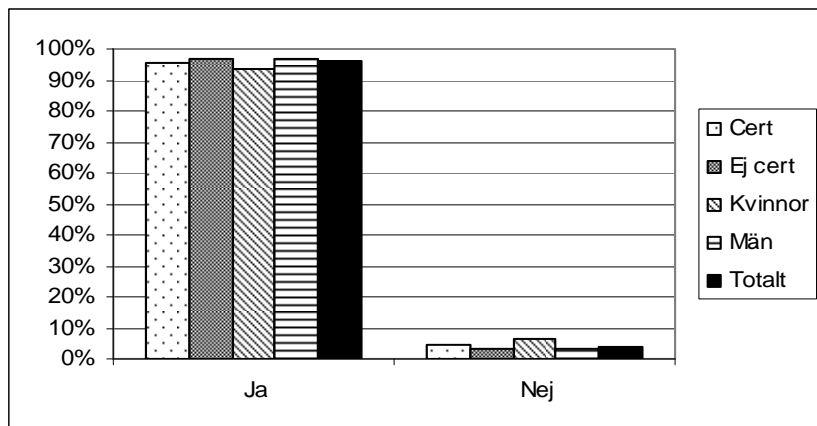
Figur 27. Fråga 12: Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet: contorta? (svarsfrekvens 98,9 %)

Nästan alla (99 %) svarade att plantering tillämpades på fastigheten (Figur 28).

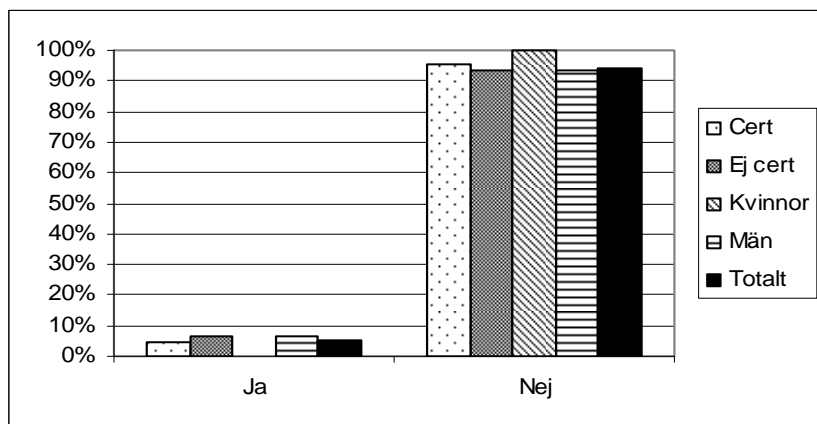
Figur 28. Fråga 12: Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet: plantering? (svarsfrekvens 100 %)

En majoritet (96 %) av de medverkande svarade att markberedning tillämpades på fastigheten (Figur 29).

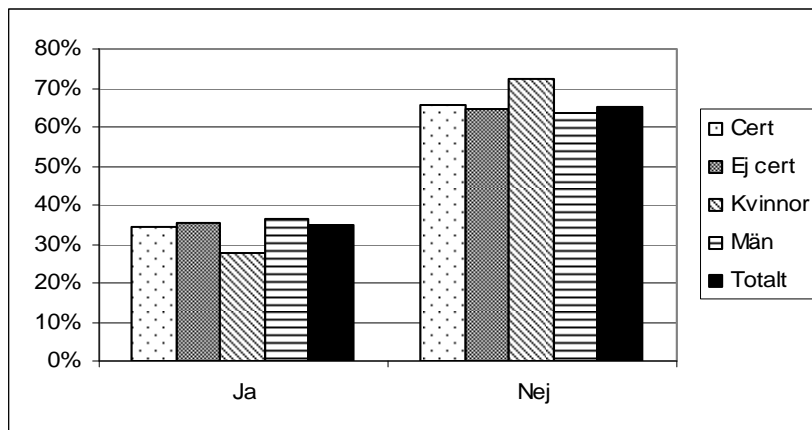
Figur 29. Fråga 12: Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet: markberedning? (svarsfrekvens 99,6 %)

Totalt så angav 6 % att gödsling tillämpades på deras skogsfastighet. 0 % av kvinnorna och 7 % av männen tillämpade gödsling på fastigheten. Skillnaden var signifikant ($p < 0,1$) mellan hur män och kvinnor svarade på frågan om gödsling tillämpas (Figur 30).

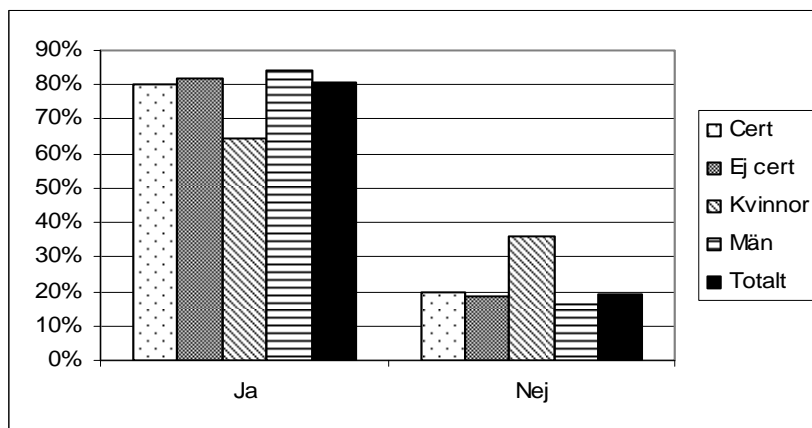
Figur 30. Fråga 12: Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet: gödsling? (svarsfrekvens 98,2 %)

Av de medverkande svarade 65 % att stamkvistning inte tillämpades på fastigheten. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 31).

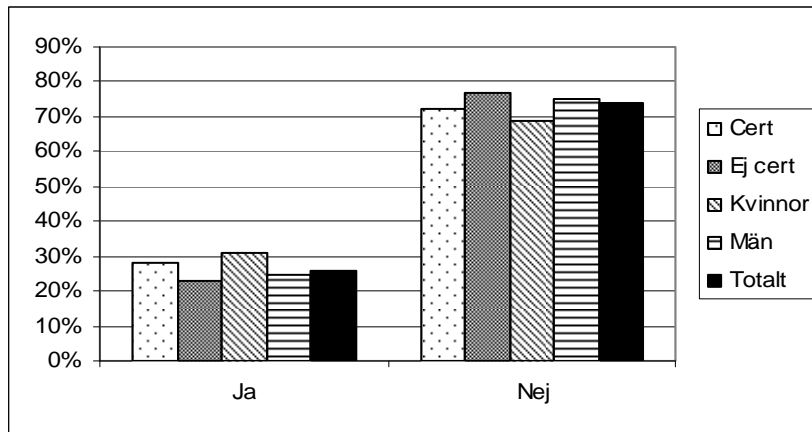
Figur 31. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: stamkvistning? (svarsfrekvens 98,9 %)

Av de deltagande svarade 81 % att man tillämpade naturlig förnygring med flera röjningar. 20 % fler män än kvinnor sade sig tillämpa åtgärden. Skillnaden var signifikant ($p < 0,01$) mellan hur män och kvinnor svarade på frågan (Figur 32).

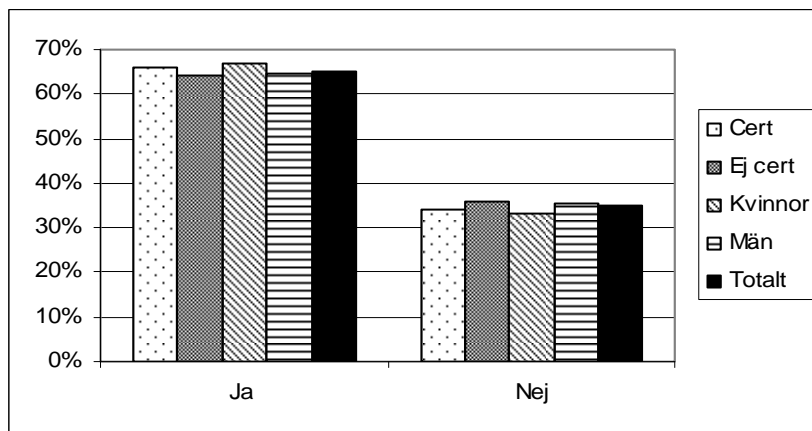
Figur 32. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: naturlig förnygring med flera röjningar? (svarsfrekvens 96,7 %)

Av de medverkande svarade 74 % att naturlig förynnring utan röjning inte tillämpades. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 33).

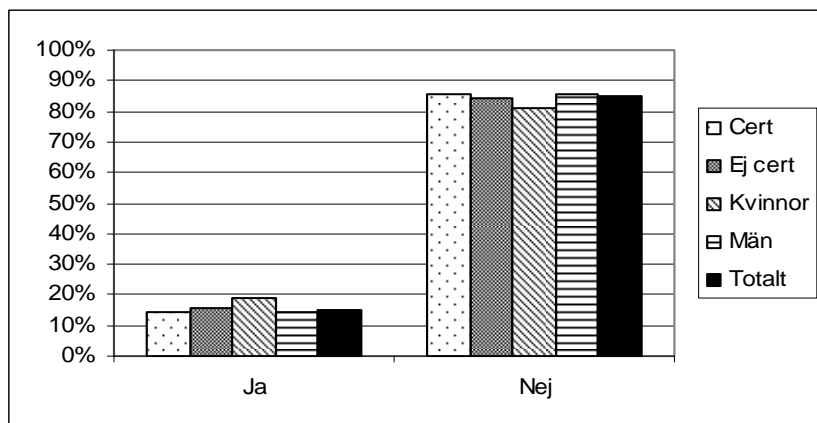
Figur 33. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: naturlig förynnring utan röjning? (svarsfrekvens 94,5 %)

Av de medverkande svarade 65 % att långa omloppstider tillämpades. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna (Figur 34).

Figur 34. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: långa omloppstider? (svarsfrekvens 90,5 %)

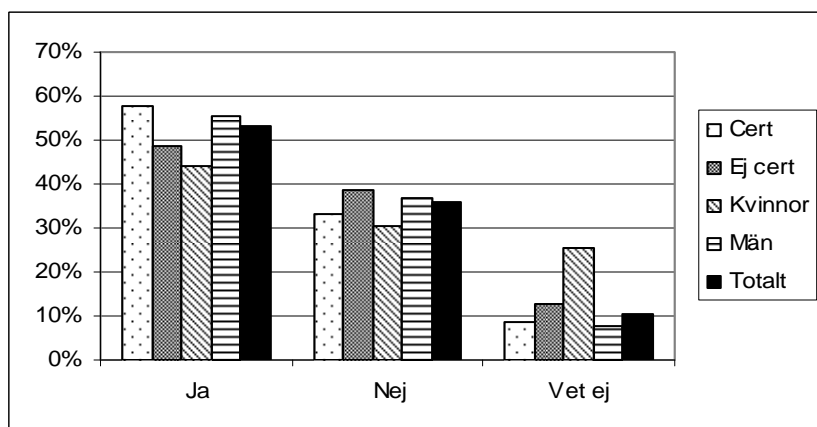
En majoritet (85 %) svarade att sådd inte tillämpades på fastigheten (Figur 35).

Figur 35. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: sådd? (svarsfrekvens 97,1 %)

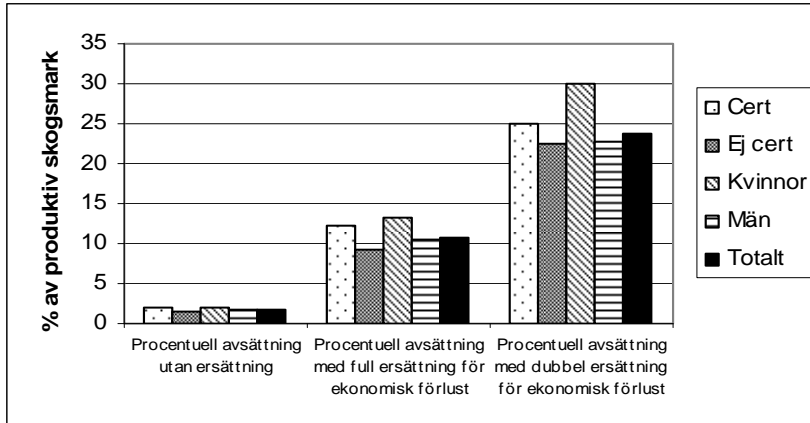
Naturvårdsavsättningar och ersättning

På den skriftliga enkäten svarade 53 % av de medverkande att frivillig avsättning av produktiv skogsmark hade gjorts. Skillnaden var signifikant ($p < 0,01$) mellan hur män och kvinnor svarar på frågan om de frivilligt avsatt mark. 12 % fler av männen svarade att man avsatt mark. 18 % fler kvinnor än män svarade att man inte visste. Det fanns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan certifierade och icke certifierade (Figur 36).

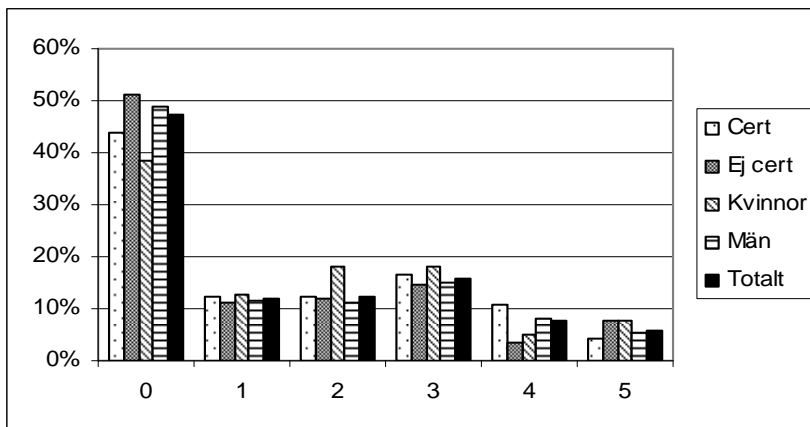
Figur 36. Fråga 14: Har du frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken (dvs. inte mark såsom bergiga partier och myrmark) för fri utveckling? (svarsfrekvens 96,7 %)

I medeltal bland de medverkande kan man tänka sig att frivilligt avsätta 1,8 % av den produktiva skogsmarken, utan ekonomisk ersättning. Med full ersättning för ekonomisk förlust kan man i medeltal tänka sig att sätta av 10,7 % och med dubbel ersättning 23,7 % av den produktiva skogsmarken. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan de analyserade grupperna (Figur 37).

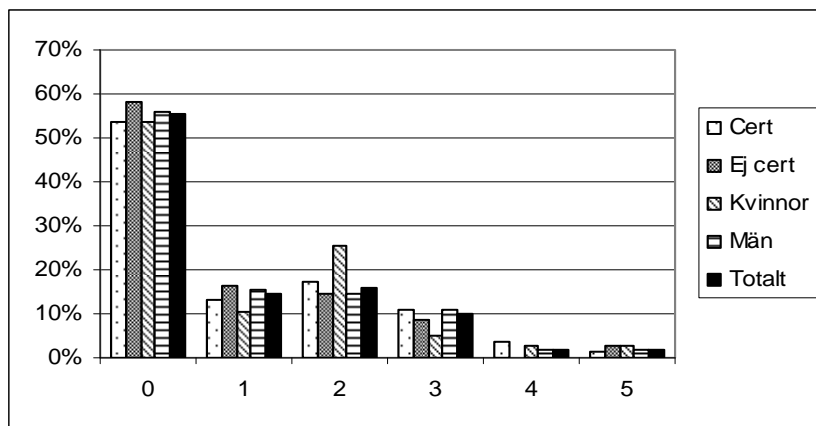
Figur 37. Fråga 15: Hur stor del av den produktiva skogsmarken skulle du kunna tänka dig att frivilligt avstå ifrån skogsbruk på, utan ersättning? (Svarsfrekvens 86,9 %). Med full ersättning för ekonomisk förlust? (Svarsfrekvens 84,4 %). Med dubbel ersättning för ekonomisk förlust? (Svarsfrekvens 81,8 %).

Av de medverkande svarade 71 % att man värderade sin inställning till ett 5-årigt avtal mellan 0 till 2. 47 % svarade att man värderade sin inställning som motsvarande 0 (Figur 38).

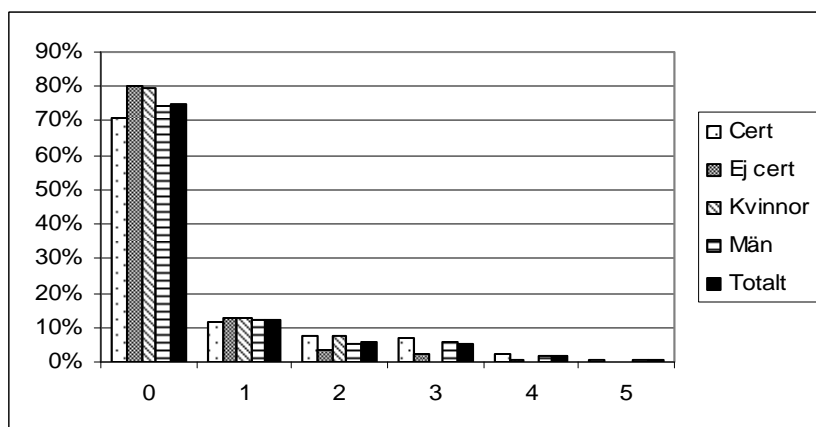
Figur 38. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 5 år? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 95,6%)

En majoritet (87 %) svarade att man värderade sin inställning till ett 10-årigt avtal mellan 0 till 2. 56 % svarade att man värderade sin inställning som motsvarande 0. Mellan grupperna var skillnaden liten (Figur 39).

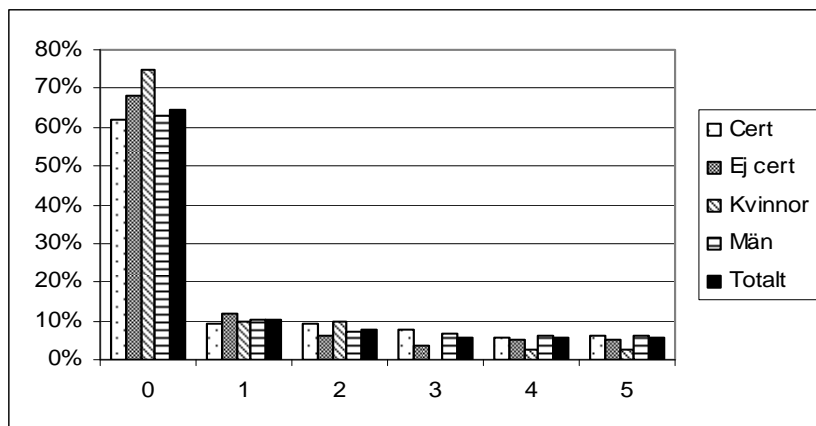
Figur 39. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 10 år? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 94,9%)

Majoriteten av de medverkande (93 %) svarade att man värderade sin inställning till ett 50-årigt avtal mellan 0 till 2. 75 % svarade att man värderade sin inställning som motsvarande 0. Skillnaden mellan grupperna var liten (Figur 40).

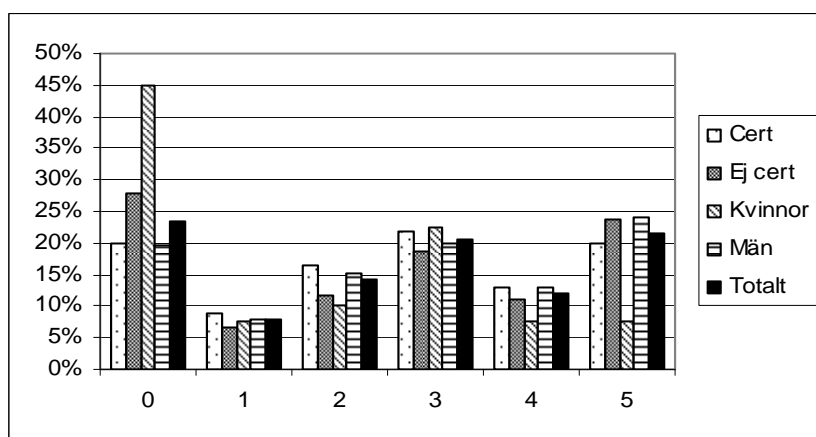
Figur 40. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 50 år? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 94,9%)

Totalt värderade 83 % att deras inställning till att staten köper marken låg på mellan 0 och 2. 65 % svarade att man värderade sin inställning som motsvarande 0. Skillnaden mellan grupperna var liten (Figur 41).

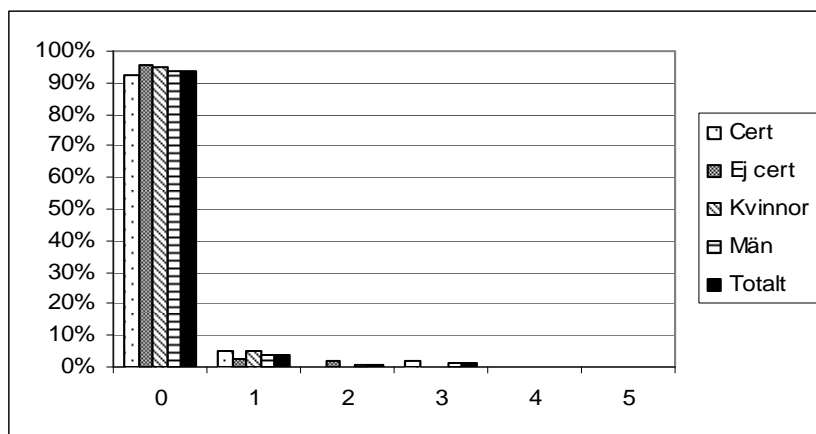
Figur 41. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Staten köper marken för all framtid? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 93,8 %)

Av de medverkande värderade 54 % att deras inställning till markbyte låg på mellan 3 och 5. Männerna var i större utsträckning mer positiva till markbyte som ersättningsform än vad kvinnorna var. 16 % fler män än kvinnor svarade att deras inställning låg på motsvarande 5. 25 % fler kvinnor än män angav att deras inställning låg på motsvarande 0. Skillnaden var signifikant ($p < 0,01$) mellan hur män och kvinnor svarar på frågan om hur de värdesätter markbyte vid formellt skydd (Figur 42).

Figur 42. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Markbyte? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 96 %)

Av de medverkande svarade 99 % att deras inställning till att utan ersättning avstå från ett markområde låg på mellan 0 och 2. Skillnaden mellan grupperna var mycket små (Figur 43).

Figur 43. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, skulle du utan ersättning avstå från området? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 95,6 %)

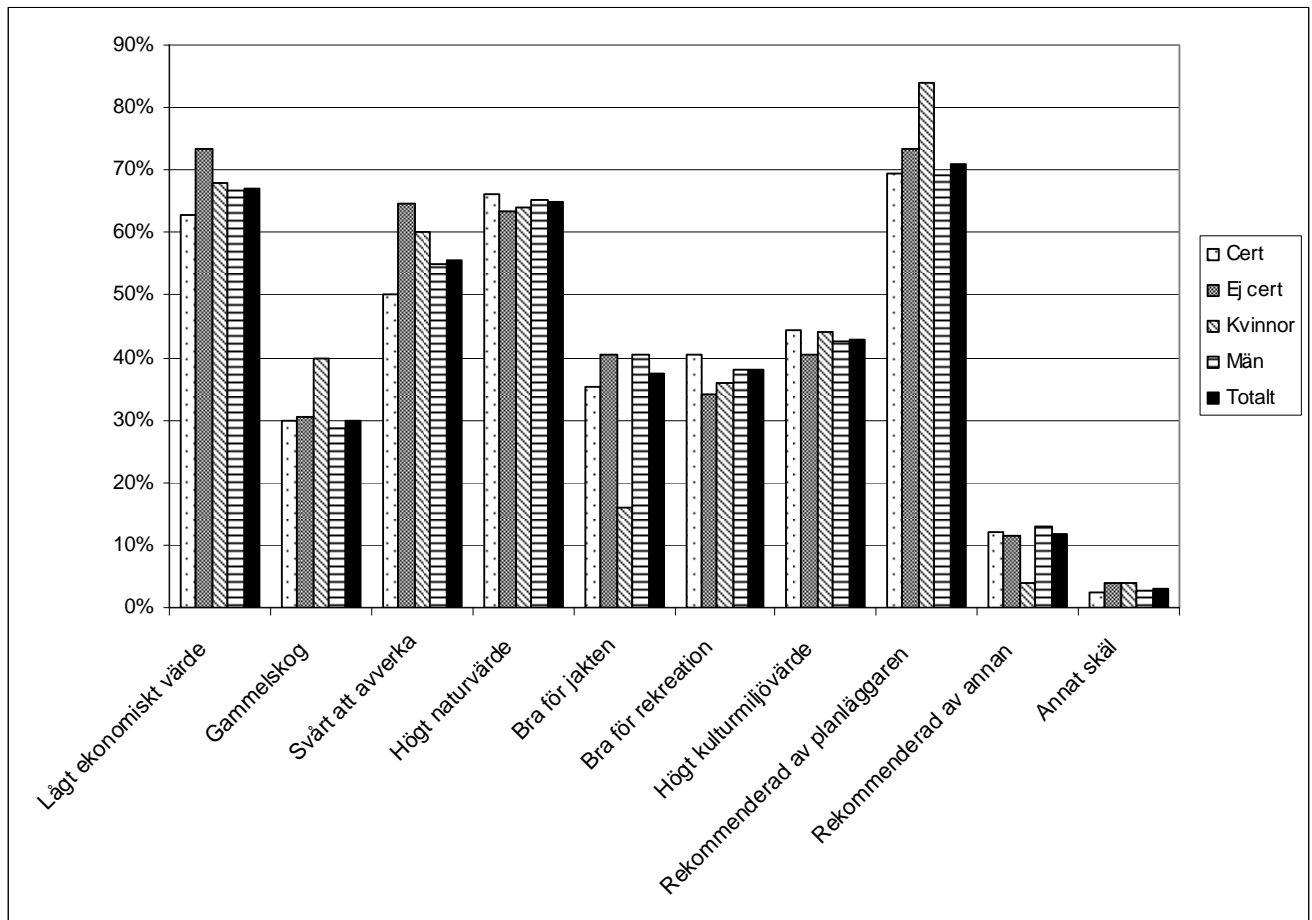
De certifierade skogsägarna har ett högre medelvärde än de icke certifierade vad gäller hur de värderar alla de olika ersättningsformerna. Kvinnorna har ett högre medelvärde än männen för 5 och 10- års avtal men ett lägre medelvärde för 50-års avtal. Männen värderade i medel markbyte och att staten köper marken, högre än kvinnorna. Sett över alla grupper så kan man se att ju längre avtal, desto lägre medelvärde. Man var mest positiv till markbyte och minst positiv till att avstå från marken utan ersättning (Tabell 7).

Tabell 7. Fråga 16. Medelvärden för de olika grupperna i fråga om hur de värderar olika ersättningsformer vid formellt skydd av skog på deras mark.

Avtalsform	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
5-års avtal	1,5	1,3	1,6	1,4
10-års avtal	1,0	0,8	1,0	0,9
50-års avtal	0,6	0,3	0,3	0,5
Staten köper marken	1,0	0,8	0,5	1,0
Markbyte	2,6	2,5	1,6	2,7
Utan ersättning	0,1	0,1	0,0	0,1

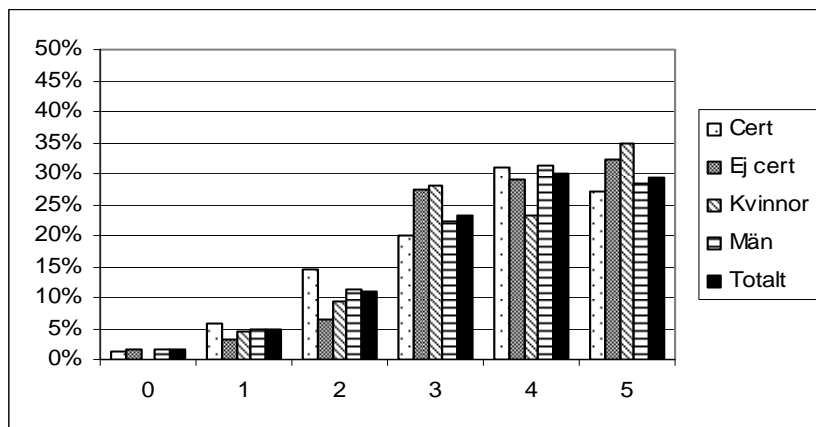
Av de olika anledningarna till varför man valde att frivilligt avstå från just det valda området sade 71 % att man blev rekommenderad av planläggaren. 67 % angav att motivet var ett lågt ekonomiskt värde. Av de medverkande svarade 65 % att området sattes av pga. att det hade ett högt naturvärde. Skillnaden var signifikant ($p < 0,05$) mellan hur certifierade och ej certifierade svarade på frågan om de valde att avsäta marken pga. att det var svårt att avverka. 15 % fler av de icke certifierade svarade att motivet var att det var svårt att avverka. Skillnaden var även

signifikant ($p < 0,05$) mellan hur män och kvinnor svarade på frågan om de valde att avsätta marken pga. att det var bra för jakten. 24 % fler av männen svarade att området sattes av pga. att det var bra ur jaktsynpunkt (Figur 44).

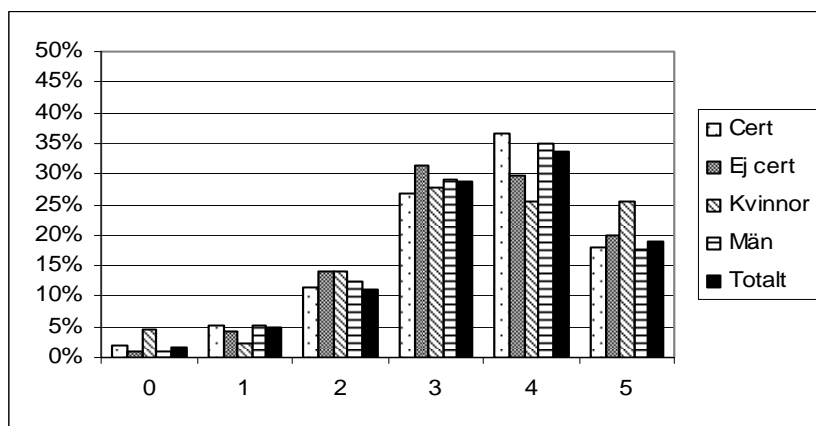
Figur 44. Fråga 17: Om du frivilligt avsatt produktiv skogsmark för skogens fria utveckling, varför valde du just denna skogsmark? (svarsfrekvens 73,8 %)

Av de medverkande svarade totalt 82 % att deras vilja till att ta hänsyn till kulturmiljövärden låg på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten låg på 4 som 30 % av de medverkande valt för att värdera deras vilja till att ta hänsyn till kulturmiljövärden. Det fanns ingen större skillnad mellan grupperna (Figur 45).

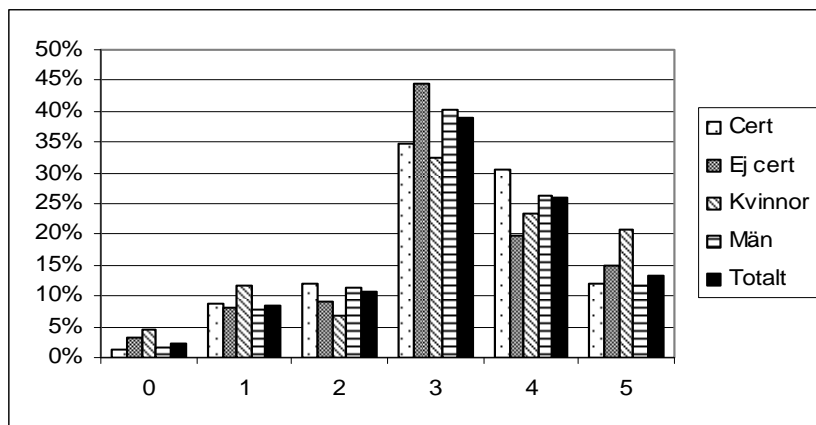
Figur 45. Fråga 18: Hur stor är din vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden (*såsom kolbottnar, husgrunder mm.*) vid exempelvis avverkning? Skala 0-5, 0=Ingen vilja, 5=Mycket stor vilja (svarsfrekvens 98,9 %)

Av de medverkande svarade totalt 82 % att deras vilja till att ta hänsyn till skogens sociala värden låg på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten låg på 4 som 34 % av de medverkande valt för att värdera deras vilja till att ta hänsyn till skogens sociala värden. Det fanns ingen större skillnad mellan grupperna (Figur 46).

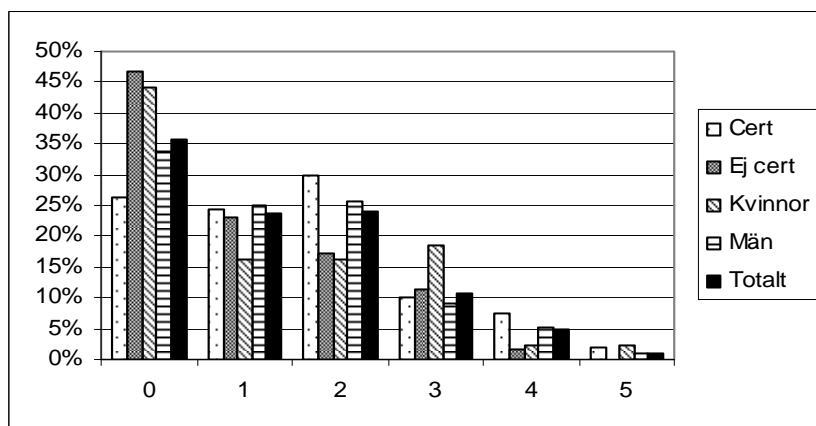
Figur 46. Fråga 19: Hur stor är din vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden? (*Med sociala värden menas värden för andra besökande människor, exv. utsikter, stigar och lövträd längs vägar*). Skala 0-5, 0=Ingen vilja, 5=Mycket stor vilja (svarsfrekvens 98,5 %)

Av de som deltog svarade totalt 78 % att deras vilja till att ta hänsyn till naturvärden låg på mellan 3 och 5. Tyngdpunkten låg på 3 som 39 % av de medverkande valt för att värdera deras vilja till att ta hänsyn till naturvärden. Det fanns ingen större skillnad mellan grupperna (Figur 47).

Figur 47. Fråga 20: Hur stor är din vilja att ta hänsyn till naturvärden? (Med naturvärden menas exv. död ved, gamla och grova träd mm.) Skala 0-5, 0=Ingen vilja, 5=Mycket stor vilja (svarsfrekvens 98,5 %)

På frågan om man skulle kunna tänka sig att skriva på ett avtal om att (utan ekonomisk ersättning) ta betydligt mer hänsyn till natur-, kulturmiljö- och sociala värden än lagens minimikrav svarade 84 % att deras vilja låg på mellan 0 och 2. Tyngdpunkten låg på 0 som 36 % av de medverkande valt. Skillnaden mellan grupperna var små (Figur 48).

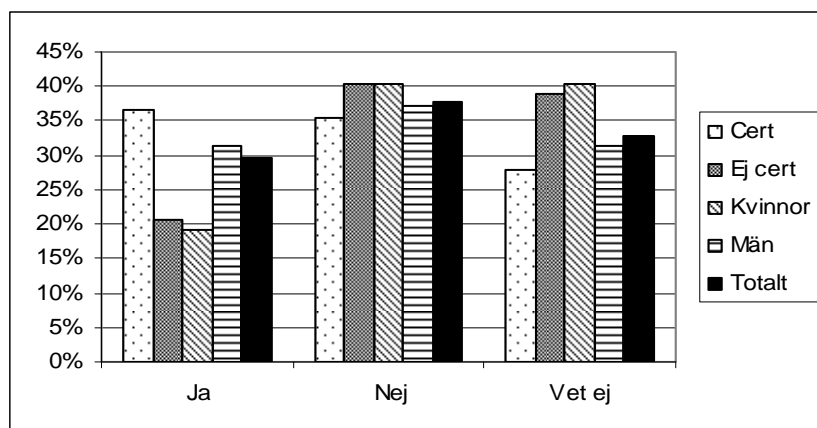
Figur 48. Fråga 21: Skulle du kunna tänka dig att skriva på ett avtal om att (utan ekonomisk ersättning) ta betydligt mer hänsyn till natur-, kulturmiljö- och sociala värden än lagens minimikrav? Skala 0-5, 0=Nej, jag accepterar bara lagkrav, 5=Ja, motsvarande 10 % av fastighetens värde (svarsfrekvens 98,2 %)

De certifierade skogsägarna har i medeltal en litet större vilja att ta hänsyn till naturvärden än vad de icke certifierade har. De icke certifierade skogsägarna har en större vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden. Kvinnorna har i medeltal en litet större vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden än vad männen har (Tabell 8).

Tabell 8. Fråga 18-21. De olika gruppernas medelvärden vad gäller deras vilja att ta hänsyn till kulturmiljö-, natur- och skogens sociala värden. Tabellen visar även medelvärden för hur stor vilja grupperna har att skriva på ett avtal om att ta betydligt mer hänsyn till natur-, kulturmiljö- och sociala värden än lagens minimikrav.

Medelvärde	Certifierade	Ej certifierade	Kvinnor	Män
Vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden	3,5	3,8	3,7	3,6
Vilja att ta hänsyn till sociala värden	3,4	3,4	3,4	3,4
Vilja att ta hänsyn till naturvärden	3,2	3,1	3,2	3,2
Vilja att ingå avtal om mer hänsyn...	1,5	1,0	1,3	1,3

Totalt svarade 8 % fler nej än som svarade ja på frågan om de skulle kunna tänka sig att certifiera sin fastighet (*eller fortsätta vara certifierad*), om man måste lämna in uppgifter om naturvårdsåtgärder och avsättningar till ett offentligt register som alla kan titta i. 12 % fler män än kvinnor svarade ja på frågan. Skillnaden var signifikant ($p < 0,0001$) mellan hur kvinnor och män svarade. 16 % fler certifierade skogsägare svarade ja på frågan i jämförelse med de icke certifierade. Skillnaden var signifikant ($p < 0,0001$) mellan hur certifierade och icke certifierade svarade på frågan (Figur 49).

Figur 49. Fråga 22: Skulle du kunna tänka dig att certifiera din fastighet (*eller fortsätta vara certifierad*), om du måste lämna in uppgifter om dina naturvårdsåtgärder och dina avsättningar till ett offentligt register som alla kan titta i? (svarsfrekvens 98,5 %)

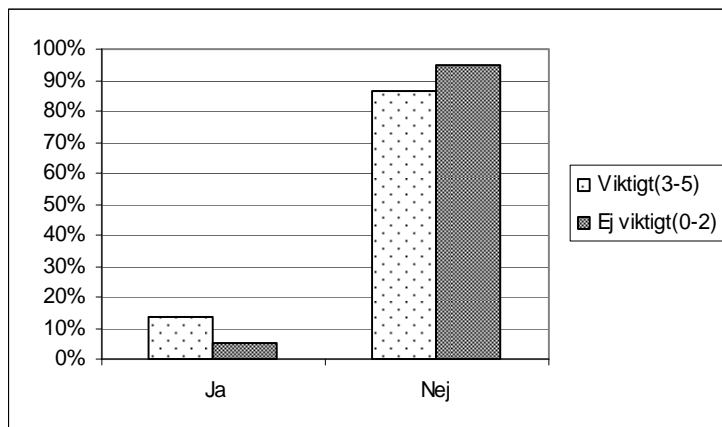
Korstester

Skillnad i inställning och betydelse av intäkter från skogen

- Det fanns ingen statistisk signifikant skillnad mellan dem som ansåg att inkomster från skogen var av betydelse för den vardagliga ekonomin (skalvärde 3-5), och de som ej ansåg att inkomster från skogen var av större betydelse (skalvärde 0-2), vad gäller inställning till tillväxthöjande åtgärder och i vilken utsträckning de tillämpades, vilja att ta

hänsyn till kulturmiljövärden, sociala värden och naturvärden. Det fanns inte heller någon skillnad mellan dessa i fråga om de ansåg sig gjort frivilliga avsättningar.

- Det fanns ingen skillnad mellan de som ansåg målet att "tjäna pengar" var viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte ansåg att det var viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller inställning till contorta, plantering, markberedning och gödsling.
- Signifikant fler ($p < 0,1$) av de som ansåg målet att "tjäna pengar" var viktigt (skalvärde 3-5) använde contorta på sin fastighet (Figur 50).

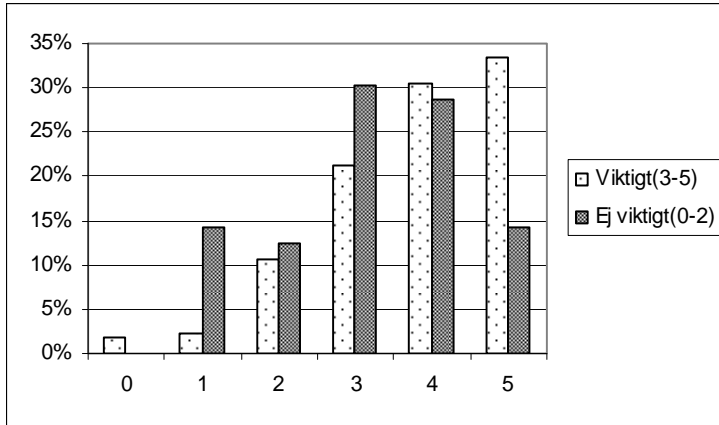

Figur 50. Jämförelse mellan de som anser målet att "tjäna pengar" är viktigt och de som inte anser att det är så viktigt, vad gäller hur de svarat på frågan om contorta tillämpas.

- Det fanns ingen signifikant skillnad mellan de som ansåg målet att "tjäna pengar" var viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte ansåg att det var viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden, sociala värden och naturvärden.

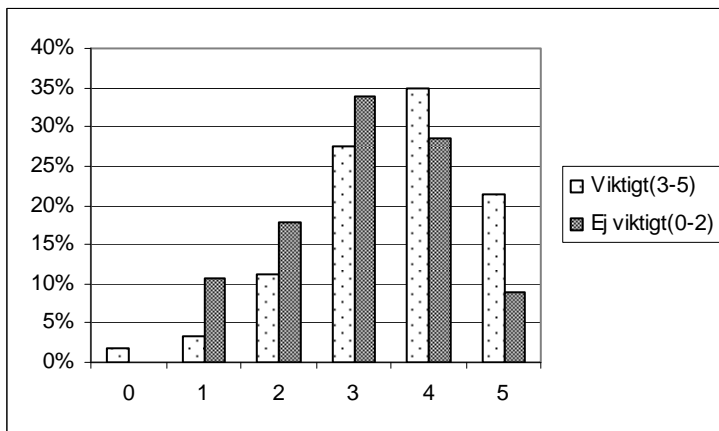
Skillnad i inställning och hur man värderar målet att bevara biologisk mångfald

- Det fanns ingen signifikant skillnad mellan de som ansåg målet att "bevara biologisk mångfald" är viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte ansåg att det var viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller inställning till och tillämpning av tillväxthöjande åtgärder.
- Det fanns en signifikant ($p < 0,001$) skillnad mellan de som ansåg målet att "bevara biologisk mångfald" var viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte ansåg att det var viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden. 12 % fler av de som ansåg målet att "bevara biologisk mångfald" var viktigt svarade att deras vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden låg på den övre delen (skalvärde 3-5) i skalan. 19 % fler av de som ansåg målet att "bevara biologisk mångfald" var viktigt, svarade att deras vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden låg på motsvarande 5 i skalan (Figur 51).

Figur 51. Jämförelse mellan de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" är viktigt och de som inte anser att det är så viktigt, vad gäller hur de svarat på frågan om hur stor vilja de har att ta hänsyn till kulturmiljövärden. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt

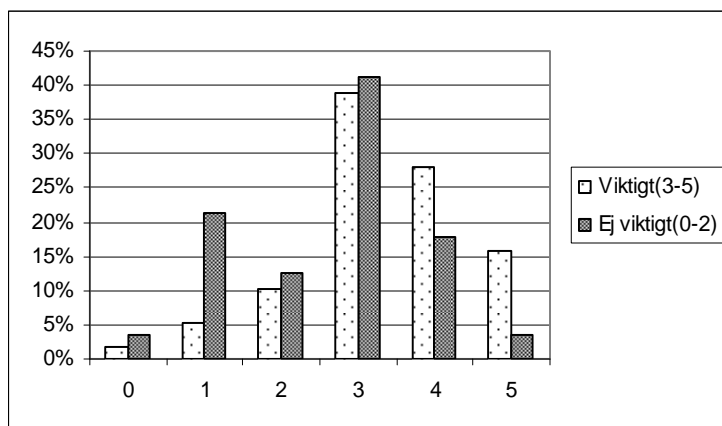
- Det finns en signifikant ($p < 0,05$) skillnad mellan de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" är viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte anser att det är viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden. 11 % fler av de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" var viktigt svarade att deras vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden låg på den övre delen (skalvärde 3-5) i skalan. 12 % fler av de som ansåg målet var viktigt, svarade att deras vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden låg på motsvarande 5 i skalan (Figur 52).

Figur 52. Jämförelse mellan de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" är viktigt och de som inte anser att det är så viktigt, vad gäller hur de svarat på frågan om hur stor vilja de har att ta hänsyn till skogens sociala värden. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt

- Det fanns en signifikant ($p < 0,001$) skillnad mellan de som svarade att målet "bevara biologisk mångfald" var viktigt (skalvärde 3-5), och de som inte anser att det är viktigt (skalvärde 0-2), vad gäller vilja att ta hänsyn till naturvärden. 20 % fler av de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" var viktigt svarade att deras vilja att ta hänsyn till naturvärden låg på den övre delen (skalvärde 3-5) i skalan. 12 % fler av de som ansåg

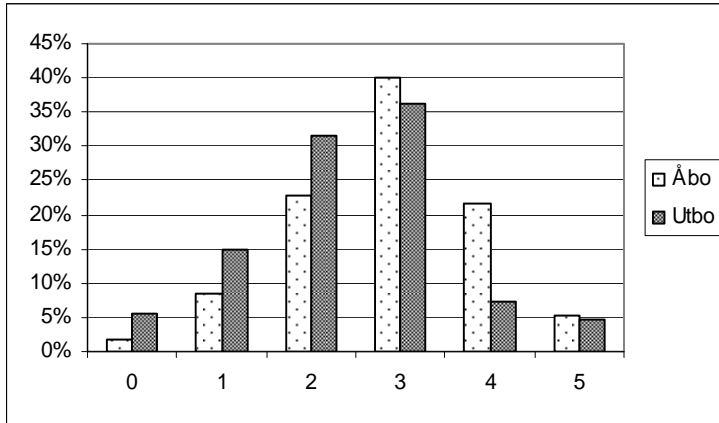
målet var viktigt, svarade att deras vilja att ta hänsyn till naturvärden låg på motsvarande 5 i skalan (Figur 51).

Figur 53. Jämförelse mellan de som anser målet att "bevara biologisk mångfald" är viktigt och de som inte anser att det är så viktigt, vad gäller hur de svarat på frågan om hur stor vilja de har att ta hänsyn till naturvärden. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt

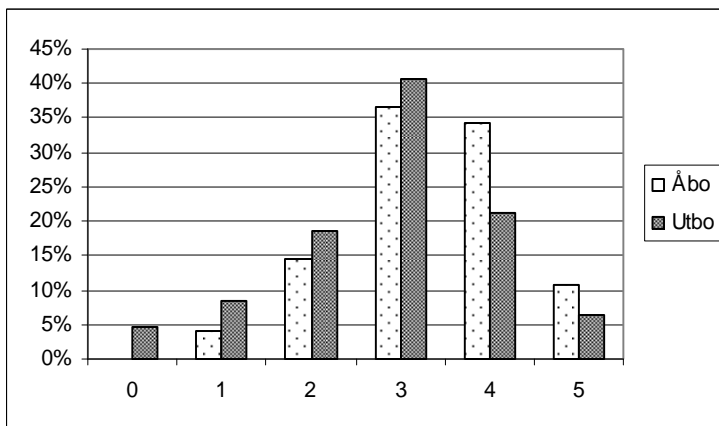
Skillnad i inställning mellan åbor och utbor

- Det fanns ingen skillnad mellan åbor och utbor vad gäller inställning och tillämpning av tillväxthöjande åtgärder (contorta, plantering, markberedning och gödsling).
- Det skiljde inte heller mellan åbor och utbor i fråga om hur de värdesatte de olika målen för sitt skogsbruk eller deras vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden, sociala värden och naturvärden.
- Ingen skillnad fanns heller mellan åbor och utbor i frågan om varför man valde att avsätta just det område man avsatte.
- Skillnaden var signifikant ($p < 0,01$) mellan hur åbor och utbor svarade på frågan om hur stor betydelse inkomster från skogen har för den vardagliga, årliga ekonomin. 19 % fler av åborna svarade att betydelsen av inkomster från skogen ligger på mellan 3 och 5 (Figur 54).

Figur 54. Jämförelse mellan åbor och utbor vad gäller hur de svarade på frågan om hur stor betydelse inkomster från skogen har för den vardagliga, årliga ekonomin. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt

- Skillnaden var signifikant ($p < 0,01$) mellan hur åbor och utbor svarade på frågan om hur stor betydelse inkomster från skogen har vid större behov. 14 % fler av åborna svarade att betydelsen av inkomster från skogen (vid större behov) ligger på mellan 3 och 5 (Figur 55).

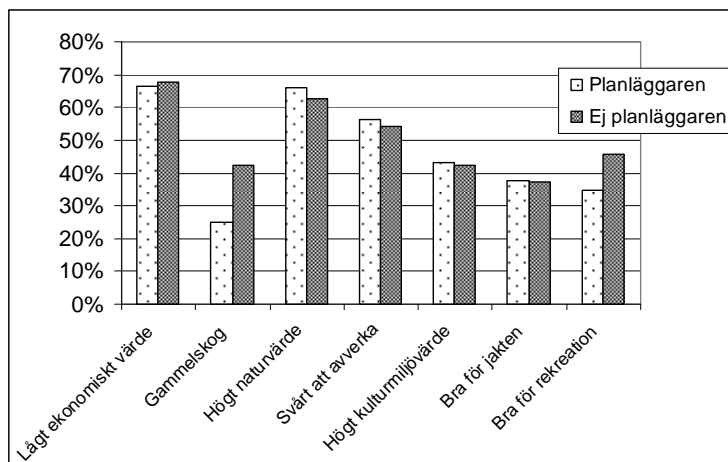

Figur 55. Jämförelse mellan åbor och utbor vad gäller hur de svarade på frågan om hur stor betydelse inkomster från skogen har vid större behov. Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt

Frivilliga avsättningar

- Skillnaden var signifikant ($p < 0,05$) mellan de som svarade att anledningen (en av anledningarna) till varför man valde att sätta av just det område man avsatte, var p.g.a. att planläggaren rekommenderade denna skogsmark, och de som inte ansåg att man avsatte området p.g.a. planläggarens rekommendationer i fråga om området även valdes p.g.a. att det var gammelskog. 17 % fler av de som inte angav att området avsattes p.g.a. planläggarens rekommendationer svarade att området sattes av eftersom skogen var gammal (gammelskog). Det fanns inga större skillnader mellan de jämförda grupperna

vad gäller om man valde att sätta av området pga. att det var av lågt ekonomiskt värde, hade högt naturvärde, var svårt att avverka osv. (Figur 56).

Figur 56. Jämförelse mellan de som svarade att anledningen (en av anledningarna) till varför man valde att sätta av just det område man avsatte, var pga. att planläggaren rekommenderade denna skogsmark, och de som inte ansåg att man avsatte området pga. planläggarens rekommendationer vad gäller området också avsatte pga. att det hade lågt ekonomiskt värde, var gammelskog osv.

Skillnad i kunskap och inställning till tillväxthöjande åtgärder

- De som ansåg sig ha höga kunskaper inom skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, kulturmiljö- och naturvård (skalvärde 3-5), skiljde sig inte från de som ansåg sig ha låga kunskaper (skalvärde 0-2), vad gäller inställning till contorta, plantering, markberedning och gödsling.

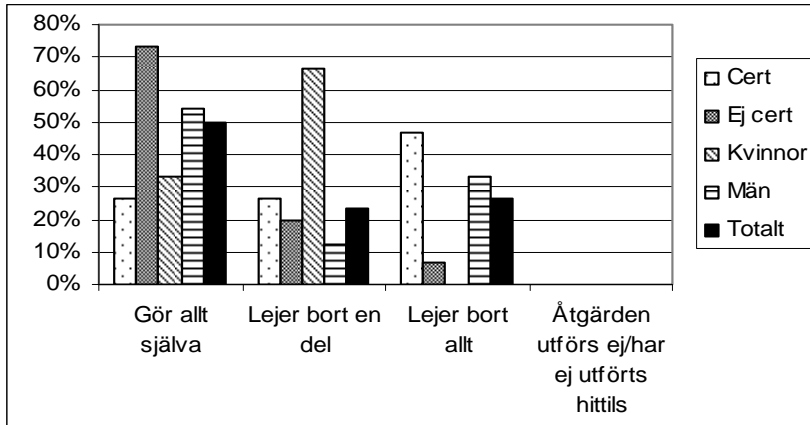
Kommentarer lämnade av skogsägarna i den skriftliga enkäten

Av de medverkande hade 27 skogsägare hade ytterligare kommentarer (Bilaga 6). Tio av dessa kommenterade att man är rädda för att bli fråntagna rätten till sin mark p.g.a. naturreservat eller andra intrång från samhället. Man tyckte att äganderätten måste förstärkas. Två skogsägare sade att man tyckte att vissa frågor i enkäten var svåra. Två stycken ansåg att skogsägarnas kunnande måste tas tillvara i större utsträckning och att det kan vara svårt att ta till sig nya idéer om skogsbruk som hela tiden ändras.

Muntlig intervju

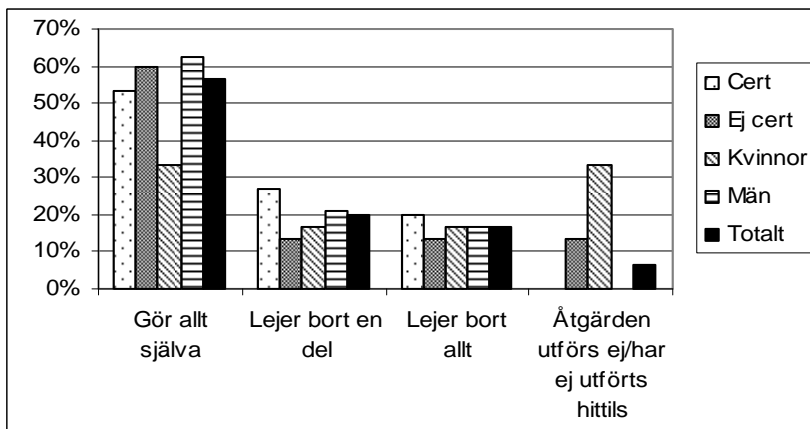
Självverksamhet

Totalt så svarade 50 % att de planterar allt själva, 23 % svarade att man lejer bort en del av planteringsarbetet och 27 % att man lejer bort all plantering (Figur 57).

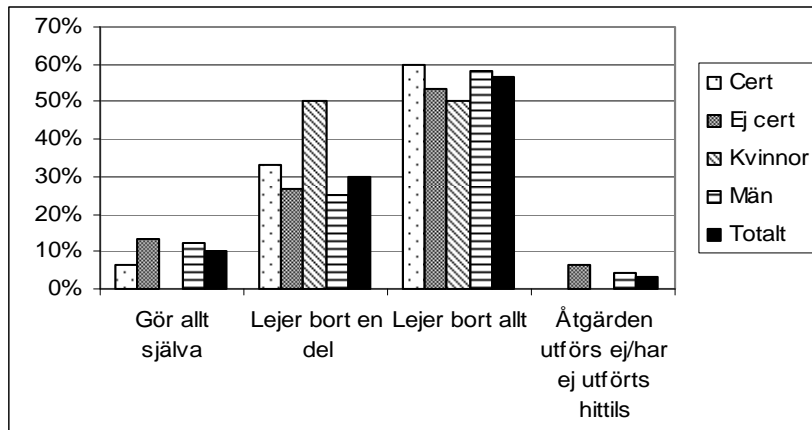
Figur 57. Fråga: Planterar/sår du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

Totalt så svarade 47 % att de röjer allt själva, 20 % svarade att man lejer bort en del och 17 % att man lejer bort all röjning. 7 % svarade att man inte röjt (Figur 58).

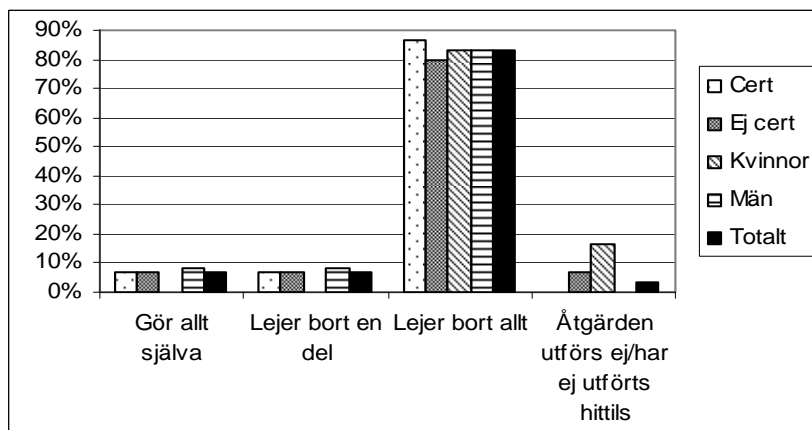
Figur 58. Fråga: Röjer du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

Majoriteten (57 %) av de medverkande svarade att man lejer bort all gallring. 30 % svarade att man lejer bort en del och 10 % svarade att man gallrar allt själva (Figur 59).

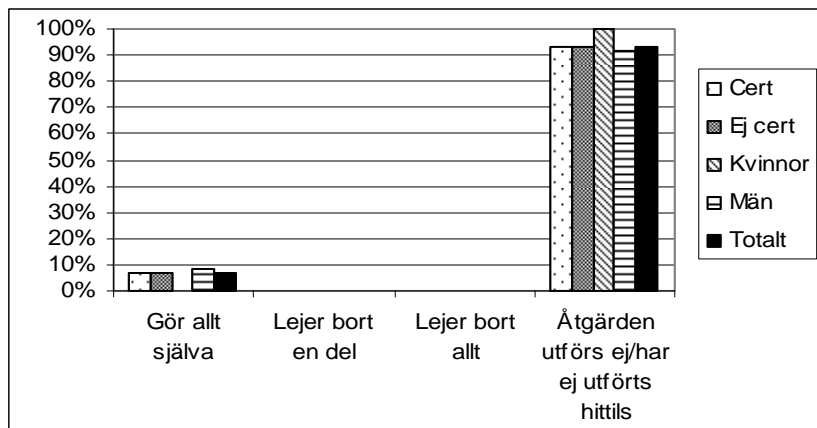
Figur 59. Fråga: Gallrar du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

Majoriteten (83 %) av de medverkande svarade att man lejer bort all slutavverkning, 7 % lejer bort en del och 7 % slutavverkar själva (Figur 60).

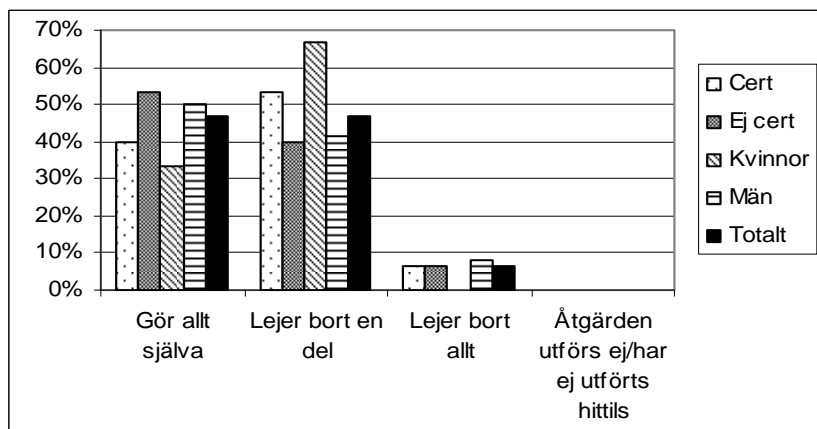
Figur 60. Fråga: Slutavverkar du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

De flesta (93 %) av de medverkande svarade att gödsling inte utförts på fastigheten. 7 % svarade att man tillämpat gödsling och att man då gjort allt själva (Figur 61).

Figur 61. Fråga: Gödslar du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

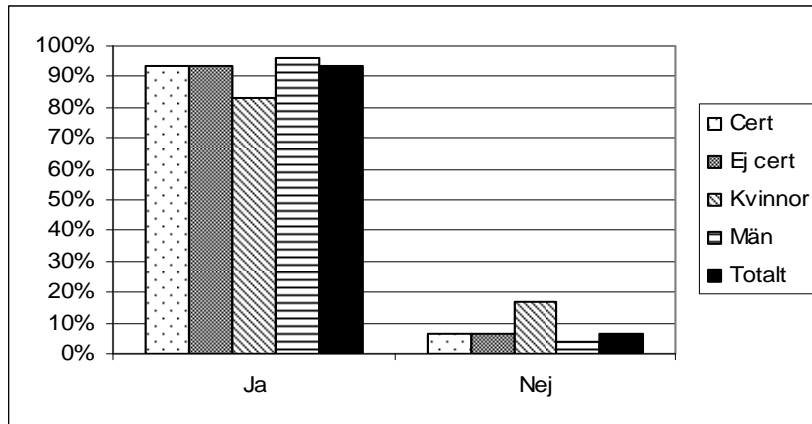
Vad gäller tillsyn och planering svarade 47 % att man gör allt själva. En lika stor del svarade att man lejer bort en del av arbetet. 7 % svarade att man lejer bort allt tillsyns- och planeringsarbete (Figur 62).

Figur 62. Fråga: Vad gäller tillsyn och planering, hur mycket gör du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete) (svarsfrekvens 100 %).

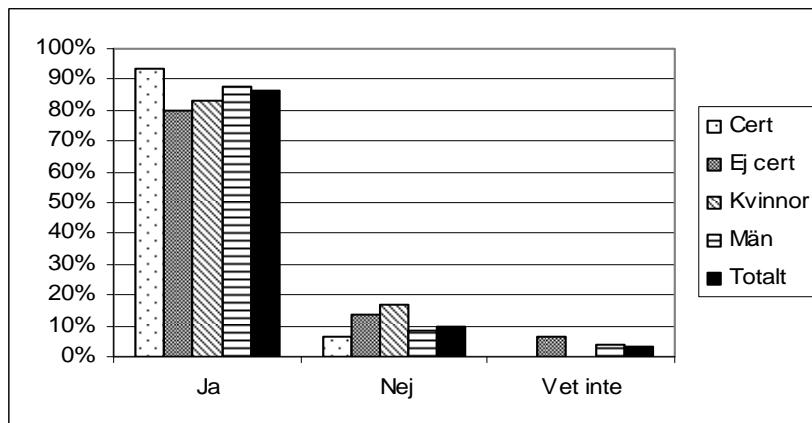
Gröna skogsbruksplaner

Majoriteten (93 %) av de deltagande svarade att man kände till att frivilliga avsättningar föreslås i skogsbruksplanen. Endast två personer (7 %) kände inte till detta (Figur 63).

Figur 63. Fråga: I och med att en skogsbruksplan upprättas så görs frivilliga naturvårdsavsättningar på 5 % av den produktiva skogsmarksarealen. Målet på dessa områden är då naturvärden och man får i skogsbruksplanen förslag på hur de ska skötas. Känner du till detta? (svarsfrekvens 100 %)

Av de medverkande svarade 87 % att man valt att följa förslagen på hur de avsatta områdena skall skötas. 10 % (3 personer) svarade att man inte valt att följa dessa förslag utan brukar området med produktion som mål (Figur 64).

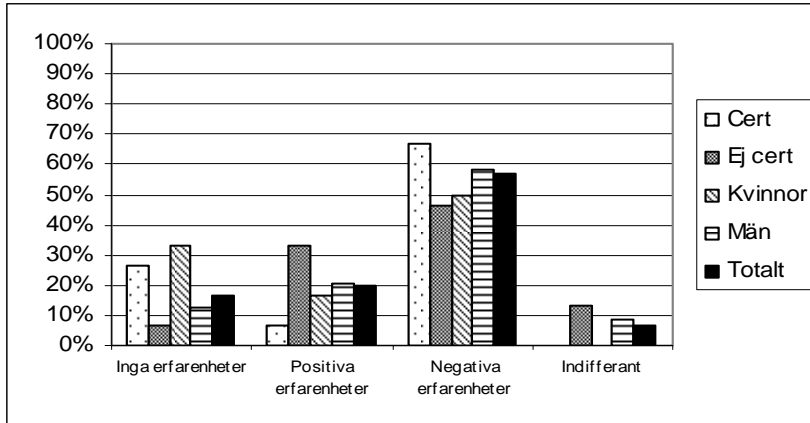

Figur 64. Fråga: Har du valt att följa de förslag som gjorts i planen på hur de avsatta områdena ska skötas? (svarsfrekvens 100 %)

Erfarenheter och kunskaper i produktions- och kvalitetshöjande åtgärder

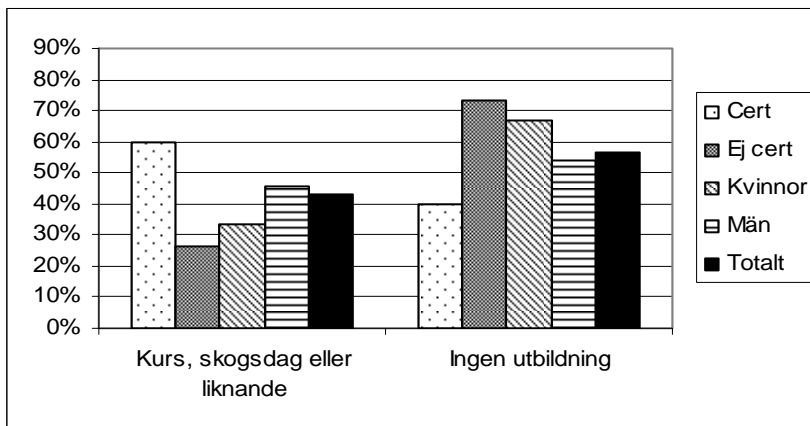
Av de medverkande svarade de flesta (57 %) att de hade negativa erfarenheter av contorta. 20 % svarade att man hade positiva erfarenheter och 17 % att man inte hade några erfarenheter alls av trädslaget. De som hade en negativ inställning svarade att man tyckte att contortan har dålig

kvalitet och bara duger till massaved, är buskiga, kvistiga och krokiga. Man tyckte att det är för tätt i contortabestånd, att den har lätt för att drabbas av snöbrott och att den är onaturlig i Sverige. De som hade en positiv inställning svarade att contortan var bra eftersom den växer snabbt och en person svarade att han hade en plantering som var fin och inte alls risig (Figur 65).

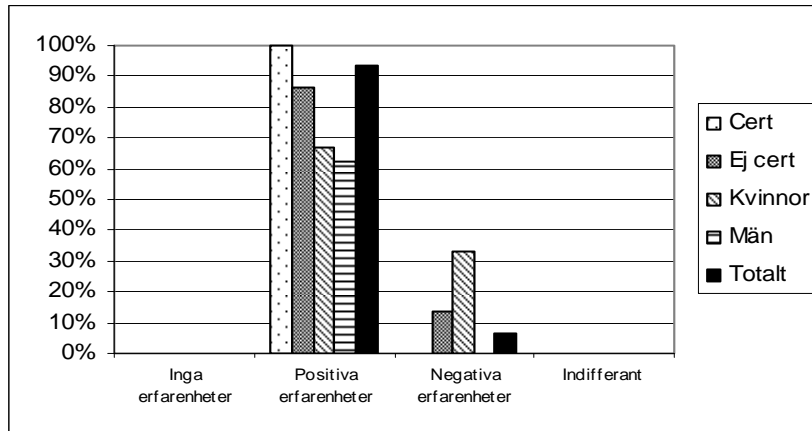
Figur 65. Fråga: Vilka erfarenheter har du av contorta? (svarsfrekvens 100 %)

Totalt svarade 57 % att man inte deltagit i någon utbildning där man informerades om contorta (Figur 66).

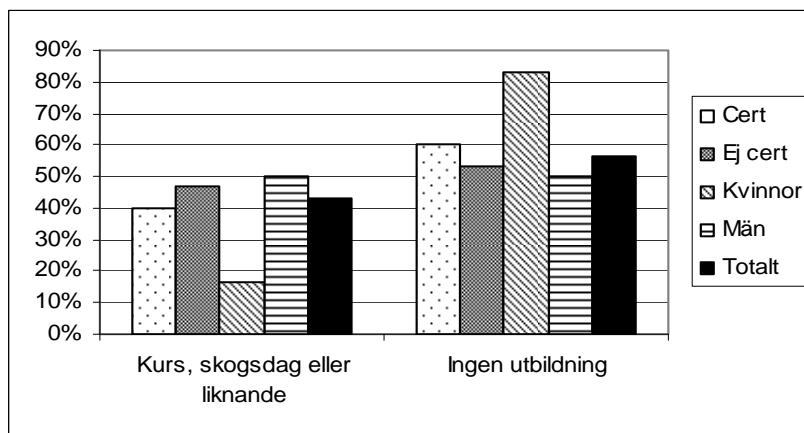
Figur 66. Fråga: Har du gått någon kurs, varit på skogsdagar eller liknande där man informerades om contorta? (svarsfrekvens 100 %)

Nästan alla (93 %) svarade att man hade positiva erfarenheter av plantering. De som hade en negativ inställning sade att man inte tyckte om att måsta stödplantera, att man fått dålig plant och att älgskador är ett problem. De som var positiva svarade att de tyckte att plantering gav en snabb start och att det växer bra (Figur 67).

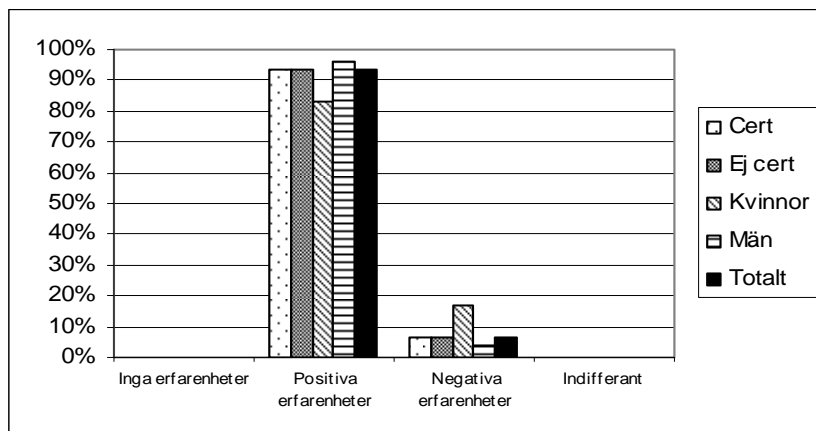
Figur 67. Fråga: Vilka erfarenheter har du av plantering? (svarsfrekvens 100 %)

Totalt svarade 57 % att man inte deltagit i någon utbildning där man informerade om plantering (Figur 68).

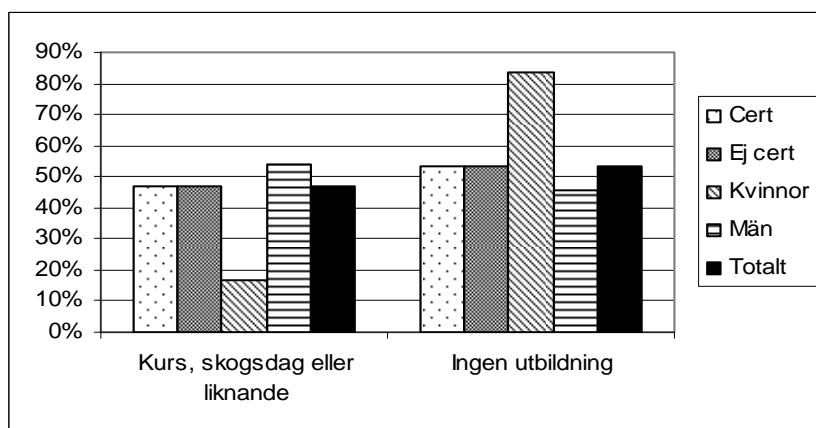
Figur 68. Fråga: Har du gått någon kurs, varit på skogs dagar eller liknande där man informerade om plantering? (svarsfrekvens 100 %)

Totalt svarade 93 % att man hade positiva erfarenheter av markberedning. De negativa åsikterna som framfördes var att det var dåligt kört och att det är svårt att gå på det markberedda området. Man svarade också att det är negativt att plantorna ibland torkar bort och ibland drunknar trots att man markberett. De som hade positiva erfarenheter svarade bland annat att det med markberedning har gått fortare att få igång det nya beståndet, att det kommer mycket plantor och att det utan markberedning kommer för mycket gräs och konkurrerar med plantorna (Figur 69).

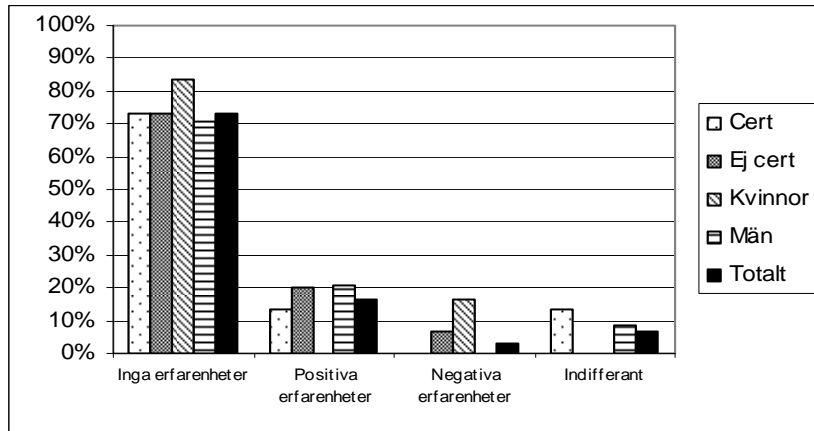
Figur 69. Fråga: Vilka erfarenheter har du av markberedning? (svarsfrekvens 100 %)

De flesta (53 %) hade inte deltagit i någon utbildning där man informerade om markberedning (Figur 70).

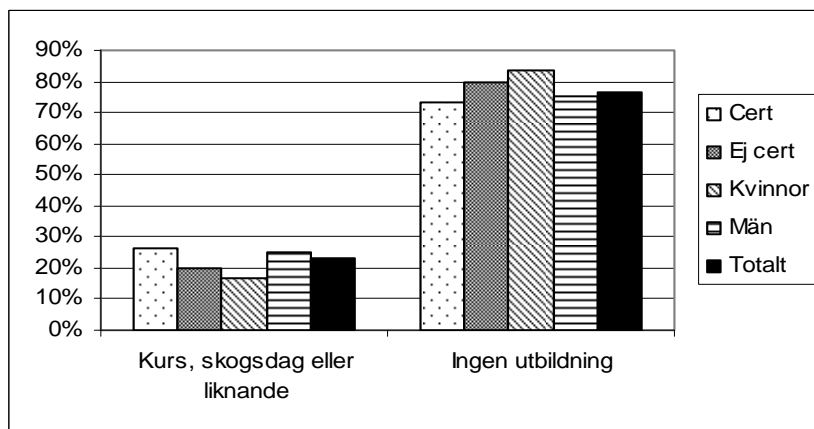
Figur 70. Fråga: Har du gått någon kurs, varit på skogsdagar eller liknande där man informerade om markberedning? (svarsfrekvens 100 %)

Av de medverkande svarade 73 % att man inte hade någon erfarenhet av gödsling. 17 % svarade att man hade positiva erfarenheter och 3 % att man hade negativa erfarenheter. De som hade positiva erfarenheter svarade bland annat att gödsling ger en bra avkastning, att man hört eller läst om gödsling och att det verkar intressant. Den negativa åsikt som framfördes var att gödsling innebär mycket arbete och liten vinst (Figur 71).

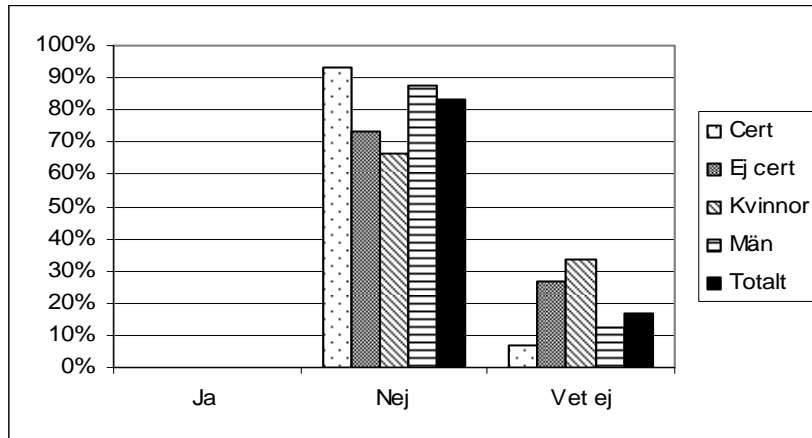
Figur 71. Fråga: Vilka erfarenheter har du av gödsling? (svarsfrekvens 100 %)

Av de medverkande hade 77 % inte deltagit i någon utbildning där man informerade om gödsling (Figur 72).

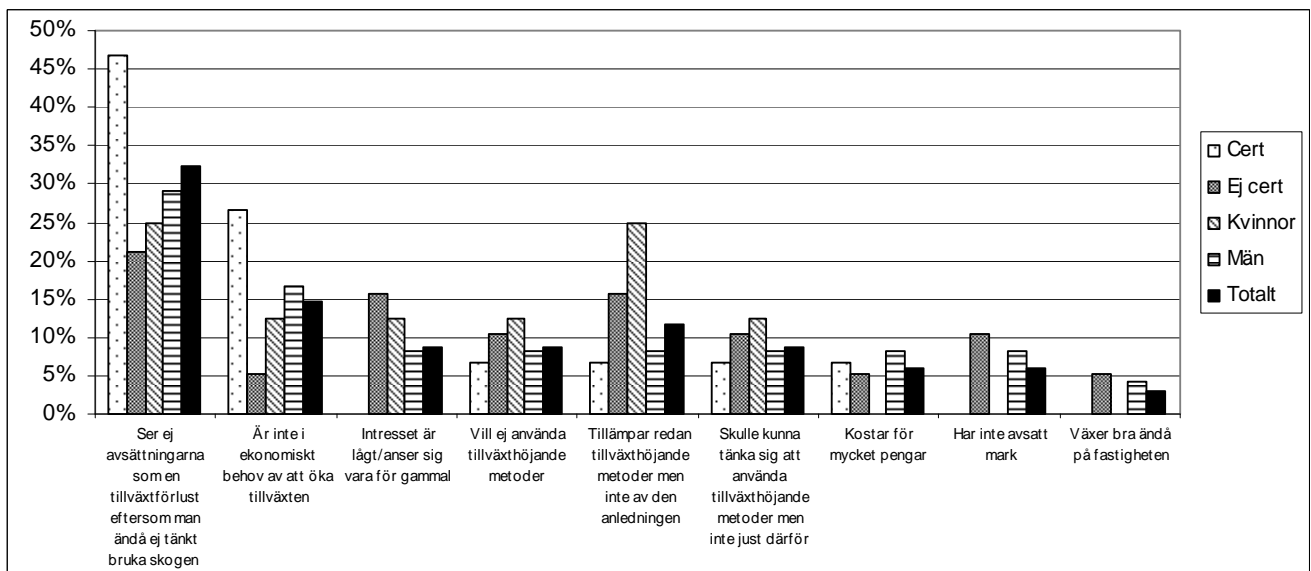
Figur 72. Fråga: Har du gått någon kurs, varit på skogsdagar eller liknande där man informerade om gödsling? (svarsfrekvens 100 %)

Av de medverkande svarade 83 % att de inte skulle kunna tänka sig att kompensera produktionsförluster vid avsättningar eller annan naturhänsyn med tillväxthöjande åtgärder på övriga delar av fastigheten. 17 % svarade att man inte visste (Figur 73).

Figur 73. Fråga: Skulle du kunna tänka sig att kompensera produktionsförluster vid avsättningar eller annan naturhänsyn med tillväxthöjande åtgärder på övriga delar av fastigheten? (svarsfrekvens 100 %)

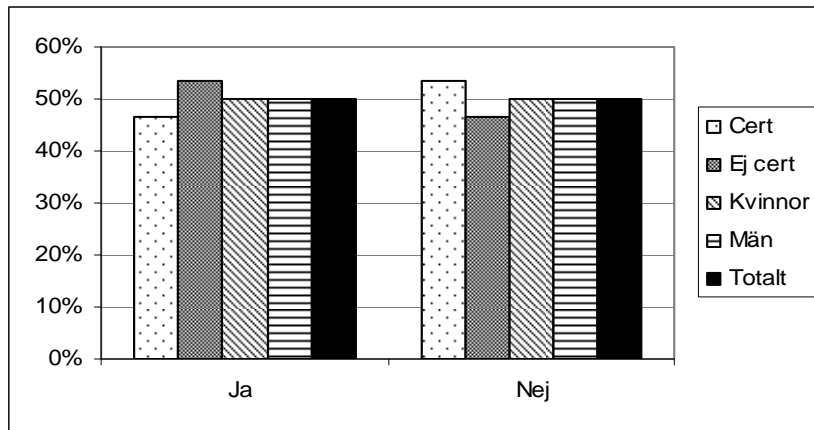
Av de medverkande svarade 32 % att anledningen till varför man inte skulle kunna tänka sig att kompensera produktionsförluster vid avsättningar eller annan naturhänsyn, var att man inte såg avsättningarna som en tillväxtförlust. Man hade ändå inte tänkt bruka skogen på det avsatta området. 15 % svarade att man inte var i ekonomiskt behov av att öka tillväxten. 12 % svarade att man redan tillämpade tillväxthöjande åtgärder men att man inte gjorde det p.g.a. avsättningarna (Figur 74).

Figur 74. Fråga: Vad är anledningen till att du inte kan tänka dig att kompensera produktionsförlusten? (svarsfrekvens 100 %)

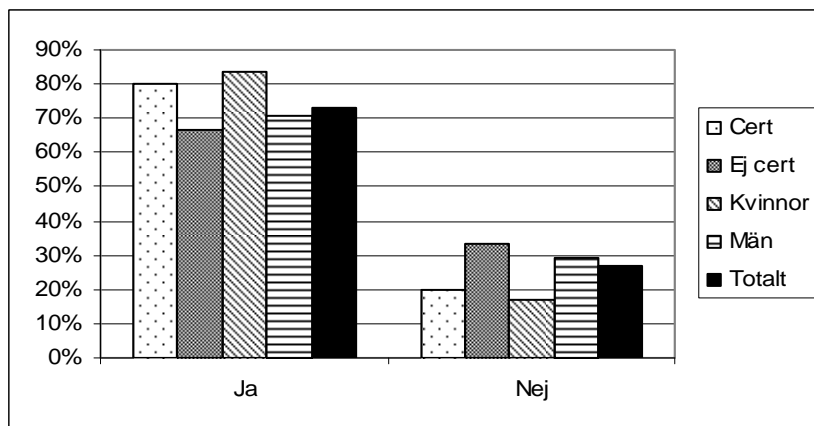
Kraftsamling skog

Hälften av de deltagande svarade att man kände till Kraftsamling skog (Figur 75).

Figur 75. Fråga: Känner du till Kraftsamling skog?

Totalt svarade sju av tio skogsägare att man skulle kunna tänka sig att gå på skogs dagar, kurser eller studiecirkel som anordnas inom Kraftsamling skog. Några sade att de endast skulle ha möjlighet att delta om kurser eller liknande anordnas på helger och om det inte var för långt från bostaden. De som inte skulle kunna tänka sig att gå på de utbildningar som anordnas, sade bl.a. att det berodde på att man anser sig för gammal, att man ska avyttra fastigheten, att man redan har kunskap eller att man inte har tid (Figur 76).

Figur 76. Fråga: Skulle du kunna tänka dig att gå på skogs dagar, kurser, studiecirkel som ordnas inom Kraftsamling skog?

Naturvårdsavsättningarnas överensstämmelse med nyckelbiotoper och beräkning av intäktsbortfall

Det fanns nyckelbiotoper på två av de trettio skogsfastigheterna. I det ena fallet var nyckelbiotopen avsatt som naturskyddsområde. På fastigheten hade man utöver naturskyddsområdet gjort frivilliga avsättningar. I det andra fallet berördes två avdelningar av en nyckelbiotop och de var avsatta som NO (Naturvårdsmål-Orört) och K (Kombinerat mål).

På fastigheterna har i medeltal 4,5 avdelningar föreslagits som NO eller NS (Naturvårdsmål-Skapa) och arealen var i genomsnitt 5,7 ha. Detta betyder att man i medeltal avsatt 6,1 % av fastigheternas produktiva skogsmarksareal. Medelstorleken på de enskilda avdelningarna var 1,4 ha. Andel avsatt virkesförråd av det totala virkesförrådet var i genomsnitt 7,5 %.

Nuvärdet på avsättningarna var i genomsnitt 26 524 kronor per hektar på fastigheterna och per kubikmeter var nuvärdet 224,5 kronor. På fastigheterna var det totala nuvärdet för avsättningarna i genomsnitt 151 277 kronor.

Diskussion

Material och Metoder

Det är inte säkert att enkätsvaren och svaren från den muntliga intervjun, helt och hållet avspeglar verkligheten. De svarande kan exv. ha missuppfattat frågor och svarat på något frågan inte avsåg. Resultaten i denna undersökning bör alltså tolkas med försiktighet. I arbetet undersöktes skogsägarnas uppfattning och inställning i olika frågor vilket innebär att det inte alltid behöver vara så att de agerar enligt svaren i en verklig situation.

Innan utskick av enkät granskades den av fem personer i syfte att undersöka om frågorna och språket var lättförståeligt. Ändringar gjordes innan utskick men vissa frågor och begrepp visade sig ändå vara svåra att förstå.

Vid den muntliga intervjun och undersökning av naturvårdsavsättningarnas överensstämmelse med nyckelbiotoper och beräkning av intäktsbortfall användes ett urval på 30 fastigheter. Urvalet var därmed inte så stort vilket innebär att resultaten ska tolkas med försiktighet vid generaliseringar. Om det funnits mer tid skulle det ha varit intressant att utföra den muntliga intervjun på ett större urval. Ingen statistisk värdering kunde nu göras mellan certifierade och icke certifierade skogsägare eller kvinnor och män på det data som erhöles från de muntliga intervjuerna eftersom urvalet var så litet.

När urvalet av skogsägare skulle tas ur fastighetsregistret sorterades listan på förnamn. Detta kan innebära en viss skevhet i urvalet.

Bortfallsanalys

Svarsfrekvensen i de skriftliga enkäterna var något lägre bland de icke certifierade jämfört med de certifierade och lägre bland kvinnor än män.

Bland de certifierade skogsägarna utgjorde kvinnor 12 % av urvalet, andelen män 81 % och 8 % var fastigheter ägda tillsammans av en man och kvinna. Bland de besvarade enkäterna var andelen certifierade kvinnor 11 % av de certifierade skogsägarna och andelen män 89 %.

Bland de icke certifierade skogsägare utgjorde kvinnor 24 % av urvalet, män 71 % och 5 % var fastigheter ägda tillsammans av en man och kvinna. Bland de besvarade enkäterna var andelen icke certifierade kvinnor 24 % av de icke certifierade skogsägarna och andelen män 76 %.

En anledning till att andelen män är högre bland de besvarade enkäterna samtidigt som andelen kvinnor nästan är densamma som i urvalet, är att större delen av de enkäter som skickades ut till skogsägare som ägde fastigheten tillsammans med en man/kvinna, besvarades av mannen. Endast en enkät i vardera gruppen har besvarats av en kvinna, resten besvarades av männen. En anledning till att kvinnorna överlät arbetet med att besvara enkäterna till männen kan möjligen vara att man inte tycker att man har tillräckliga kunskaper. Detta antagande baseras på att de kvinnor som deltog i undersökningen värderade sina kunskaper inom samtliga områden (skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, natur- och kulturmiljövård) lägre än vad männen gjorde.

Det register ur vilket urvalet drogs var inte helt uppdaterat, vilket medförde att en del av bortfallet troligen har sin förklaring i bl.a. dödsfall och försäljning.

Tillväxt- och kvalitetshöjande åtgärder

De allra flesta hade en negativ inställning till contorta och endast 12 % använde trädslaget på sin fastighet. I den muntliga intervjun sade knappt hälften att man deltagit i någon slags utbildning där man informerades om contorta och drygt hälften av skogsägarna att de hade negativa erfarenheter av contorta. Av de som var negativa, svarade de allra flesta att det berodde på dess utseende. Att använda trädslaget skulle kanske strida mot ett av de viktigaste målen för skogsägarna som enligt den här undersökningen var att skapa en vacker skog. Man har inte så mycket erfarenheter av contorta annat än vad man sett i skogen. Utbildning om contorta skulle kunna ge skogsägarna en bredare kunskap om vilka egenskaper trädslaget har. Med kunskaper kan skogsägaren göra ett val som baseras på mer än att man anser contortan till utseendet inte är tilltalande.

Min bedömning är att skogsägarna förmodligen har ganska stor kunskap om plantering och markberedning trots att drygt hälften inte hade varit på någon kurs, skogsdag eller liknande där man informerades om dessa åtgärder. Detta antagande baserar jag på att skogsägarna i de allra flesta fall svarade att man tillämpade åtgärderna och att erfarenheterna var positiva. Man har förmodligen lärt sig på andra sätt än att vara på kurs eller liknande. Enligt Lindestav och Nordfjell (2002) har de flesta skogsägarna införskaffat sig sina skogliga kunskaper genom egna erfarenheter, självstudier och genom sin far. Skogsdagar visade sig vara ett annat viktigt sätt att införskaffa sig kunskap på.

Enligt sektorsmålen för andelen godkända föryngringar ska det sju år efter avverkning vara minst 90 % av föryngringarna som uppfyller skogsvårdslagens krav. Detta mål skall vara nått år 2010. Det har visat sig att privatskogsbruket, i jämförelse med skogsbruket i övrigt, i dag har ett i genomsnitt lägre andel godkända föryngringar. I Västerbotten har de föryngringar som tillkommit genom plantering ofta ett bra resultat samtidigt som de naturliga föryngringarna endast är godkända på 68 % av arealen. Att de naturliga föryngringarna inte lika ofta är godkända tror man kan bero på att de ofta utförs på olämplig mark eller på fel sätt (Fries och Lundblad 2008). I den här undersökningen svarade drygt 80 % att naturlig föryngring med flera röjningar tillämpades. Förmodligen är kunskapen om naturlig föryngring lägre än om markberedning och plantering. Man kan inte enbart säga att det är en bristande ambition som saknas hos skogsägarna när det mer troligt är en brist på kunskap. För att de privata skogsägarna skall lyckas nå en ökad andel godkända föryngringar vid naturlig föryngring bör de få tillgång till information om var och hur metoden lämpligast utförs. Förslagsvis kan Kraftsamling skogs olika utbildningar vara ett bra tillfälle att informera och öka kunskapen om naturlig föryngring och därmed öka antalet godkända föryngringar.

Knappt var fjärde skogsägare hade deltagit i någon slags utbildning där man informerades om gödsling och de flesta hade ingen erfarenhet alls av gödsling. Detta samtidigt som många av de medverkande svarade att man var negativ till åtgärden. Många är alltså negativa utan att de har varken erfarenhet eller kunskap om gödsling. Det kan vara så att många skogsägare ändrar inställning om de får mer kunskaper om gödsling och dess effekter.

Drygt var tredje skogsägare svarade att man stamkvistar på sin fastighet. Stamkvistade träd får en högre andel kvistfritt virke som man kan få bättre betalt för. Frågan är om man på något sätt antecknar när, hur och var man utfört denna kvalitetshöjande metod. Sådan information kan lätt falla i glömska då den person som stamkvistar mest troligt inte lever så länge att beståndet hinner bli slutavverkningsmoget. Den ökade intäkten man får till följd av kvalitetshöjningen, kan alltså lätt gå förlorad om ingreppet inte dokumenteras. Detta kan man förslagsvis informera om på Kraftsamling skogs träffar.

Så många som två av tre skogsägare svarade att långa omloppstider tillämpades. Det är svårt att säga hur lång en "lång omloppstid" egentligen är enligt skogsägarna, då det förmodligen är väldigt individuellt. Det vore intressant att veta anledningen till varför man tillämpar långa omloppstider. Troligen är anledningarna fler än att man vill skapa timmer med en hög kvalitet. Många värderade målet att "bygga upp skogens ekonomiska värde" högt, vilket överensstämmer med detta resultat. Det kan också vara så att en fullvuxen, mogen skog är den typ av skog som anses vara vackrast. I enkäten borde det ha funnits en förklaring av vad långa omloppstider är. Många svarade inte på frågan vilket kan tolkas som att det är ett, för många, okänt begrepp.

Det skiljde sig inte mellan dem som ansåg att inkomster från skogen var av betydelse för den vardagliga ekonomin och de som ej ansåg att de var av större betydelse, vad gäller inställning till tillväxthöjande åtgärder och i vilken utsträckning de tillämpades. Det fanns heller ingen skillnad mellan de som ansåg målet att "tjäna pengar" var viktigt och de som inte ansåg att det var viktigt, vad gäller inställning till contorta, plantering, markberedning och gödsling. En slutsats av detta är att många skogsägare inte har kunskap om vilka tillväxtökningar man kan få om man använder sig av exv. gödsling och contorta. En tillväxtökning, som leder till att man kan få en större intäkt från sin skog, borde vara intressant för en skogsägare som anser målet att "tjäna pengar" är viktigt.

Certifiering

Av de icke certifierade skogsägarna var det hela 45 % som trodde sig vara certifierade och 18 % som inte visste. Eftersom många svarat att de är certifierade så måste de rimligtvis förknippa certifiering med något som är positivt. Det skulle kunna förhålla sig så, att de skulle vara positiva till att verkligen certifiera sitt skogsbruk. Alla som deltog i undersökningen hade en grön skogsbruksplan och de flesta var gjorda av Norra Skogsägarna. Förmodligen tror många att man har ett certifierat skogsbruk när man skaffat en grön skogsbruksplan.

Frivilliga avsättningar

I den skriftliga enkäten svarade drygt hälften av skogsägarna att man valt att frivilligt avsätta en del av den produktiva skogsmarken. Det var förvånande att skillnaden mellan certifierade skogsägare och de icke certifierade skogsägare var liten (9 % fler av de certifierade svarade ja) och att det inte fanns någon statistiskt säkerställd skillnad mellan hur de certifierade skogsägarna och de icke certifierade skogsägarna svarade på frågan. I en undersökning av Skogsstyrelsen sade 73 %, av de som angav att de var certifierade, att de hade gjort frivilliga avsättningar på sin fastighet (Larsson 2006). Denna siffra är högre än vad som framkom vid denna

enkätundersökning, men lägre än resultatet från den muntliga intervjun där nästintill alla svarade vid att man kände till att frivilliga avsättningar föreslås i skogsbruksplanen. Skogsägarna svarade dessutom att man valde att följa rekommendationerna. Vid den muntliga intervjun gavs en mer utförlig förklaring av vad frivilliga naturvårdsavsättningar är, varpå skogsägarna fick svara på om de kände till detta och om de valde att följa förslagen på hur de avsatta bestånden skall skötas. En anledning till att så många fler vid den muntliga intervjun, svarade att man frivilligt avsätta mark, kan vara att förklaringen av frivillig avsättning i den skriftliga undersökningen var alltför knapphändig. Att enbart fråga om skogsägaren valt att frivilligt avsätta en del av den produktiva skogsmarken räcker tydligen inte trots att alla i undersökningen hade gröna skogsbruksplaner, där bestånd med naturvårdsmål finns dokumenterat. Det är alltså mycket viktigt att utförligt beskriva vad en frivillig avsättning är så att skogsägaren förstår vad man frågar om. Det skulle även kunna vara så att skogsägarna tolkade frågan som att det gällde frivillig avsättning utöver den avsättning man redan gjort. I en artikel i Skogsland kan man läsa om en undersökning utförd av Skogsstyrelsen där skogsägare genom enkäter tillfrågats om de har frivilliga naturvårdsavsättningar på sin mark. Svarsfrekvensen i undersökningen visade sig vara lägre än vad som är vanligt vid liknande undersökningar av Skogsstyrelsen. Man tror att skogsägarna väljer att mörka sina frivilliga avsättningar p.g.a. en rädsla att staten formellt ska skydda de områden som i dag är frivilligt avsatta (Pettersson Ostelius 2008). Den här undersökningen pekar på att markägarna har svårt att förstå vad som verkligen efterfrågas bara med hjälp av enkätundersökningar vilket kan vara ytterligare en förklaring till varför ovanligt många valde att inte svara på Skogsstyrelsens undersökning. Det kan även vara så att skogsägarna väljer att inte svara på enkäten eftersom de känner en misstro mot myndigheten att den ska underkänna deras frivilliga avsättningar.

I ett PM från Skogsstyrelsen (Anon 2007b) står det att frivilliga avsättningar gjorts av knappt var tredje skogsägare med brukningsenheter på mindre än 1000 hektar. Det är mindre än vad som framkom i denna undersökning där 87 % i den muntliga intervjun svarade att man gjort frivilliga avsättningar. En orsak till att det skiljer kan förklaras i att de skogsägare som denna undersökning omfattade, alla hade gröna skogsbruksplaner där man föreslås göra frivilliga avsättningar. När man upprättar en grön skogsbruksplan så blir man uppmärksam på att man faktiskt lämnar skog till fri utveckling vilket kan vara en förklaring till att siffran i denna undersökning är högre. Jag tror dock att många skogsägare frivilligt lämnar skogsmark till fri utveckling utan att man ser det som just en frivillig avsättning för naturvård. Det kan vara skog nära hus, branter mot vatten osv. som man sparar utan att man direkt gör det ur naturvårds- eller kulturmiljövårdssynpunkt. Det betyder ej att där inte finns naturvärden eller att naturvärden, med tiden, inte kan utvecklas.

Enligt Carlsson (1994) är det svårt att motivera skogsägare att göra avsättningar om denne inte får ersättning för ekonomisk förlust. Det överensstämmer med den här undersökningen där de medverkande i medeltal svarade att man, utan ersättning, skulle kunna tänka sig att frivilligt avstå från knappt 2 % av den produktiva skogsmarksarealen. I de gröna skogsbruksplanerna föreslås 5 % av skogsmarken för frivillig avsättning och detta är något som man måste följa om man är PEFC- certifierad. Majoriteten av skogsägarna svarade i den muntliga intervjun att man valt att frivilligt avsätta mark. Det skulle betyda att man avsätter i medeltal cirka 3 % mer skogsmark än vad man angav på frågan om hur stor areal man, utan ersättning, skulle kunna tänka sig att frivilligt avstå från. Skillnaden skulle kunna förklaras i att skogsägarna tolkade frågan som att det gällde frivillig avsättning utöver den avsättning man redan gjort. Det kan också vara så att de

certifierade skogsägarna inte anser att de frivilliga avsättningarna gjorts utan ersättning utan att man indirekt får ersättning för dem. Detta eftersom skogsägare med ett certifierat skogsinnehav får bättre betalt för virket från fastigheten.

När skogsägarna tillfrågades om hur de värderade olika ersättningsformer, om det skulle bli aktuellt med ett formellt skydd på deras mark, visade det sig att ju längre ett avtal är, desto mer negativ är man. Man var inte heller positiv till att staten köper marken. Den ersättningsform som man ändå var mest positiv till var markbyte. Enligt Naess (2003) är markbyte att föredra framför ekonomisk ersättning vilket verkar stämma med resultatet i denna undersökning. Markbyte/ersättningsmark kan, enligt Naess (2003), positivt påverka inställningen till skydd av egen mark.

Ingen av de medverkande svarade att man skulle kunna tänka sig att använda tillväxthöjande åtgärder för att kompensera produktionsförluster vid avsättningar, eller annan naturhänsyn. Det visade sig att en av de vanligaste anledningarna var att man ändå inte tänkt bruka det avsatta området. Avsättningen ansågs därmed inte innebära en tillväxtförlust. Andra svarade att man inte var i ekonomiskt behov av att öka tillväxten, att man redan använde tillväxthöjande metoder eller att man skulle kunna tänka sig att använda sådana metoder, men då inte för att kompensera en produktionsförlust till följd av avsättningar.

Kunskap inom skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, natur- och kulturmiljövård

De certifierade skogsägarna ansåg sig inte ha större kunskap inom naturvård än vad de icke certifierade skogsägarna gjorde. Det verkar vanligt att man antar att de skogsägare som har en större vilja att ta hänsyn till naturvärden skulle vara mer intresserade av att certifiera sitt skogsinnehav. Den här studien visar dock att de icke certifierade skogsägarna inte hade lägre vilja att ta hänsyn till naturvärden än de certifierade skogsägarna. Det skulle kunna betyda att det inte är viljan att ta hänsyn till naturvärden som är avgörande, om man certifierar sitt skogsbruk eller inte.

Männen har genomgående uppskattat sin kunskap inom skogsskötsel, skogsskötselns ekonomi, natur- och kulturmiljövård större än vad kvinnorna gjort. Att det verkligen förhåller sig så kan man utifrån undersökningen inte uttala sig om. Genom att hålla kurser riktade mot kvinnor skulle man kunna öka deras kunskap inom ovan nämnda områden där många kvinnor anser sig ha låga kunskaper.

Ekonomisk betydelse och mål med skogsbruket

Ingen rangordning gjordes mellan de olika målen i enkäten utan skogsägarna fick värdera hur viktigt de ansåg att vart och ett av målen för deras skogsbruk var. Det visade sig att skogsägarna ofta inte enbart hade ett enda mål som värderades högst. Många av målen som föreslogs i enkäten värderades högt samtidigt. Man kan alltså inte alltid sätta ett mål mot ett annat, när flera mål är lika viktiga samtidigt.

Enligt Törnqvist (1995) så spelar inkomster från skogen en ”viktig” eller ”mycket viktig” roll för familjeekonomin men att skogsägaren sällan är helt beroende av inkomster från skogen. Att

inkomster från skogen är av stor betydelse överensstämmer med den här undersökningen där de flesta svarade att de var av betydelse för den vardagliga ekonomin. Än fler svarade att de hade en stor betydelse vid större behov. Inkomster från skogen vid ”större behov” är kanske något man som skogsägare glömmer att ta med i beräkningarna om man enbart tillfrågas vilken betydelse inkomster från skogen har. Endast 14 % tyckte att inkomster från skogen hade liten betydelse i den vardagliga ekonomin och ännu färre (8 %) att inkomster från skogen hade liten betydelse vid större behov.

I en studie visade det sig att skogsägaren ofta har en stor vilja att förvalta skogen och att den skall gå i arv till nästa generation (Rudqvist och Törnqvist, 1986). I en annan undersökning kan man läsa att de flesta skogsägarna prioriterar att bygga upp skogens ekonomiska värde (Sonesson et al. 2006). Dessa resultat överensstämmer med vad som framkom i den här undersökningen där de mål som värderades högst var att föra skogen vidare till nästa generation och att bygga upp skogens ekonomiska värde. Att skogsägarna ofta har en stor vilja att föra skogen vidare till nästa generation kan vara en förklaring till varför många svarade att man var negativ till att staten skulle köpa marken och till avtal som ersättningsform om det skulle bli aktuellt med formellt skydd av skog på deras mark. Den ersättningsform som värderades högst av de olika alternativen var markbyte. Det är ofta mycket viktigt för skogsägarna att förvalta skogen och att den ”finns kvar” så att den kan gå i arv till nästa generation. Den starka viljan att skogen skall gå i arv verkar alltså vara anledningen till varför skogsägarna är negativa till att staten skulle köpa marken eller att de inte får sköta skogen till följd av ett avtal.

Bland de olika mål som skogsägarna ombads ta ställning till, värderades målet ”att tjäna pengar” lägre än att föra skogen vidare till nästa generation, bygga upp skogens ekonomiska värde, skapa en vacker skog och att följa lagen. Detta ligger i linje med en rapport av Lindestav och Nordfjell (2002) som visade att man värderade skogsinkomster lägre än bl.a. skogsbrukartradition, rekreation och ved/virke till husbehov. Trots att målet att tjäna pengar värderades lägre än flera andra mål tror jag att inkomster från skogen är av stor betydelse för skogsägarna, vilket många svarade i den här undersökningen. Det behöver som sagt inte alltid vara så, att ett mål utesluter ett annat.

Att tjäna pengar och att bevara biologisk mångfald värderades ungefär lika högt. Dessa mål kan vara motstridiga. För att kunna kombinera dessa mål är det viktigt att finna sätt för skogsägaren att tjäna pengar och samtidigt värna den biologiska mångfalden. Enligt Rosvall et al. (2004) kan man nå en ökad virkesproduktion och samtidigt en ökad naturvård. Detta genom att man med hjälp av tillväxthöjande metoder inte behöver utnyttja lika stora arealer för att nå samma totala produktion. Större arealer kan då utnyttjas till naturvård.

Målen att bygga upp skogens ekonomiska värde, att skogen skall gå i arv till nästa generation, att bevara biologisk mångfald och att skapa en vacker skog hade som sagt alla värderats högt av skogsägarna. Totalt sett hade de flesta av målen värderats högt samtidigt. Men sedan finns också frågan hur mycket av arealen som de är villiga att frivilligt avsätta för naturvård. Igenomsnitt var skogsägarna villiga att utan ersättning avstå från knappt 2 % av den produktiva skogsmarksarealen och inte ens vid dubbel ersättning var viljan stor att avsätta större arealer. Detta kan därmed tolkas som att ekonomin och äganderätten är viktigast men att man samtidigt är positiva till andra värden. Skogsägarna har alltså ofta många mål men ekonomi och äganderätt är

överordnade och de övriga målen måste rymmas inom dessa och inte i större utsträckning inskränka på dessa.

Naturvärden

Enligt Uliczka et al. (2004) har skogsägare, för vilka inkomsten från skogen är oviktig, en mer positiv inställning till naturvård. Något sådant samband fanns inte i den här undersökningen. Det skiljde inte mellan dem som ansåg att inkomster från skogen var av betydelse för den vardagliga ekonomin och de som ej ansåg att de var av större betydelse, vad gäller vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden, sociala värden och naturvärden. Majoriteten av de deltagande svarade att man hade en hög vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden, kulturmiljö- och naturvärden.

Kraftsamling skog

Hälften av de deltagande svarade att man kände till Kraftsamling skog. En förklaring gavs innan frågan ställdes. Det kan vara så att en del har hört talas om ”begreppet” men inte riktigt vet vad det egentligen är. Ingen fråga ställdes om vad de trodde att Kraftsamling skog var, vilket innebär att man inte säkert kan säga att de visste projektet är. Så många som sju av tio skogsägare svarade att man skulle kunna tänka sig att gå på skogs dagar, kurser eller studiecirkel som anordnas inom Kraftsamling skog. Det verkar som att det finns ett stort intresse för att öka kunskapen om hur man kan öka tillväxten.

Intäktsbortfall p.g.a. frivilliga avsättningar

En studie av 29 skogsbruksplaner gjord av Skogforsk, visade att en frivillig avsättning enligt skogsbruksplan i Västerbottens län, kostade i genomsnitt 12 500 kr/ha (Persson, A 2003). Man räknade virkesvärdet i de avsatta avdelningarna som en kostnad för naturhänsynen och beräkningarna gjordes med Indelningspaketet. I denna studie var nuvärdet i genomsnitt cirka 26 500 kronor per hektar på fastigheterna. I jämförelse med studien från Skogforsk så var alltså genomsnittskostnaden för de frivilliga avsättningarna, i denna studie drygt dubbelt så hög. Skillnaden kan delvis bero på att virkespriserna i dag är högre än de var när studien av Skogforsk gjordes. I den här studien gjordes beräkningarna utifrån Norra Skogsägarnas egna priser, kostnader och förutsättningar vilket kan vara en orsak till skillnaden. Vad gäller skillnaden mellan värderingsprogrammen Indelningspaketet och BM-win och vilken inverkan det kan ha haft på skillnaden, kan jag inte nog mycket om för att uttala mig. Studien visar att det totala nuvärdet för avsättningarna på fastigheterna, var drygt 150 000 kronor i genomsnitt och att man dessutom väljer att följa rekommendationerna för de avsatta bestånden.

Referenser

Litteratur

- Anon. 2005b. *Beståndsmetoden för skogsvärdering. BM-win – Det moderna datorstödet för skogsvärderaren*. Manual från Lantmäteriet. (Lantmäteriet, Enheten för Fastighetsuppdrag, Gävle).
- Carlsson, P.-O. 1994. *Naturvårdsavtal i skogsbruket*. SLU, Norra skogsinstitutet. Examensarbete nr 4.
- Ejlertsson, G. 2005. *Enkäten i praktiken*. Andra upplagan. Studentlitteratur, Lund.
- Fries, C., Lundblad, J. 2008. *Skogliga sektorsmål för Norrbottens- och Västerbottens län*. Skogsstyrelsen.
- Jonsson, E. 2007. *En samlad kraft. "En liten praktika."* (Norra Skogsägarna, Skogens hus, Umeå).
- Lindestav, G. & Nordfjell, T. 2002. *Med skogsägaren i fokus*. LRF Skogsägarna.
- Naess Eli, M. 2003. *Bruk eller vern? En studie av skogeires holdning till vern av biologisk mangfald i skog*. Norges landbrukshøgskole, hovedfagsoppgave, Institutt for økonomi og samfunnsfag.
- Persson, A & Norstedt, G. 2003. *Naturvårdsbestånd i gröna skogsbruksplaner – Analys av naturvärden och ekonomi*. Skogforsk, Arbetsrapport nr 544.
- Rosvall, O., Bergström, R., Jacobson, S., Pettersson, F., Rosén, K., Thor., M & Weslien, J.-O. 2004. *Ökad produktion i familjeskogsbruket – Analys av tillväxthöjande och skadeförebyggande åtgärder*. Skogforsk, Arbetsrapport nr 574.
- Rosvall, O., Jacobson, S., Karlsson, B & Lundström, A. 2004. *Ökad produktion – trots ökad naturvård?* Skogforsk, Redogörelse nr 1. Sid 23-38.
- Rudqvist, A. & Törnqvist, T. 1986. *Skogsbruksstrategier och avverkningsbeslut bland enskilda skogsägare – 40 intensivstudier*. SLU, Garpenberg. Institutionen för skogsteknik. Rapport nr 171.
- Sonesson, J., Eriksson, I., Pettersson, F. 2006. *Beslutsunderlag för privatskogsbruk*. Skogforsk, Arbetsrapport nr 610.
- Törnqvist, T. 1995. *Skogsrikets arvingar – En sociologisk studie av skogsägarskapet inom privat, enskilt skogsbruk*. SLU, Uppsala. Institutionen för Skog-Industri-Marknad. Rapport nr 41.
- Uliczka, H., Jansson, G. & Angelstam, P. 2004. *Heltidsskogsägare minst positiva till naturvård – men rätt utbildning kan ändra attityder*. SLU. Fakta Skog, nr 1.

Internet

- Anon. 2007c. Lantmännens riksförbund (LRF):s hemsida.
www.lrf.se/skog/kraftsamlingskog/omkraftsamlingskog (2007-10-23)
- Anon. 2007a. Norra Skogsägarnas hemsida.
www.norraskogsagarna.se/templates/Page.aspx?id=412# (2007-10-23).
- Anon. 2007b. Skogsstyrelsens hemsida.
www.svo.se/episerver4/dokument/sks/aktuellt/press/2007/PM%20FA%202007%2003%2001.pdf (2008-01-17)

- Anon. 2005a. Svenska Pan European Forest Certification:s hemsida.
www.pefc.se/default.asp?oewCmd=10&pageid=16537&path=11815&file=207%5C542%5CSvenskt+Tekniskt+Dokument+II+2006%2D04%2D26%2Epdf (2008-01-07).
- Larsson, A. 2006. Skogsstyrelsens hemsida.
www.svo.se/episerver4/dokument/sks/aktuellt/press/2006/PM%20om%20FA%202005.pdf
- Pettersson Ostelius, M. 2008. Tidningen Skogslands hemsida.
www.lantbruk.com/Article.jsp?article=35640 (2008-02-08)

Bilaga 1. Missivbrev

Enkät till dig som är ägare av skogsfastighet

Hej!

Vi på Norra skogsägarna vill öka vår kunskap om våra medlemmar för att kunna ge en ännu bättre service. Med den här enkäten vill vi försöka ta reda på hur våra medlemmar tänker om naturvård och skogsskötsel. Undersökningen utförs i form av ett examensarbete av Camilla Göthesson, student på Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

Bland de besvarade enkäterna kommer fem stycken rådgivningscheckar på LRF konsult eller Jakobsson & Wiklund att lottas ut. Dessa har ett värde på ca 1 100 kronor vardera.

Du och 399 andra medlemmar är utlottade från vårt medlemsregister. Dina svar kommer att behandlas konfidentiellt. Till de som glömt att svara skickar vi två påminnelser. Vill du inte besvara enkäten och inte heller få någon påminnelse kan du skicka tillbaka den obesvarad. Använd det bifogade frankerade svarskuvertet. Har du frågor eller åsikter om enkäten kan du kontakta Camilla Göthesson på telefon 070-354 02 70.

Resultatet av examensarbetet kommer att redovisas i Norra Skogsmagasinet. Vi vill gärna ha din enkät så snart som möjligt, dock senast den 2007-05-25.

Tack på förhand för din medverkan!

Umeå, Maj 2007

*Nils Broman
Skogschef Norra skogsägarna*

Bilaga 2. Enkät

Först några frågor som gör att vi kan dela in de svarande i grupper för statistisk bearbetning av svaren

1. Jag är man kvinna ålder _____ år
2. Jag äger fastigheten ensam två ägare tre eller flera ägare
3. Jag bor på fastigheten nej, jag bor ca _____ mil ifrån fastigheten
4. Hur många dagsverken/år använder du och din familj, eller de andra ägarnas familjer, för att utföra skogliga åtgärder på fastigheten? Ca _____ dagsverken/år
5. Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom följande områden? (Exempel: Om du anser att dina kunskaper i praktisk skogsskötsel är litet större än "Obefintliga", ringa då in ettan)

	Obefintliga					Mycket goda
Skogsskötsel	0	1	2	3	4	5
Skogsskötselns ekonomi	0	1	2	3	4	5
Naturvård	0	1	2	3	4	5
Kulturmiljövård	0	1	2	3	4	5

6. Vilken betydelse anser du att inkomster från skogen på fastigheten har för din vardagliga, årliga ekonomi?

De har ingen betydelse	De betyder allt
0 1 2 3 4	5

7. Kanske avverkar du bara vid större behov. Vilken betydelse har intäkter från skogen för dig ibland? (Exv. när du skall reparera huset eller när du köpte eller ärvde fastigheten)

De har ingen betydelse	De betyder allt
0 1 2 3 4	5

Nu följer två frågor som handlar om din skogsbruksplan

8. Är din fastighet certifierad?

Ja Nej Vet ej

9. Vad är målet/målen med ditt skogsbruk?

	Oviktigt					Mycket viktigt
Att följa lagen	0	1	2	3	4	5
Tjäna pengar	0	1	2	3	4	5
Bevara biologisk mångfald	0	1	2	3	4	5
Bygga upp skogens ekonomiska värde	0	1	2	3	4	5
Föra skogen vidare till nästa generation	0	1	2	3	4	5
Skapa en vacker skog	0	1	2	3	4	5
Sysselsättning för mig	0	1	2	3	4	5
Eventuella andra mål (vad): _____	0	1	2	3	4	5

Fyra frågor som handlar om produktion och skötsel

10. Vad utför du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete. Svara för varje åtgärd och på frågan om åtgärden utförs eller inte)

	Inget					Allt	Åtgärden utförs	Åtgärden utförs inte
Planterar/sår	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Röjer	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Gallrar	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Slutavverkar	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Stamkvistar	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Gödslar	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Tillsyn och planering	0	1	2	3	4	5	☐	☐
Annat (vad): _____	0	1	2	3	4	5	☐	☐

11. Ange din egen inställning till följande tillväxthöjande åtgärder?

	Jag är helt emot					Jag är helt för
Contorta	0	1	2	3	4	5
Plantering	0	1	2	3	4	5
Markberedning	0	1	2	3	4	5
Gödsling	0	1	2	3	4	5

12. Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet?

	Ja	Nej
Contorta	☐	☐
Plantering	☐	☐
Markberedning	☐	☐
Gödsling	☐	☐

13. Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet?

	Ja	Nej
Stamkvistning	☐	☐
Naturlig föryngring med flera röjningar	☐	☐
Naturlig föryngring utan röjning	☐	☐
Långa omloppstider	☐	☐
Sådd	☐	☐

Nu kommer några frågor som handlar om din syn på och dina åtgärder för naturvård

14. Har du frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken (dvs. inte mark såsom bergiga partier och myrmark) för fri utveckling?

Ja Nej Vet ej

15. Hur stor del av den produktiva skogsmarken skulle du kunna tänka dig att frivilligt avstå ifrån skogsbruk på? (Fyll i alla alternativen)

-Utan ersättning på ____ % av den produktiva skogsmarksarealen.

-Med full ersättning för ekonomisk förlust på ____ % av den produktiva skogsmarksarealen.

-Med dubbel ersättning för ekonomisk förlust på ____ % av den produktiva skogsmarksarealen.

16. Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (dvs. lagstadgat skydd) av skog på din mark, hur värderar du följande ersättningsformer?

	Mycket negativ			Mycket positiv		
Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 5 år <i>(Du fortsätter äga marken men får inte bruka den)</i>	0	1	2	3	4	5
Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 10 år <i>(Du fortsätter äga marken men får inte bruka den)</i>	0	1	2	3	4	5
Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 50 år <i>(Du fortsätter äga marken men får inte bruka den)</i>	0	1	2	3	4	5
Staten köper marken för all framtid	0	1	2	3	4	5
Markbyte	0	1	2	3	4	5
Jag avstår utan ersättning	0	1	2	3	4	5

17. Om du frivilligt avsatt produktiv skogsmark för skogens fria utveckling, varför valde du just denna skogsmark?

	Ja	Nej
Lågt ekonomiskt värde	☐	☐
Gammelskog	☐	☐
Svårt att avverka	☐	☐
Högt naturvärde	☐	☐
Bra för jakten	☐	☐
Bra för rekreation	☐	☐
Högt kulturmiljövärde	☐	☐
Rekommenderad av planläggaren	☐	☐
Rekommenderad av annan	☐	☐
Annat skäl (vad?) _____	☐	☐

18. Hur stor är din vilja att ta hänsyn till kulturmiljövärden (såsom kolbottnar, husgrunder mm.) vid exempelvis avverkning? Frågan besvaras även om du inte har kulturmiljövärden på din fastighet

Ingen vilja						Mycket stor vilja
0	1	2	3	4	5	

19. Hur stor är din vilja att ta hänsyn till skogens sociala värden? (Med sociala värden menas värden för andra besökande människor, exv. utsikter, stigar och lövträd längs vägar). Frågan besvaras även om du inte har sociala värden på din fastighet

Ingen vilja						Mycket stor vilja
0	1	2	3	4	5	

20. Hur stor är din vilja att ta hänsyn till naturvärden? (Med naturvärden menas exv. död ved, gamla och grova träd mm). Frågan besvaras även om du inte har naturvärden på din fastighet

Ingen vilja						Mycket stor vilja
0	1	2	3	4	5	

21. Skulle du kunna tänka dig att skriva på ett avtal om att (utan ekonomisk ersättning) ta betydligt mer hänsyn till natur-, kulturmiljö- och sociala värden än lagens minimikrav?

Nej, jag accepterar bara lagkrav						Ja, motsvarande 10 % av fastighetens värde
0	1	2	3	4	5	

22. Skulle du kunna tänka dig att certifiera din fastighet (eller fortsätta att vara certifierad), om du måste lämna uppgifter om dina naturvårdsåtgärder och dina avsättningar till ett offentligt register som alla kan titta i?

Ja	Nej	Vet ej
☐	☐	☐

Ytterligare synpunkter _____

Bilaga 3. Påminnelsebrev

Första påminnelsen

Hej!

För en vecka sedan skickade vi på Norra skogsägarna ut en enkät till dig. Med enkäten vill vi försöka ta reda på hur våra medlemmar tänker om naturvård och skogsskötsel. Vi vill öka vår kunskap om våra medlemmar för att kunna ge en ännu bättre service. Undersökningen utförs i form av ett examensarbete av Camilla Göthesson, student på Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

Bland de besvarade enkäterna kommer fem stycken rådgivningscheckar på LRF konsult eller Jakobsson & Wiklund att lottas ut. Dessa har ett värde på ca 1 100 kronor vardera.

Eftersom vi ännu inte fått något svar från dig, antar vi att du glömt bort eller inte haft tid att fylla i enkäten.

Ditt deltagande i undersökningen är självklart frivilligt, men det är viktigt för undersökningens kvalitet att du besvarar den. Vi skulle därför vara tacksamma om du ville svara på frågorna i enkäten och skicka in den i det frankerade kuvertet som bifogades, så fort som möjligt. Vill du inte besvara enkäten och inte heller få någon påminnelse kan du skicka tillbaka den obesvarad. Om din enkät eller ditt svarskuvert kommit bort så skickar vi nya med nästa påminnelse om ca en vecka. Vi ber dig att bortse från denna påminnelse om du redan har skickat in ditt svar.

Som vi påpekade i det förra brevet så kommer ditt svar att behandlas konfidentiellt.

Har Du frågor eller åsikter om enkäten kan du kontakta Camilla Göthesson på telefon 070-354 02 70.

Tack på förhand för din medverkan!

Umeå, Maj 2007

*Nils Broman
Skogschef Norra skogsägarna*

Andra påminnelsen

Hej!

För ett par veckor sedan skickade vi på Norra skogsägarna ut en enkät till dig. Med enkäten vill vi försöka ta reda på hur våra medlemmar tänker om naturvård och skogsskötsel. Vi vill öka vår kunskap om våra medlemmar för att kunna ge en ännu bättre service. Undersökningen utförs i form av ett examensarbete av Camilla Göthesson, student på Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

Bland de besvarade enkäterna kommer fem stycken rådgivningscheckar på LRF konsult eller Jakobsson & Wiklund att lottas ut. Dessa har ett värde på ca 1 100 kronor vardera.

Vi har nu fått in många svar. Tyvärr saknar vi ännu ditt svar. Det är viktigt för undersökningens kvalitet att du som får enkäten besvarar den. Ditt deltagande i undersökningen är självklart frivilligt. Vi skulle vara tacksamma om du ville svara på frågorna i enkäten och skicka in den i det frankerade kuvertet som bifogades, så fort som möjligt. Vi ber dig att bortse från denna påminnelse om du redan skickat in ditt svar. En ny enkät och portofritt svarskuvert bifogas.

Som vi påpekade i det förra brevet så kommer ditt svar att behandlas konfidentiellt.

Har Du frågor eller åsikter om enkäten kan du kontakta Camilla Göthesson på telefon 070-354 02 70.

Tack på förhand för din medverkan!

Umeå, Juni 2007

*Nils Broman
Skogschef Norra skogsägarna*

Bilaga 4. Frågor vid muntlig intervju

Muntlig intervju

I vilken utsträckning är skogsägaren självverksam?

Vad utför du och din familj eller andra delägare och deras familjer själva i skogen? (Det kan ju vara så att ni inte gör hela behovet av en åtgärd utan delvis lejer bort arbete).

Planterar/sår
Röjer
Gallrar
Slutavverkar
Tillsyn och planering
Annat (vad)

Vad är anledningen till att många som svarade på enkäten uppger att de inte frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken för fri utveckling?

(Har man kanske avsatt mark men anser inte att det var frivilligt? Känner skogsägaren till att 5 % frivilliga naturvårdsavsättningar görs i planen? Väljer man att följa rekommendationerna?)

I och med att en skogsbruksplan upprättas så görs frivilliga naturvårdsavsättningar på 5 % av den produktiva skogsmarksarealen. Målet på dessa områden är då att skapa eller bevara naturvärden och man får i skogsbruksplanen förslag på hur de ska skötas. (Ofta fri utveckling).

Känner du till detta?

Har du valt att följa de förslag som gjorts i planen på hur de avsatta områdena ska skötas?

Vad har skogsägaren för kunskaper/erfarenheter?

Vilka erfarenheter har du av contorta?

Har du gått någon kurs, varit på skogsdagars eller liknande där man informerade om contorta?

Vilka erfarenheter har du av plantering?

Har du gått någon kurs, varit på skogsdagars eller liknande där man informerade om plantering?

Vilka erfarenheter har du av markberedning?

Har du gått någon kurs, varit på skogsdagars eller liknande där man informerade om markberedning?

Vilka erfarenheter har du av gödsling?

Har du gått någon kurs, varit på skogsdagars eller liknande där man informerade om gödsling?

Har skogsägaren en vilja att kompensera produktionsförluster vid avsättningar eller annan naturhänsyn med tillväxthöjande åtgärder på övriga delar av fastigheten?

När skogsbruksplanen upprättas så görs frivilliga naturvårdsavsättningar på 5 % av den produktiva skogsmarksarealen. Målet är att skapa eller bevara naturvärden på området vilket innebär att den areal som man bedriver skogsbruk på minskar och man får produktionsförluster.

Skulle du kunna tänka sig att kompensera produktionsförluster vid avsättningar eller annan naturhänsyn med tillväxthöjande åtgärder på övriga delar av fastigheten?

Vad skulle du i sådana fall kunna tänka sig att göra för att öka tillväxten?

Om skogsägaren inte kan tänka sig att kompensera för produktionsförluster:

Vad är anledningen till att du inte kan tänka dig att kompensera produktionsförlusten?

Har man lyckats nå ut till medlemmarna om projektet Kraftsamling Skog?

Kraftsamling Skog är ett fyraårigt projekt där syftet är att öka produktionen och den ekonomiska avkastningen på enskilda skogsfastigheter. Det är skogsägarrörelsens och LRF som gemensamt satsar på att öka kunskapen i familjeskogsbruket om hur man kan öka tillväxten. Man anordnar bland annat studiecirklar, exkursioner och skogs dagar. Det finns flera demonstrationsgårdar som man kan besöka för att diskutera tillväxthöjande åtgärder.

Känner du till Kraftsamling skog?

Skulle du kunna tänka dig att gå på skogs dagar, kurser, studiecirklar som ordnas inom Kraftsamling skog?

Bilaga 5. Tabeller

Tabell 1. Fråga 2: Jag äger fastigheten ensam, vi är två ägare, vi är tre eller flera ägare (svarsfrekvens 99,6 %)

	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
Ensamägare	58%	67%	82%	59%	69%	57%	90%	61%	62%
Två ägare	36%	29%	13%	37%	25%	37%	7%	36%	33%
Tre el fler ägare	6%	3%	4%	5%	6%	6%	3%	3%	5%

Tabell 2. Fråga 3: Jag bor på fastigheten. Nej, jag bor ca X mil ifrån fastigheten (svarsfrekvens 100 %)

(%)	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
Åbor	59	63	40	65	38	62	41	69	61
Utbor	41	37	60	35	63	38	59	31	39

Tabell 3. Mil i medeltal till skogsfastigheten bland utboägare (svarsfrekvens 100 %)

	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
Mil i medeltal bland utbor	12,5	14,4	12,5	13,6	8,7	13,9	16,8	12,9	13,3

Tabell 4. Fråga 4: Hur många dagsverken/år använder du och din familj, eller de andra ägarnas familjer, för att utföra skogliga åtgärder på fastigheten? (Svarsfrekvens 92,7 %)

	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
Antal dagsverken/år	33	34	21	35	23,4	33,5	19,7	38,2	33

Tabell 5. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom skogsskötsel? (0=Obefintliga, 5=Mycket goda). (svarsfrekvens 100 %)

Kunskap i skogsskötsel (%)	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
0	0	1	2	0	0	0	3	0	0
1	1	7	16	1	0	1	24	1	4
2	9	13	36	6	44	5	31	7	11
3	41	3	36	38	44	40	31	34	37
4	34	31	9	37	13	36	7	38	32
5	15	15	2	18	0	17	3	19	15

Tabell 6. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom skogsskötselns ekonomi? (0=Obefintliga, 5=Mycket goda). (svarsfrekvens 97,8 %)

Kunskap i skogsskötselns ekonomi (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	0	1	2	0	0	0	3	0	0
1	3	10	27	2	13	2	34	1	6
2	22	18	31	18	31	20	31	14	20
3	39	36	27	40	38	39	21	40	38
4	28	23	11	29	19	30	7	28	26
5	8	12	2	12	0	9	3	15	10

Tabell 7. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom naturvård? (0=Obefintliga, 5=Mycket goda). (svarsfrekvens 98,2 %)

Kunskap i naturvård (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	1	2	4	0	0	1	7	0	1
1	2	9	22	2	6	2	31	2	5
2	24	21	31	21	38	23	28	18	23
3	42	39	31	42	50	41	21	45	40
4	28	23	9	29	0	32	14	26	26
5	3	7	2	5	6	3	0	9	5

Tabell 8. Fråga 5: Hur skulle du värdera dina egna kunskaper inom kulturmiljövård? (0=Obefintliga, 5=Mycket goda). (svarsfrekvens 98,5 %)

Kunskap i kulturmiljövård (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	2	4	9	2	0	2	14	1	3
1	8	16	24	9	6	8	34	10	11
2	38	29	33	34	56	35	21	31	34
3	32	28	20	32	31	32	14	32	30
4	15	18	11	18	0	17	17	18	17
5	5	6	2	6	6	5	0	8	6

Tabell 9. Medelvärde för de olika grupperna i fråga hur de värderat sina egna kunskaper.

Medelvärde	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
Skogsskötsel	3,5	3,3	2,4	3,6	2,7	3,6	2,2	3,7	3,4
Ekonomi	3,2	3,1	2,2	3,3	2,6	3,2	2,0	3,4	3,1
Naturvård	3,0	2,9	2,2	3,1	2,6	3,1	2,0	3,2	3,0
Kulturmiljövård	2,7	2,6	2,1	2,7	2,4	2,7	1,9	2,8	2,6

Tabell 10. Fråga 6: Vilken betydelse anser du att inkomster från skogen på fastigheten har för din vardagliga, årliga ekonomi? Skala 0-5, 0=De har ingen betydelse, 5=De betyder allt (svarsfrekvens 100 %)

Betydelse av inkomster från skogen för vardaglig, årlig ekonomi (%)	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
0	1	6	9	2	0	1	14	3	3
1	11	11	9	11	19	10	3	13	11
2	25	28	31	25	31	24	31	27	26
3	39	37	33	40	31	40	34	38	39
4	17	15	11	17	6	18	14	15	16
5	6	4	7	5	13	5	3	4	5

Tabell 11. Fråga 7: Kanske avverkar du bara vid större behov. Vilken betydelse har intäkter från skogen för dig ibland? Skala 0-5, 0=De har ingen betydelse, 5=De betyder allt (svarsfrekvens 100 %)

Betydelse av intäkter från skogen vid större behov (%)	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
0	2	2	2	2	0	2	3	1	2
1	5	7	9	5	6	4	10	6	6
2	15	17	13	17	13	15	14	18	16
3	41	35	31	39	31	42	34	35	38
4	28	30	31	29	38	27	28	31	29
5	9	9	11	9	13	9	10	9	9

Tabell 12. Medelvärde för de olika grupperna vad gäller hur de värderat betydelsen av inkomst från skogen.

Medelvärde	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
Betydelse av inkomst från skogen för vardaglig, årlig ekonomi	2,8	2,6	2,5	2,7	2,6	2,8	2,4	2,6	2,7
Betydelse av inkomst från skogen vid större behov	3,2	3,1	3,2	3,1	3,4	3,1	3,0	3,1	3,1

Tabell 13. Fråga 8: Är din fastighet certifierad? (svarsfrekvens 97,5 %)

Är din fastighet certifierad? (%)	Ej cert		Cert-	Cert-	Ej cert-	Ej cert-
	Cert	Ej cert	kvinnor	män	kvinnor	män
Ja	97	45	93	97	57	41
Nej	1	38	0	1	14	45
Vet ej	3	18	7	2	29	14

Tabell 14. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att följa lagen? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 93,1 %)

Följa lagen (%)	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-	Cert-	Ej cert-	Ej cert-	Totalt
	Cert	cert			kvinnor	män	kvinnor	män	
0	0	3	5	0	0	0	7	1	1
1	3	3	0	3	0	3	0	4	3
2	12	10	12	11	13	12	11	9	11
3	29	29	26	30	25	30	26	31	29
4	36	35	35	36	38	36	33	35	36
5	20	21	23	20	25	20	22	20	20

Tabell 15. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att tjäna pengar? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 92,7 %)

Tjäna pengar (%)	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-	Cert-	Ej cert-	Ej cert-	Totalt
	Cert	cert			kvinnor	män	kvinnor	män	
0	1	2	5	0	0	1	8	0	1
1	3	5	7	3	7	2	8	5	4
2	19	18	20	18	20	19	19	17	18
3	31	29	20	32	20	32	19	31	30
4	31	33	44	29	47	29	42	30	32
5	17	13	5	17	7	18	4	16	15

Tabell 16. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att bevara biologisk mångfald? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 92,4 %)

Bevara biologisk mångfald (%)	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-	Cert-	Ej cert-	Ej cert-	Totalt
	Cert	cert			kvinnor	män	kvinnor	män	
0	0	1	2	0	0	0	4	0	0
1	4	5	5	5	0	5	7	5	5
2	12	24	17	17	20	11	15	27	17
3	42	37	38	40	20	44	48	34	40
4	33	26	31	30	47	32	22	27	30
5	9	7	7	8	13	8	4	8	8

Fråga 17: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att bygga upp skogens ekonomiska värde? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 96 %)

Bygga upp skogens ekonomiska värde (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	0	1	2	0	0	0	4	0	0
1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
2	2	0	0	1	0	2	0	0	1
3	23	17	25	20	31	22	21	15	20
4	43	52	52	46	50	43	54	52	47
5	31	29	20	32	19	33	21	32	30

Tabell 18. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att föra skogen vidare till nästa generation? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 96,4 %)

Föra skogen vidare till nästa generation (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	0	3	4	0	0	0	7	1	1
1	1	0	2	0	6	1	0	0	1
2	2	5	2	4	0	2	3	6	3
3	23	17	18	21	31	22	10	19	20
4	38	34	33	37	19	40	41	31	36
5	35	42	40	38	44	34	38	44	38

Tabell 19. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Att skapa en vacker skog? (0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt) (svarsfrekvens 94,5 %)

Skapa en vacker skog (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	0	2	2	0	0	0	4	1	1
1	1	2	2	1	0	1	4	1	1
2	4	3	5	4	7	4	4	3	4
3	25	28	30	25	33	23	29	28	27
4	45	46	37	47	27	48	43	47	46
5	24	19	23	23	33	24	18	19	22

Tabell 20. Fråga 9: Vad är målet med ditt skogsbruk? Sysselsättning? Skala 0-5, 0=Oviktigt, 5=Mycket viktigt (svarsfrekvens 93,8 %)

Sysselsättning (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
	Cert	cert							
0	8	13	30	6	25	6	32	7	10
1	8	13	18	9	13	8	21	10	10
2	27	16	25	21	44	25	14	17	22
3	32	28	20	32	13	34	25	29	30
4	17	20	5	21	6	18	4	25	18
5	8	10	2	11	0	10	4	13	9

Tabell 21. Fråga 9. Medelvärde för de olika grupperna för hur viktigt de anser varje mål vara. Observera att endast 6,2 % (17 st) angav att de hade ett annat mål. Respondenten ombads att för varje mål ange hur viktigt han/hon ansåg att just det målet var.

Medelvärde	Ej		Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
	Cert	cert							
Följa lagen	3,6	3,5	3,6	3,6	3,8	3,6	3,4	3,6	3,6
Tjäna pengar	3,4	3,3	3,0	3,4	3,3	3,4	2,9	3,4	3,3
Bevara biologisk mångfald	3,3	3,0	3,1	3,2	3,5	3,3	2,9	3,1	3,2
Bygga upp skogens ekonomiska värde	4,0	4,1	3,9	4,1	3,9	4,1	3,9	4,1	4,1
Föra skogen vidare till nästa generation	4,0	4,0	3,9	4,1	3,9	4,1	3,9	4,1	4,0
Skapa en vacker skog	3,9	3,7	3,7	3,9	3,9	3,9	3,6	3,8	3,8
Sysselsättning	2,7	2,6	1,6	2,9	1,6	2,8	1,6	2,9	2,6
Annat - jakt	0,0	4,5	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,5	4,5
Annat - rekreation	4,3	5,0	0,0	4,5	0,0	4,3	0,0	5,0	4,5
Annat som ej går att hänföra till övriga mål	4,8	4,5	0,0	4,6	0,0	4,8	0,0	4,6	4,6

Tabell 22. Fråga 11: Ange din egen inställning till contorta. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 96,4 %)

Inställning till contorta (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
	Cert	cert							
0	38	37	37	38	57	36	26	41	38
1	22	27	32	23	14	23	41	23	24
2	16	14	5	17	14	17	0	19	15
3	15	11	17	13	7	16	22	8	13
4	5	4	2	5	0	6	4	4	5
5	3	6	7	4	7	3	7	5	5

Tabell 23. Fråga 11: Ange din egen inställning till plantering. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 100 %)

Inställning till plantering (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
	Cert	cert							
0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
1	1	0	0	1	0	1	0	0	1
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	16	11	11	14	6	17	14	11	14
4	20	19	16	20	25	20	10	21	20
5	63	69	73	64	69	62	76	67	65

Tabell 24. Fråga 11: Ange din egen inställning till markberedning. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 99,3 %)

Inställning till markberedning (%)	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert		Totalt
	Cert	cert					kvinnor	män	
0	1	1	0	1	0	1	0	1	1
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	5	2	7	3	13	4	3	1	4
3	13	7	7	11	0	14	10	5	10
4	22	26	27	23	31	21	24	26	23
5	59	65	60	62	56	60	62	66	62

Tabell x. Fråga 11: Ange din egen inställning till gödsling. Skala 0-5, 0=Jag är helt emot, 5=Jag är helt för (svarsfrekvens 94,9 %)

Inställning till gödsling (%)	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert		Totalt
	Cert	cert					kvinnor	män	
0	22	14	20	18	33	20	12	14	18
1	15	17	17	15	13	15	19	16	16
2	24	21	24	22	13	25	31	18	22
3	22	33	22	28	27	21	19	37	27
4	12	9	10	10	7	12	12	8	10
5	7	7	7	7	7	7	8	7	7

Tabell 25. Fråga 11. Medelvärden för de olika grupperna vad gäller deras inställning till tillväxthöjande åtgärder.

Medelvärde	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert		Totalt
	Cert	cert					kvinnor	män	
Contorta	1,4	1,4	1,4	1,4	1,0	1,4	1,6	1,3	1,4
Plantering	4,4	4,5	4,6	4,5	4,6	4,4	4,6	4,5	4,5
Markberedning	4,3	4,5	4,4	4,4	4,3	4,3	4,4	4,5	4,4
Gödsling	2,1	2,3	2,1	2,2	1,8	2,1	2,2	2,3	2,2

Tabell 26. Fråga 12: Tillämpas följande tillväxthöjande åtgärder på din fastighet: contorta, plantering, markberedning och gödsling?

Andel i %	Ej cert		Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert		Totalt
	Cert	cert					kvinnor	män	
Andel som tillämpar contorta	11	12	11	12	0	13	18	11	12
Andel som tillämpar plantering	97	100	98	99	94	98	100	100	99
Andel som tillämpar markberedning	95	97	93	97	94	96	93	98	96

Andel som tillämpar gödsling	5	7	0	7	0	5	0	9	6
------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Tabell 27. Fråga 13: Tillämpas följande kvalitetshöjande åtgärder på din fastighet: stamkvistning?

Andel i %	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
Andel som tillämpar stamkvistning	34	36	28	36	27	35	29	38	35
Andel som tillämpar naturlig förnygring med flera röjningar	80	82	64	84	60	82	67	86	81
Andel som tillämpar naturlig förnygring utan röjning	28	23	31	25	33	27	30	21	26
Andel som tillämpar Långa omloppstider	66	64	67	65	87	63	54	67	65
Andel som tillämpar sådd	14	16	19	14	13	14	22	14	15

Tabell 28. Fråga 14: Har du frivilligt avsatt en del av den produktiva skogsmarken (*dvs. inte mark såsom bergiga partier och myrmark*) för fri utveckling? (svarsfrekvens 96,7 %)

Andel i %	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
Ja	58	49	44	56	50	59	41	51	53
Nej	33	39	30	37	31	34	30	41	36
Vet ej	9	13	26	8	19	8	30	8	11

Tabell 29. Fråga 15: Hur stor del av den produktiva skogsmarken skulle du kunna tänka dig att frivilligt avstå ifrån skogsbruk på, utan ersättning? (Svarsfrekvens 86,9 %). Med full ersättning för ekonomisk förlust? (Svarsfrekvens 84,4 %). Med dubbel ersättning för ekonomisk förlust? (Svarsfrekvens 81,8 %).

Antal % i medel	Cert	Ej cert	Kvinnor	Män	Cert-kvinnor	Cert-män	Ej cert-kvinnor	Ej cert-män	Totalt
Avsättning utan ersättning	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Avsättning vid full ersättning för ekonomisk förlust	12	9	13	11	20	11	10	9	11
Avsättning vid dubbel ersättning för ekonomisk förlust	25	22	30	23	27	25	31	20	24

dubbel ersättning
för ekonomisk
förlust

Tabell 30. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 5 år? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 95,6%)

Inställning till 5-års avtal (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
	Cert	cert							
0	44	51	38	49	29	45	44	53	47
1	12	11	13	12	7	13	16	10	12
2	12	12	18	11	29	11	12	12	12
3	16	15	18	15	14	17	20	13	16
4	11	3	5	8	14	11	0	4	8
5	4	8	8	5	7	4	8	8	6

Tabell 31. Fråga 16: Om det blir aktuellt med ett formellt skydd (*dvs. lagstadgat skydd*) på din mark, hur värderar du följande ersättningsform: Ett förnyelsebart avtal som sträcker sig över 10 år? Skala 0-5, 0=Mycket negativ, 5=Mycket positiv (svarsfrekvens 94,9%)

Inställning till 10-års avtal (%)	Ej		Kvinnor	Män	Cert- kvinnor	Cert- män	Ej cert- kvinnor	Ej cert- män	Totalt
	Cert	cert							
0	53	58	54	56	50	54	56	59	56
1	13	16	10	15	0	15	16	16	15
2	17	15	26	14	29	16	24	12	16
3	11	9	5	11	7	12	4	10	10
4	3	0	3	2	7	3	0	0	2
5	1	3	3	2	7	1	0	3	2

Bilaga 6. Kommentarer från skogsägare

Certifierade skogsägare

- 75-årig man som bor på fastigheten: Jag anser att krav på avsättningar är mycket negativt. Har jag vårdat ett bestånd 40-50 år och beståndet är avverkningsbart blir det förbjudet att avverka utan att jag får någon ekonomisk ersättning. Krav på avsättningar från staten skall ersättas med fullt värde.
- 55-årig kvinna som är utbo: Avsätter gärna skog med stora naturvärden om jag kompenseras för de ekonomiska förlusterna.
- 69-årig man som bor på fastigheten: Jag är negativ till korta avtal (förnyelsebara avtal som ersättningsform vid formellt skydd av skog på marken) för att de har ett tveksamt värde ur naturvårdssynpunkt. SNF med flera organisationer tror jag enbart skulle ge familjeskogsbrukarna minuspoäng för så korta åtaganden.
- 62-årig man som bor på fastigheten: Jag skulle kunna tänka mig att fortsätta vara certifierad även om jag måste lämna in uppgifter om naturvårdsåtgärder och avsättningar till ett offentligt register som alla kan titta i. Men skulle inte vilja att det medför mer pappersjobb.
- 64-årig man som bor på fastigheten: Man ska värna mer än i dag om äganderätten. Det ska inte vara tjänstemän i städerna som ska styra vad en skogsägare ska göra.
- 42-årig man som bor på fastigheten: Jag tycker att man ska bruka skogen så att t.ex. hackspett, gröngöling, spillkråka mm. kan finnas kvar, utan att lagkrav måste införas. Jag har t.ex. ett antal stora aspar som spillkråka bor i.
- 41-årig kvinna som bor på fastigheten: Skogen är en del i min och min familjs försörjning och viktig för oss. Naturligtvis är vi då positiva till tillväxthöjande åtgärder även om vi i dag kanske inte praktiserar detta i så hög grad. Naturhänsyn är viktigt men får inte kosta vad som helst. Den största fasan är att bli framtagna rätten till sin mark pga. naturreservat eller andra intrång från samhället. Mycket viktigt att föreningen markerar sin ståndpunkt i sådana frågor.
- 77-årig man som bor på fastigheten: Vi tre syskon som äger fastigheten är numera pensionärer. Tidigare har mycket av de åtgärder som tas upp i enkäten utförts inom familjen. Norra Skogsägarna sköter numer det mesta och vi har ett gott samarbete.
- 60-årig certifierad man som är utbo: Att ha en skogsbruksplan är lika viktigt som bibeln för präster.
- 70-årig man som bor på fastigheten: Jag vill ha en blandskog där varje räd och buske ska ha sin plats. Djuren och fåglarna ska känna sig hemma där. Helst skulle jag vilja fridlysa min skog från all jakt.
- Man som är utbo: Har man levt hela sitt liv i miljö som lärt dig hur djur och natur lever och fungerar tillsammans är det svårt att ta till sig alla nya flugor och influenser som ramlar ner över en uppifrån och sen bytes vart tionde år. Säkert är de fullständigt felaktiga. Jag vill lämna ifrån mig en skog som jag kan vara stolt över!
- 70-årig man som bor på fastigheten: Det var lite olämplig tid att skicka ut enkäten på våren.

- 53-årig man som bor på fastigheten: Även om man sparar skogsområden från gallring och avverkning kommer det inte att vara likadant i all evig tid. Klimatförändringar mm. ändrar förutsättningar för skogen och dess invånare.
- 39-årig kvinna som är utbo: Norra Skogsägarna måste förhindra att staten gör naturreservat av fina och välskötta privata skogar, som varit i familjen i flera generationer. De skall i stället ha extra betalt för att kunna fortsätta sitt arbete. Staten kan ju göra reservat av sin egen ”misskötta” skog men den har tydligen inga naturvärden.
- 68-årig man som bor på fastigheten: Skogsägarens kunnande och synpunkter om bland annat markens beskaffenhet, olika naturhänsyn och naturliga förutsättningar för plantering bör tas tillvara. Älgbete och typer av röjning bör diskuteras med ägaren. Önskar rådgivning om skadeinsekter såsom granbarkborrebekämpning.

Icke certifierade skogsägare

- 63-årig kvinna som är utbo: Önskar bättre upplysningar om var kulturmiljövärden finns på min mark.
- 39-årig kvinna som bor på fastigheten: Jag tycker att Finland verkar ha en vettig skogspolitik. Kan vi närma oss den? Jag som markägare värdesätter kulturmiljön högt och jag försöker att värna om den vid avverkning och markberedning. Tyvärr så brister det i kommunikationen och förarna i maskinerna kör sönder gamla vägar och annat.
- 72-årig man som är utbo: Mina fastigheter har jag köpt för att bedriva skogsbruk på. Om andra intressen finns så är det bara att lösa in den mark som erfordras. Då blir det resultat för både och. Sveaskogs marker är lämpliga att börja med. Dom som söker utrotningshotade skalbaggar och lavar får köpa mark för sina intressen och de som hyr in människor för industriell bärplockning får arrendera eller köpa marker. Rätten att plocka bär för eget behov bör kvarstå. Rökning och eldning på marker, bosättning, tjuvjakt, tjuvfiske..?
- 74-årig kvinna som är utbo: Det verkar vara så att fastighetsägaren snarast möjligt ska avstå från ägandeflytande över sin skog, jord och hus. Om detta tycker jag intet! Varför ska vi på något vis sättas under någon sorts förmynderi när det gäller bruknings och äganderätten av skog, jord och hus i Sverige?
- 69-årig man som bor på fastigheten: Jag är väldigt upprörd över Skogs- och Länsstyrelsens agerande vid bildande av biotopområden. De tar ingen hänsyn till ägarens synpunkter. Vem bestämmer om fastigheten? Inte borde det vara tjänstemän i alla fall. Vi bor ej i Ryssland men man undrar ju. Äganderätten måste förstärkas för markägaren. Har inte Skogsstyrelsen överlevt sig själv jag undrar?
- 49-årig man som bor på fastigheten: Reservatsbildandet av privat mark bör stoppas. Avsätt statlig mark. Det bör räcka. Det finns arter som trivs på hyggen, i gallrad och röjd skog. Allt trivs inte i orörd skog, något som ofta glöms i debatten. Skogsägarna och LRF bör jobba för att sänka priset på miljöbensin till motorsågar, gräsklippare, mopeder mm. Det är inte bra för miljön att vanlig bensin är billigare.
- 70-årig kvinna som bor på fastigheten: Jag tror inte att det finns något större intresse att gå ut i skogen och se gamla torra träd eller stubbar som är 3-4 meter långa. Däremot tror jag att många tycker om att promenera i välskött skog med god utsikt (speciellt på upphöjda platser).
- 58-årig kvinna som är utbo: Vissa frågor var svåra att förstå för en som inte är så kunnig om skog.

- 53-årig man som är utbo: Känner mig väldigt dåligt insatt i frivilliga naturvårdsavsättningar.
- 41-årig man som är utbo: Är emot all konfiskering av privat jord och skogsegendom som har höga naturvärden pga. tidigare generationers försiktiga skötsel och ovilja att följa skogsvårdslagens svajiga gång hit och dit.
- 48-årig man som bor på fastigheten: Det var bättre förr!
- 88-årig man, boende på fastigheten: Min fastighet har decimerats fyra gånger på tillsammans 273 ha. Det har skett genom hotelser, påtryckningar, expropriationprocesser och kommunala möjligheter att lägga nyttjandeförbud på olika delar av fastigheten.

SENASTE UTGIVNA NUMMER

- 2007:6 Författare: Jonas Kling
Att återställa en naturlig ordning. Skogshistoria och restaureringsbränning i Långsidbergets naturreservat
- 2007:7 Författare: Thomas Tjernell
Vindfällning, tillväxt och plantuppslag i en 13-årig granskärm i Medelpad
- 2007:8 Författare: Sofia Grape
Inverkan av nederbörd, temperatur och frost på årsringens egenskaper hos boreal tall (*Pinus sylvestris* L.)
- 2007:9 Författare: Christian Folkesson
Marktillstånd och potentiell borbrist på åkermark planterad med gran i Västerbottens län
- 2007:10 Författare: Johan Persson
Föryngringsresultat och beräknad virkesproduktion i naturligt föryngrade tallbestånd i Västerbotten under mitten av 1990-talet
- 2007:11 Författare: Elisabeth Lindström
Vad påverkar skogsägarnas naturhänsyn vid föryngringsavverkning i region Mellannorrland?
- 2007:12 Författare: Björn Erhagen
Löslighet och metylering av kvicksilver i en förorenad sjö (Ala-Lombolo) i Kiruna kommun
- 2007:13 Författare: Irina Kero
Utbyte av massaved och biobränsle i några typbestånd av Contorta
- 2007:14 Författare: Fredrik Gardmo
Uttag av energisortiment vid gallring av contorta, ett komplement till konventionell gallring?
- 2007:15 Författare: Lisa Werndin
Effekter av gödsling i äldre tallbestånd på renbetesväxter i fält- och bottenskipt
- 2008:1 Författare: Anna Bylund
En analys av SCA Skog AB's metod för egenuppföljning av gallringar
- 2008:2 Författare: Lars Johansson
Plantering av gran (*Picea abies* L. Karst) på kalhyggen och självföryngring under högskärmar av björk (*Betula pendula* och *Betula pubescens*) – Föryngringsresultat 7-10 år efter avverkning
- 2008:3 Författare: Nathalie Enström
Heavy metal accumulation in voles, shrews and snails after fertilisation with pelletized and granulated municipal sewage sludge
- 2008:4 Författare: Jenny Sallkvist
Relationer mellan Norske Skog och de privata skogsägarna i Jämtland
- 2008:5 Författare: Emma Sandström
Skötsel av tätortsnära skogliga rekreationsområden. Besökarens upplevelser i norra och södra Sverige
- 2008:6 Författare: Tobias Norrbom
Askgödsling och dess lämplighet i torvmarksskogar tillhörande Sveaskog Förvaltnings AB – en litteraturstudie